

ข้อเสนอแนวคิดในการปรับปรุงหรือพัฒนางาน

เรื่อง

การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ
เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครอง

จัดทำโดย

นางสาววรรณนัช สว่างแจ้ง
ตำแหน่งวิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ขอรับการประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ
ระดับเชี่ยวชาญ (สายงานวิทยากร)

สิงหาคม ๒๕๖๓

คำนำ

ข้อเสนอแนวคิดในการปรับปรุงหรือพัฒนางาน เรื่อง “การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครอง” จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการคุ้มครองในประเทศไทย เพื่อศึกษาถึงนโยบาย มาตรการ และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองในประเทศไทย และเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามารวบรวมกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองในประเทศไทยให้เป็นหมวดหมู่ และเป็นฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ส่วนราชการและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ โดยการค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานได้จากการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความหมาย แนวคิดทฤษฎี เจตนารมณ์ และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง การพิจารณาเรียงเรียงข้อมูล จัดลำดับความสำคัญของข้อมูลที่ได้มา รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่าแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองที่ปรากฏในกฎหมายของประเทศไทยนั้น มีอยู่กระจัดกระจายตามกระทรวงต่างๆ ที่มีภารกิจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การตรากฎหมายเพื่อป้องกันและแก้ไขการคุ้มครองในประเทศไทยนั้น ได้มีการพัฒนาต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลานานจนเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงภายหลังที่ประเทศไทยถูกจัดอันดับการคุ้มครองอยู่ในระดับ Tier ๓ การนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง มาจัดหมวดหมู่ใหม่เพื่อให้มีความชัดเจนและสะดวกต่อการนำไปใช้และพัฒนากฎหมายต่อไปนั้น ผู้เข้ารับการประเมินได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการรวบรวมกฎหมาย การพัฒนากฎหมาย และการตีความกฎหมาย เพื่อแบ่งแยกสาระสำคัญของกฎหมายออกมาให้เห็นถึงความเชื่อมโยงในการจัดหมวดหมู่ของกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครอง ผู้ขอรับการประเมิน ต้องขอขอบคุณผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้เกี่ยวข้องหลายท่านที่ช่วยสนับสนุนการจัดทำเอกสารวิชาการฉบับนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาทุกท่าน

วรรณวัช สว่างแจ้ง

สิงหาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ค
บทที่ ๑ บทนำ	
๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๒. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๔
๓. ขอบเขตของการศึกษา	๔
๔. นิยามศัพท์เฉพาะ	๔
๕. ประโยชน์ที่ได้รับ	๕
๖. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	๕
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	
๑. แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	๖
๒. นิยามและการแบ่งประเภทของการค้ามนุษย์	๗
๓. แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามกฎหมายต่างประเทศ	๑๒
๔. แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	๒๘
๔.๑ ความเป็นมาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	๒๘
๔.๒ นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์	๒๙
๔.๓ การค้ามนุษย์ตามกฎหมายประเทศไทย	๓๔
๕. แนวคิดเกี่ยวกับการตีความกฎหมาย	๕๓
๖. แนวความคิดเกี่ยวกับการรวบรวมกฎหมาย	๕๘
๗. แนวคิดในการจัดทำฐานข้อมูล	๕๙
บทที่ ๓ วิธีการศึกษา	
๑. วิธีการศึกษา	๖๓
๒. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๓
๓. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๕
๔. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๖

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ ๔ ผลการศึกษา

๑. สภาพปัญหาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	๖๗
๒. นโยบาย มาตรการ และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	๗๐
๓. แนวทางการรวบรวมรวมกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	๗๑

บทที่ ๕ สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

๑. สรุปผลการศึกษา	๗๒
๒. อภิปรายผลการศึกษา	๗๓
๓. ข้อเสนอแนะ	๗๗

บรรณานุกรม

แบบขอเข้ารับบริการประเมิน (แบบ ว.๑)

ภาคผนวก

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงความหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เปรียบเทียบในกฎหมายระหว่างประเทศ ก่อนมีพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะ หญิงและเด็ก ค.ศ. ๒๐๐๐	๑๕
ตารางที่ ๒ แสดงการแบ่งแยกระหว่างการค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ในรูปแบบ การค้าประเวณี	๓๖
ตารางที่ ๓ ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการค้ามนุษย์กับการลักลอบขน ผู้โยกย้ายถิ่นฐาน	๔๖
ตารางที่ ๔ แสดงระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๕

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ค
บทที่ ๑ บทนำ	
๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๒. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๔
๓. ขอบเขตของการศึกษา	๔
๔. นิยามศัพท์เฉพาะ	๔
๕. ประโยชน์ที่ได้รับ	๕
๖. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	๕
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	
๑. แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	๖
๒. นิยามและการแบ่งประเภทของการค้ามนุษย์	๗
๓. แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามกฎหมายต่างประเทศ	๑๒
๔. แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	๒๘
๔.๑ ความเป็นมาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	๒๘
๔.๒ นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์	๒๙
๔.๓ การค้ามนุษย์ตามกฎหมายประเทศไทย	๓๔
๕. แนวคิดเกี่ยวกับการตีความกฎหมาย	๕๓
๖. แนวความคิดเกี่ยวกับการรวบรวมกฎหมาย	๕๘
๗. แนวคิดในการจัดทำฐานข้อมูล	๕๙
บทที่ ๓ วิธีการศึกษา	
๑. วิธีการศึกษา	๖๓
๒. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๓
๓. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๕
๔. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๖

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ ๔ ผลการศึกษา

๑. สภาพปัญหาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	๖๗
๒. นโยบาย มาตรการ และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	๗๐
๓. แนวทางการรวบรวมรวมกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	๗๑

บทที่ ๕ สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

๑. สรุปผลการศึกษา	๗๒
๒. อภิปรายผลการศึกษา	๗๓
๓. ข้อเสนอแนะ	๗๗

บรรณานุกรม

แบบขอเข้ารับบริการประเมิน (แบบ ว.๑)

ภาคผนวก

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงความหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เปรียบเทียบในกฎหมายระหว่างประเทศ ก่อนมีพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะ หญิงและเด็ก ค.ศ. ๒๐๐๐	๑๕
ตารางที่ ๒ แสดงการแบ่งแยกระหว่างการค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ในรูปแบบ การค้าประเวณี	๓๖
ตารางที่ ๓ ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการค้ามนุษย์กับการลักลอบขน ผู้โยกย้ายถิ่นฐาน	๔๖
ตารางที่ ๔ แสดงระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๕

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาการและแนวความคิดที่สำคัญที่นำมาใช้สำหรับการจัดทำ “การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์” ประกอบด้วย

๑. แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
๒. นิยามและการแบ่งประเภทของการค้ามนุษย์
๓. แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามกฎหมายต่างประเทศ
๔. แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย
 - ๔.๑ ความเป็นมาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย
 - ๔.๒ นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์
 - ๔.๓ การค้ามนุษย์ตามกฎหมายประเทศไทย
๕. แนวคิดเกี่ยวกับการตีความกฎหมาย
๖. แนวความคิดเกี่ยวกับการรวบรวมกฎหมาย
๗. แนวคิดในการจัดทำฐานข้อมูล

๑. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการค้ามนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในอดีตเป็นไปในรูปแบบของการค้าทาส (Slavery) ในอดีตมนุษย์ถูกทำให้เป็นสินค้า (Commodification) ในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้นจากยุคการค้าทาสที่ชาวผิวขาวในทวีปยุโรป เช่น ชาวโปรตุเกส อังกฤษ ฝรั่งเศส บังคับลักพาชาวอัฟริกันดำไปเป็นทาส โดยชาวผิวขาวสร้างความชอบธรรมจากแนวคิดการกดขี่ทางสีผิว และเชื้อชาตินิยม (Racism) เอาไรต์เอาเปรียบนำชนผิวดำมาเป็นทาส

ลักษณะของการค้าทาสยุคใหม่หรือการค้ามนุษย์ ไม่ได้มีพื้นฐานมาจากความแตกต่างทางชนชั้น หรือทางชาติพันธุ์เท่านั้น อาจไม่ใช้วิธีการบังคับลักพา แต่เป็นการใช้ประโยชน์ของเงินทอง มาหลอกล่อ จูงใจ นักค้าทาสจะได้กำไรจากการซื้อขายมูลค่าสูง ราคาในการซื้อขายต่ำและสามารถเก็บคืนกำไรได้มากหลังจากการทำงานของทาส โดยเฉพาะการค้าทาสเพื่อประโยชน์ทางเพศ

การค้าทาสยุคเก่ากับการค้าทาสยุคใหม่ หรือการค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons) เป็นการส่งผ่านการกดขี่ของผู้มีอำนาจเหนือกว่าการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลอื่นที่มีพัฒนาการตามยุคสมัยของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การค้ามนุษย์จึงมีรูปแบบที่หลากหลายและมีวิธีการหาคนไปเป็นทาสมากขึ้น ซึ่งวิธีหรือช่องทางที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การหาประโยชน์จากผู้คนที่ต้องการอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน โดยการหลอกลวง บังคับ ชูเชื้อ กดดัน ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในหลายรูปแบบ เช่น การบังคับใช้แรงงานเยี่ยงทาส การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (ดลฤทัย ไกรอำ, ๒๕๕๓, น.๑๓)

๑.๑ ประมวลกฎหมายพระเจ้าฮัมมูราบีแห่งบาบิโลน

ถือเป็นกฎหมายฉบับแรกของโลกที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการค้าทาส โดยบัญญัติเกี่ยวกับการค้าทาสว่า บุคคลสามารถไถ่ถอนตนเองให้เป็นอิสระได้อย่างไรบ้าง (อำนาจ เนตยสุภา, ๒๕๕๒, น.๑๐)

๑.๒ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights)

เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ (ค.ศ. ๑๙๔๘) ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ สมัยที่ ๓ ได้มีข้อมติรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งถือเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ในการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับแรกของโลก และเป็นพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยวางหลักการไว้ในมาตรา ๔ เกี่ยวกับการห้ามลดฐานะของบุคคลลงเป็นทาส และห้ามการค้าทาสในทุกรูปแบบ (กรมองค์การระหว่างประเทศ, ๒๕๕๑, น.๗)

๒. นิยามและการแบ่งประเภทของการค้ามนุษย์

การค้ามนุษย์ในยุคปัจจุบัน ได้มีการแบ่งประเภทของการค้ามนุษย์ในแต่ละประเทศ โดยกำหนดประเภทของการค้ามนุษย์ที่แตกต่างกันออกไป ผู้เข้ารับการประเมินได้ศึกษาค้นคว้าประเภทของการค้ามนุษย์ที่ได้ถูกแบ่งไว้จากหลายประเทศ ดังนี้

๒.๑ ประเภทของการค้ามนุษย์แบ่งโดยสำนักงานตรวจสอบและต่อสู้กับการค้ามนุษย์

สำนักงานตรวจสอบและต่อต้านการค้ามนุษย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา (OFFICE TO MONITOR AND COMBAT TRAFFICKING IN PERSONS) ได้อธิบายรูปแบบของการค้ามนุษย์ไว้ในรายงานการค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report, ๔ มิถุนายน ๒๐๐๘ <https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/๒๐๐๘/๑๐๕๓๗๗.html> June ๔, ๒๐๐๘) โดยแบ่งเป็นประเภทของการค้ามนุษย์ ดังนี้

๑) แรงงานบังคับ

กรณีส่วนใหญ่ของการบังคับใช้แรงงานเกิดขึ้นเนื่องจากนายจ้างใช้ประโยชน์จากช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อขูดรีดแรงงานที่อ่อนแอ แรงงานเหล่านี้มีความเสี่ยงที่จะถูกบังคับใช้แรงงานเนื่องจากการว่างงาน ความยากจน อาชญากรรม การเลือกปฏิบัติ การทุจริต การขัดแย้งทางการเมือง และการยอมรับทางวัฒนธรรมของการปฏิบัติ ผู้อพยพมีความอ่อนแอ โดยเฉพาะ แต่บุคคลจะถูกบังคับให้ทำงานในประเทศของตนเอง หญิงที่ตกเป็นเหยื่อของแรงงานที่ถูกบังคับหรือถูกคุมขังโดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กหญิงในประเทศที่เป็นทาสมักถูกใช้ประโยชน์ทางเพศเช่นกัน แรงงานที่ถูกบังคับเป็นรูปแบบหนึ่งของการค้ามนุษย์ซึ่งยากที่จะระบุและประเมินได้มากกว่าการค้ามนุษย์ทางเพศ มันอาจไม่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายความผิดทางอาญาเดียวกันที่ได้รับประโยชน์จากการค้าประเวณีเพศข้ามชาติ

๒) แรงงานที่ถูกผูกมัด

รูปแบบหนึ่งของการบังคับหรือข่มขู่คือการใช้ "แรงงานที่ถูกผูกมัด" หรือ "การเป็นทาสของหนี้" ซึ่งถูกกฎหมายว่าด้วยความผิดตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและถูกรวมไว้ในรูปของการแสวงประโยชน์จากการค้ามนุษย์ในพิธีสาร TIP ของสหประชาชาติ คนงานจำนวนมากทั่วโลกตกเป็นเหยื่อของหนี้เมื่อผู้ค้ามนุษย์หรือนายหน้าใช้ประโยชน์เมื่อคนงานได้รับหนี้สินในระบบแรงงานแบบผูกมัดแบบดั้งเดิมมากขึ้น แรงงานแบบผูกมัดแบบดั้งเดิมในเอเชียใต้ทำให้คนจำนวนมากได้รับการปลดปล่อยออกมาจากรุ่นสู่รุ่น

๓) ภาระหนี้และความไม่แน่นอนในหมู่แรงงานข้ามชาติ

ความอ่อนแอของแรงงานข้ามชาติต่อโครงการการค้ามนุษย์เป็นเรื่องที่น่าวิตกมากเนื่องจากประชากรกลุ่มนี้มีจำนวนมากในบางภูมิภาค บุคคลภายนอกสามารถสังเกตได้ว่า ๑) การล่วงละเมิดสัญญา ๒) กฎหมายท้องถิ่นไม่เพียงพอที่เกี่ยวกับการจัดหาและการจ้างแรงงานข้ามชาติ และค่าใช้จ่ายที่ผิดกฎหมายซึ่งมักจะเป็นข้อหาและหนี้สินกับแรงงานในประเทศต้นกำเนิดหรือประเทศที่มักมีการสมคบกันและ/หรือการสนับสนุนของหน่วยงานและนายจ้างในประเทศหรือประเทศปลายทาง

การละเมิดสัญญาและเงื่อนไขการจ้างงานที่เป็นอันตรายไม่ได้เป็นการบังคับใช้โดยไม่สมัครใจ แต่การใช้หรือการคุกคามทางร่างกายหรือความยับยั้งชั่งใจเพื่อบังคับให้คนงานเข้าทำงานหรือทำงานต่อหรือให้บริการอาจเปลี่ยนสถานการณ์ให้เป็นแรงงานบังคับได้ ค่าใช้จ่ายสำหรับแรงงานที่ได้รับ "สิทธิพิเศษ" ในการทำงานในต่างประเทศอาจทำให้แรงงานในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการถูกจับกุม อย่างไรก็ตามค่าใช้จ่ายเหล่านี้เพียงอย่างเดียวไม่ถือว่าเป็นภาระหนี้หรือภาระผูกพันโดยไม่สมัครใจ เมื่อรวมกับการเอาเปรียบโดยตัวแทนแรงงานหรือนายจ้างในประเทศปลายทาง ต้นทุนหรือหนี้สินเหล่านี้จะกลายเป็นภาระหนี้

๔) การบังคับใช้คนงานในบ้าน

คนงานในบ้านอาจถูกขังอยู่ในความเป็นทาสโดยใช้กำลังหรือการบีบบังคับ เช่นการล่วงละเมิดทางร่างกาย (รวมทั้งทางเพศ) หรือทางอารมณ์ เด็กๆ มีความเปราะบางมาก ความรู้สึกเป็นทาสในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งยากที่จะตรวจจับเพราะมันเกิดขึ้นในบ้านส่วนตัว ซึ่งมักจะไม่ได้รับการควบคุมโดยหน่วยงานของรัฐ ตัวอย่างเช่นมีความต้องการที่ยิ่งใหญ่ในประเทศที่ร่ำรวยกว่าในเอเชียและตะวันออกกลางสำหรับคนรับใช้ในบ้านซึ่งบางครั้งตกเป็นเหยื่อของเงื่อนไขการเป็นทาสที่ไม่สมัครใจ

๕) การบังคับใช้แรงงานเด็ก

องค์การระหว่างประเทศและกฎหมายของประเทศส่วนใหญ่ยอมรับว่าเด็กอาจมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ในทางตรงกันข้ามรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของแรงงานเด็กมีเป้าหมายเพื่อการกำจัดโดยประเทศต่างๆทั่วโลก การค้าขายและการค้าเด็กและการล่อลวงในแรงงานที่ถูกคุมขังและการบังคับใช้แรงงานเป็นรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของแรงงานเด็ก เด็กที่ตกเป็นทาสโดยไม่สมัครใจพันธะหนี้ทาสหรือทาสโดยใช้กำลังการฉ้อโกงหรือการบีบบังคับถือเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์โดยไม่คำนึงถึงสถานที่ตั้งของการแสวงประโยชน์

๖) ทหารเด็ก

การค้ำมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาเด็กที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยการบังคับใช้การฉ้อโกงหรือการบีบบังคับเพื่อใช้ประโยชน์จากการใช้แรงงานหรือถูกทารุณกรรมเป็นทาสทางเพศในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งกัน การปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวอาจกระทำโดยกองกำลังของรัฐบาลองค์การทหารหรือกลุ่มผู้ประท้วง ยูนิเซฟประเมินว่ามีผู้ถูกสังหารมากกว่า ๓๐๐,๐๐๐ คนที่อายุต่ำกว่า ๑๘ ปีในกว่า ๓๐ แห่งทั่วโลก ในขณะที่เด็กส่วนใหญ่เป็นทหารอายุระหว่าง ๑๕ ถึง ๑๘ ปีบางคนอายุเพียง ๗ หรือ ๘ ปี

เด็กหลายคนถูกลักพาตัวไปเพื่อใช้เป็นพลรบ คนอื่นทำผิดกฎหมายเพื่อทำหน้าที่เป็นคนเฝ้าประตูหรือสายลับ หญิงสาวหลายคนถูกบังคับให้แต่งงานหรือมีเพศสัมพันธ์กับชายและมีความเสี่ยงสูงในการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา หญิงมักจะถูกทารุณกรรมทางเพศและมีความเสี่ยงสูงที่จะเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

เด็กบางคนถูกบังคับให้กระทำทารุณต่อครอบครัวและชุมชนของตน ทหารเด็กมักถูกสังหารหรือได้รับบาดเจ็บผู้รอดชีวิตมักต้องทนทุกข์ทรมานจากบาดแผลและการทำให้เกิดแผลเป็นทางจิต การพัฒนาส่วนบุคคลของพวกเขาจะไม่สามารถแก้ไขได้ การกลับลูกทหารมักถูกปฏิเสธโดยชุมชนในบ้าน

ทหารเด็กเป็นปรากฏการณ์ระดับโลก ปัญหาคือสิ่งสำคัญที่สุดในอัฟริกาและเอเชีย แต่กลุ่มติดอาวุธในอเมริกาและตะวันออกกลางยังใช้เด็กในพื้นที่ที่ขัดแย้งกันอย่างผิดกฎหมาย ทุกประเทศต้องทำงานร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อดำเนินการเร่งด่วนในการปลดอาวุธปลดประจำการและบูรณาการทหารเด็ก

๗) การค้าเรื่องเพศและโสเภณี

การค้าประเวณีเพศถือเป็นส่วนสำคัญของการค้ำมนุษย์โดยรวมและส่วนใหญ่ของการเป็นทาสสมัยใหม่ข้ามชาติ การค้าประเวณีเพศจะไม่เกิดขึ้นหากปราศจากความต้องการในการค้าขายทางเพศที่เฟื่องฟูทั่วโลก รัฐบาลสหรัฐามีการตัดสินใจเชิงนโยบายสถานะต่อการค้าประเวณีในการเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๔๕ ซึ่งระบุว่าการค้าประเวณีเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงและไม่เฉพาะแต่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ แต่เป็นการค้าขายกับคน

๘) การใช้ประโยชน์เด็ก ๆ ในเชิงพาณิชย์

ในแต่ละปีมีเด็กสองล้านคนถูกใช้ประโยชน์ในการค้าบริการทางเพศระดับโลก หลายคนเหล่านี้ถูกขังอยู่ในการค้าประเวณี การแสวงประโยชน์ทางเพศในเชิงพาณิชย์ของเด็กคือการค้ำมนุษย์โดยไม่คำนึงถึงสถานการณ์ ข้อตกลงและโปรโตคอลระหว่างประเทศบังคับให้มีการตั้งข้อหาว่าด้วยการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศในเชิงพาณิชย์ของเด็ก การใช้เด็กในการค้าบริการทางเพศในเชิงพาณิชย์เป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและพิธีสาร TIP ของสหประชาชาติ ไม่มีข้อยกเว้นไม่มีเหตุผลทางวัฒนธรรมหรือทางเศรษฐกิจสังคมที่ช่วยป้องกันการช่วยเหลือเด็กจากการเป็นทาส

๙) การท่องเที่ยว

เกี่ยวข้องกับผู้ที่เดินทางจากประเทศของตนเองซึ่งมักเป็นประเทศที่การแสวงประโยชน์ทางเพศกับเด็กเป็นสิ่งผิดกฎหมายหรือไม่ชอบทางวัฒนธรรมกับประเทศอื่นที่กระทำ

การค้าประเวณีทางเพศกับเด็ก เป็นรูปแบบการทารุณกรรมเด็กอย่างรุนแรง การแสวงประโยชน์ทางเพศในเชิงพาณิชย์ของเด็กมีผลร้ายแรงต่อผู้เยาว์ซึ่งอาจรวมถึงการบาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจ ยาวนานโรค (รวมถึงเอชไอวี/เอดส์) การติดยาเสพติดการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ภาวะทุพโภชนาการการถูกจองจำทางสังคมและการเสียชีวิต

นักทอ่งเที่ยวที่กระทำทางเพศต่อเด็ก มักเดินทางไปยังประเทศกำลังพัฒนา เพื่อหาข้อมูลที่ไม่เปิดเผยตัวและความพร้อมของเด็กในการค้าประเวณี อาชญากรรมมักเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายที่ทุจริตการทุจริตอินเทอร์เน็ตความสะดวกในการเดินทางและความยากจน ผู้กระทำความผิดทางเพศมาจากภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งหมดและในบางกรณีอาจมีตำแหน่งไว้ใจ กรณีศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางเพศของเด็กที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองของสหรัฐฯได้ รวมถึงกุมารแพทย์ นายทหารบกเกษียณ ทันตแพทย์และอาจารย์มหาวิทยาลัย ภาพสื่อลามกเด็กมีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีเหล่านี้บ่อย ๆ และอาจมีการใช้ยาเสพติดเพื่อเรียกร้องหรือควบคุมผู้เยาว์

๒.๒ ประเภทของการค้ามนุษย์แบ่งตามรูปแบบ

กิตสุรณ สังขสุวรรณ (การแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ด้วยมาตรการ “๓P” Resolving Human Trafficking with the “๓P” Paradigm,วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒน์ ปีที่ ๑๘ ฉบับเดือนมกราคม-ธันวาคม ๒๕๕๘, น.๓๒๐) ได้กล่าวว่ารูปแบบการค้ามนุษย์ในอดีตมีแค่เพียงการค้าทาสร่างงานเป็นหลักเท่านั้น แต่ในปัจจุบันสังคมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น รูปแบบการค้ามนุษย์จึงมีจำนวนมากขึ้นและมีด้วยกันหลากหลายรูปแบบ โดยอาจจะพอแบ่งได้ดังต่อไปนี้

๑) การค้าประเวณี หรือการขายบริการทางเพศ การค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี หรือการขายบริการทางเพศเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในสังคม การค้ามนุษย์ในรูปแบบนี้ส่งผลกระทบต่อเหยื่อหรือผู้เสียหายทั้ง ทางร่างกายและจิตใจ (Roth.๒๐๑๒:๒๒) ซึ่งโดยมากเหยื่อหรือผู้เสียหายมักเป็นเด็กและสตรี นอกจากนี้การค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าประเวณีหรือการขายบริการทางเพศมักเกิดได้ ดังต่อไปนี้ เช่น เหยื่อถูกหลอกว่าจะหางานที่ดีและมีรายได้ตอบแทนสูงในต่างประเทศ เหยื่อ ถูกหลอกว่าจะแต่งงานด้วย พ่อแม่ขายเหยื่อให้แก่ผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์โดยตรง หรือ เหยื่อถูกบังคับหรือลักพาตัวโดยผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์ (World Bank.๒๐๐๙:๖)

๒) การถูกบังคับใช้แรงงาน การค้ามนุษย์ในรูปแบบการใช้แรงงานมีต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเหยื่อผู้ถูกบังคับใช้แรงงานมักทำงานเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม ในโรงงานอุตสาหกรรม (Shelley.๒๐๑๐:๑๖๔) หรือแม้แต่ประมงในทะเล ซึ่งยากต่อการตรวจสอบและค้นพบเหยื่อ ผู้ถูกบังคับใช้แรงงานเป็นได้ทั้งผู้ชาย ผู้หญิง และเด็ก นอกจากนี้การค้ามนุษย์ในรูปแบบของการบังคับใช้แรงงานนั้นโดยมากมักเกิดขึ้นในรูปแบบว่าเสนองานให้ทำที่ดีโดยมีค่าตอบแทนสูง รวมถึงสวัสดิการดี (World Bank.๒๐๐๙:๖) โดยเหยื่อผู้ถูกบังคับใช้แรงงานอาจเดินทางไปทำงาน ยังต่างประเทศโดยมีวีซ่า หรือ ไม่มีวีซ่าก็ได้

๓) การค้ามนุษย์ในเด็ก มีเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีจำนวนมากตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ที่สำคัญเด็กอาจ ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่ (Burke.๒๐๑๓:๑๘) เพราะเด็กมีความแข็งแรง ทางกายภาพ ความรู้และประสบการณ์ในชีวิตน้อยกว่าผู้ใหญ่

(Hart.๒๐๐๙:๒๐) นอกจากนี้เด็ก สามารถตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ได้ในรูปแบบของการค้าประเวณีหรือการใช้แรงงาน เช่น การเป็นขอทาน เป็นต้น โดยวิธีการนำเด็กเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์อาจทำได้ดังต่อไปนี้คือ ชักจูง ล่อลวงเด็กโดยสัญญาว่าจะให้เงินหรือมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (World Bank.๒๐๐๙:๗) และมีจำนวนไม่น้อยที่เด็กต้องตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพราะความยากจน โดยผู้ปกครองชาย เด็กให้แก่นายหน้าหรือผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์เอง

๔) การเปลี่ยนถ่ายอวัยวะของร่างกาย การเปลี่ยนถ่ายอวัยวะของร่างกาย เป็นรูปแบบของการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นน้อยกว่า รูปแบบอื่นๆ แต่ก็ยังเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจำเป็นที่ต้องให้ความสนใจ โดยทั่วไป แล้วการเปลี่ยนถ่ายอวัยวะ คือ การย้ายอวัยวะในร่างกายของคน ๆ หนึ่งไปสู่ร่างกายของคน อีกคนหนึ่ง เพื่อทดแทนอวัยวะที่เสีย หรือขาดหายไป (Atasu-Topcuoglu.๒๐๑๕:๓๒) อวัยวะ ที่สามารถเปลี่ยนถ่าย ได้แก่ หัวใจ ตับ ไต ตา ปอด และลำไส้เล็ก ที่สำคัญการเปลี่ยนถ่าย อวัยวะนั้นคนที่มีฐานะร่ำรวยมีโอกาสได้รับการเปลี่ยนถ่ายมากกว่าคนยากจน อย่างไรก็ตาม การค้ามนุษย์ในรูปแบบการเปลี่ยนถ่ายอวัยวะของร่างกายอาจเกิดขึ้นได้ ๓ แบบ ดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ค้ามนุษย์บังคับขู่เชือดหรือหลอกเหยื่อให้สละอวัยวะ
- (๒) เหยื่อค้ามนุษย์ถูกหลอกให้ขาย อวัยวะของตนแต่ไม่ได้รับค่าตอบแทนหรือได้รับค่าตอบแทนน้อยกว่าที่ตกลงกันได้ และ
- (๓) อวัยวะของเหยื่อค้ามนุษย์ได้ถูกลักลอบเอาออกจากร่างกายโดยที่เหยื่อไม่ทราบ (UNGIFTHUB, ๒๐๑๕)

๒.๓ ประเภทของการค้ามนุษย์โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการค้ามนุษย์

พันธมิตรทั่วโลกด้านการค้าหญิง (๒๕๔๓, น.๑๙- ๒๑) ได้เสนอรูปแบบของการค้ามนุษย์โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการค้ามนุษย์ที่แตกต่างกัน เช่น

(๑) การค้ามนุษย์เพื่องานบริการทางเพศ : การค้ามนุษย์เพื่องานบริการทางเพศ เช่น การถูกหลอกหรือบังคับให้ทำงานบริการทางเพศโดยไม่สมัครใจ การถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ การค้าประเวณี การใช้ในสื่อลามก และการค้ามนุษย์ การถูกกักขัง ถูกทารุณกรรมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ทางเพศ เป็นต้น โดยอาจจะปรากฏในรูปแบบต่างๆ เช่น การถูกลักพาตัว การซื้อขาย หรือการบังคับให้เข้าสู่ตลาดทางเพศ

(๒) การค้ามนุษย์เพื่อการรับใช้ในบ้าน : การค้ามนุษย์เพื่อการรับใช้ในบ้าน เป็นการทำให้หญิงและเด็กตกอยู่ในภาวะถูกผูกมัดด้วยภาระหนี้สินจากการกู้ยืมที่ต้องจ่ายดอกเบี้ยเป็นจำนวนสูงจากผู้จัดหา และเอเย่นต์ และถูกบังคับให้ทำงานแก่นายจ้าง แม้ในสภาพการทำงานที่เสี่ยงและไม่เหมาะสม หญิงและเด็กที่ถูกค้าเพื่อรับใช้ในบ้านอาจถูกบังคับให้ทำงานในสถานประกอบการธุรกิจของนายจ้างด้วย เช่น ในร้านอาหาร โรงงาน โดยรูปแบบของความรุนแรงมีตั้งแต่การยึดหนังสือเดินทาง การกักขัง หน่วงเหนี่ยว และการห้ามติดต่อกับบุคคลภายนอก การยึดค่าจ้าง การให้ทำงานเป็นเวลาหลายชั่วโมง การคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศ เป็นต้น

(๓) การค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงาน : การค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานนั้น ผู้หญิง ผู้ชาย และเด็ก อาจถูกนำไปค้าเพื่อการทำงานในการเกษตร งานก่อสร้าง หรือการ

ผลิตภัณฑ์ โดยคาดหวังว่าจะได้รับค่าจ้างสูง แต่กลับถูกกดค่าแรง หรือไม่ได้รับค่าจ้าง และต้องเผชิญกับการถูกแสวงหาประโยชน์ด้วยการบังคับทางร่างกาย ทางจิต และทางเพศหลากหลายรูปแบบ โดยแรงงานเหล่านี้อาจจะล้มเลิกที่จะขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสถานภาพที่ผิดกฎหมายของตนเอง และเกรงว่าจะถูกตั้งข้อหาเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย นอกจากนี้ การค้ำมนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานนั้น มีสาเหตุหนึ่งอันเนื่องมาจากการติดหนี้ หรือที่เรียกว่า แรงงานติดหนี้ (Debt bonded labor) โดยการตกเป็นเหยื่อของกลไกในการกู้เงิน และถูกบังคับให้ทำงานหรือใช้แรงงานที่ไม่เหมาะสม เช่น การถูกบังคับให้ใช้แรงงานหรือทำงานเป็นเวลาหลายชั่วโมงการทำงานโดยไม่มีวันหยุดและได้รับค่าตอบแทนที่ไม่เหมาะสม หรือได้รับค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อย และแรงงานเหล่านี้จะไม่มีวันที่จะจ่ายหนี้สินที่ยืมมาได้หมด แต่หนี้สินดังกล่าวจะเพิ่มจำนวนขึ้นต่อไป

(๔) การค้ำมนุษย์เพื่อให้ไปเป็นขอทาน : การค้ำมนุษย์เพื่อให้ไปเป็นขอทาน เป็นปรากฏการณ์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ทั้งผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการได้ถูกจัดหามาจากหมู่บ้านที่ห่างไกลในชนบทมาสู่เมืองใหญ่ในต่างประเทศ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตนไม่มีความเข้าใจในภาษาท้องถิ่นและไม่มีความคุ้นเคย รวมถึงไม่รู้เส้นทางต่างๆ ทำให้ตกอยู่ในภาวะที่ด้อยกว่า และต้องอยู่ในสายตาของพวกนายหน้า ซึ่งจะมารวบรวมเงินที่ได้จากการขอทาน การถูกบังคับให้เป็นขอทานมีความเกี่ยวข้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(๕) การค้ำมนุษย์เพื่อการแต่งงาน : การค้ำมนุษย์เพื่อการแต่งงานนั้น ผู้ค้ำมนุษย์อาจจะมาในรูปแบบของนายหน้าจัดหาคู่ และให้สัญญาว่าจะแนะนำให้รู้จักและได้แต่งงานกับคนที่เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ และอาจจะถูกชักจูงให้เดินทางไปต่างประเทศ ซึ่งตนไม่มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมใหม่ เช่น ในด้านภาษา วัฒนธรรมต่างๆ และกลายเป็นบุคคลที่ตกอยู่ในสภาพเยี่ยงทาส และอาจจะถูกบังคับให้ขายบริการทางเพศ การทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือตกอยู่ในสภาพการแต่งงานที่เยี่ยงทาส การถูกทารุณกรรมทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังปรากฏออกมาในรูปแบบของการที่เด็กและหญิงถูกบังคับให้แต่งงานโดยไม่มีทางเลือก อันจะนำไปสู่การถูกบังคับให้ใช้ชีวิตเยี่ยงทาสควบคู่กับการตกเป็นเหยื่อของการใช้ความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ

๓. แนวคิดเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ตามกฎหมายต่างประเทศ

๓.๑ พิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและการลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็กเพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ

มาตรา ๓ (a) ของพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและ เด็ก เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime) กล่าวว่า การค้ำมนุษย์ (Trafficking in Persons) หมายถึงการจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัยหรือการรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยวิธีการขู่เข็ญหรือด้วยการใช้กำลัง หรือด้วยการบีบบังคับในรูปแบบอื่น

ใด ด้วยการลักพาตัว ด้วยการฉ้อโกง ด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจโดยมิชอบหรือด้วยการใช้สถานะ ความเสี่ยงภัยจากการค้ามนุษย์โดยมิชอบหรือมีการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจควบคุมบุคคลอื่น เพื่อความประสงค์ในการแสวงประโยชน์ การแสวงประโยชน์อย่างน้อยที่สุดให้รวมถึงการแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่นหรือการแสวงประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาสหรือการกระทำอื่น เสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับหรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย (UNITED NATIONS , “PROTOCOL TO PREVENT, SUPPRESS AND PUNISH TRAFFICKING IN PERSONS, ESPECIALLY WOMEN AND CHILDREN, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME”, สืบค้นเมื่อ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑, <https://www.osce.org/odihr/๑๙๒๒๓?download=true>.)

๓.๒ คณะกรรมาธิการยุโรป

คณะกรรมาธิการยุโรป กล่าวว่า “การค้ามนุษย์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ครอบคลุมไปถึงหญิงซึ่งถูกข่มขู่และ/หรือถูกกระทำทารุณกรรมจากการค้ามนุษย์ ความยินยอมในเริ่มแรก อาจไม่เกี่ยวข้องเนื่องจากบางคนเข้ามาอยู่ในวงจรการค้ามนุษย์โดยที่ทราบว่าทำงานเป็นโสเภณี แต่ต่อมาถูกกลืนตรอนสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและอยู่ในสภาพเยี่ยงทาส

๓.๓ องค์การระหว่างประเทศเพื่อการย้ายถิ่น (International Organizational for Migration)

องค์การระหว่างประเทศเพื่อการย้ายถิ่น (International Organizational for Migration) กล่าวว่า การค้ามนุษย์เกิดขึ้นเมื่อ “ผู้ย้ายถิ่นได้รับการจ้างงานอย่างผิดกฎหมาย และ/หรือถูกเคลื่อนย้าย ไม่ว่าจะ ภายในประเทศหรือข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ (และ) ในระหว่างส่วนใดของกระบวนการนี้ ตัวกลาง (นักค้ามนุษย์) ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือผลประโยชน์อื่น โดยการใช้อุบายหลอกลวง การบีบ บังคับ และ/หรือการแสวงหาประโยชน์อื่นภายใต้เงื่อนไขซึ่งละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ย้ายถิ่น” (องค์กรสากลต่อต้านความเป็นทาส, ๒๕๔๖, น. ๒๓)

๓.๔ พันธมิตรทั่วโลกเพื่อต่อต้านการค้าผู้หญิง (Global Alliance Against Trafficked in Women – GAATW)

พันธมิตรทั่วโลกเพื่อต่อต้านการค้าผู้หญิง (Global Alliance Against Trafficked in Women – GAATW) ได้นำเสนอนิยามของการค้ามนุษย์ว่า หมายถึงการกระทำและความพยายามใดๆ ที่เป็นการ จัดหา ขนส่ง ลำเลียงภายในหรือข้ามพรมแดน การซื้อขาย การส่งต่อหรือการรับ หรือกักขังหน่วงเหนี่ยว บุคคล ด้วยการล่อลวง การบังคับ รวมทั้งการใช้การขู่ที่จะใช้กำลังหรือใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบหรือการ ผูกมัดด้วยภาระหนี้สิน เพื่อกักขังหน่วงเหนี่ยวบุคคลนั้นให้ตกอยู่ในภาวะจำยอม ไม่ว่าจะมิหรือไม่มีค่าจ้างก็ตาม เพื่อบังคับใช้แรงงานหรือเป็นแรงงานติดหนี้

หรือทำให้ตกอยู่ในสภาพการทำงานเยี่ยงทาสในชุมชนอื่นที่มีใช้ภูมิลาเนาที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ในขณะที่เกิดการล่อลวง บังคับ หรือมีหนี้สินผูกมัดขึ้น (คิบัติ นพประเสริฐ, ความมั่นคงของมนุษย์, ๒๕๕๓, น. ๙.)

นอกจากนี้ พันธมิตรทั่วโลกด้านการค้าหญิง (พันธมิตรทั่วโลกด้านการค้าหญิง, ๒๕๔๓, น.๑๙- ๒๑) เสนอว่า รูปแบบของการค้ามนุษย์นั้นมีรูปแบบมากมายและหลากหลาย และเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เช่น

(๑) การค้ามนุษย์เพื่องานบริการทางเพศ : การค้ามนุษย์เพื่องานบริการทางเพศ เช่น การถูกหลอกหรือบังคับให้ทำงานบริการทางเพศโดยไม่สมัครใจ การถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ การค้าประเวณี การใช้ในสื่อลามก และการค้ามนุษย์ การถูกกักขัง ถูกทารุณกรรมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ทางเพศ เป็นต้น โดยอาจจะปรากฏในรูปแบบต่างๆ เช่น การถูกลักพาตัว การซื้อขาย หรือการบังคับให้เข้าสู่ตลาดทางเพศ

(๒) การค้ามนุษย์เพื่อการรับใช้งานบ้าน : การค้ามนุษย์เพื่อการรับใช้งานบ้าน เป็นการทำให้หญิงและเด็กตกอยู่ในภาวะถูกผูกมัดด้วยภาระหนี้สินจากการกู้ยืมที่ต้องจ่ายดอกเบี้ยเป็นจำนวนสูงจากผู้จัดหา และเอเยนต์ และถูกบังคับให้ทำงานแก่นายจ้าง แม้ในสภาพการทำงานที่เสี่ยงและไม่เหมาะสม หญิงและเด็กที่ถูกค้าเพื่อรับใช้งานบ้านอาจถูกบังคับให้ทำงานในสถานประกอบธุรกิจของนายจ้างด้วย เช่น ในร้านอาหาร โรงงาน โดยรูปแบบของความรุนแรงมีตั้งแต่การยึดหนังสือเดินทาง การกักขัง หน่วงเหนี่ยว และการห้ามติดต่อกับบุคคลภายนอก การยึดค่าจ้าง การให้ทำงานเป็นเวลายาวหลายชั่วโมง การคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศ เป็นต้น

(๓) การค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงาน : การค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานนั้น ผู้หญิง ผู้ชาย และเด็ก อาจถูกนำไปค้าเพื่อการทำงานในการเกษตร งานก่อสร้าง หรือการผลิตอื่นๆ โดยคาดหวังว่าจะได้รับค่าจ้างสูง แต่กลับถูกกดค่าแรง หรือไม่ได้รับค่าจ้าง และต้องเผชิญกับการถูกแสวงหาประโยชน์ด้วยการบังคับทางร่างกาย ทางจิต และทางเพศหลากหลายรูปแบบ โดยแรงงานเหล่านี้อาจจะล้มที่จะขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสถานภาพที่ผิดกฎหมายของตนเอง และเกรงว่าจะถูกตั้งข้อหาเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย นอกจากนี้ การค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานนั้น มีสาเหตุหนึ่งอันเนื่องมาจากการติดหนี้ หรือที่เรียกว่า แรงงานติดหนี้ (Debt bonded labor) โดยการตกเป็นเหยื่อของกลไกในการกู้เงิน และถูกบังคับให้ทำงานหรือใช้แรงงานที่ไม่เหมาะสม เช่น การถูกบังคับให้ใช้แรงงานหรือทำงานเป็นเวลายาวหลายชั่วโมง การทำงานโดยไม่มีวันหยุดและได้รับค่าตอบแทนที่ไม่เหมาะสม หรือได้รับค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อย และแรงงานเหล่านี้จะไม่มีวันที่จะจ่ายหนี้สินที่ยืมมาได้หมด แต่หนี้สินดังกล่าวจะเพิ่มจำนวนขึ้นไป

(๔) การค้ามนุษย์เพื่อให้ไปเป็นขอทาน : การค้ามนุษย์เพื่อให้ไปเป็นขอทานเป็นปรากฏการณ์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ทั้งผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการได้ถูกจัดหามาจากหมู่บ้านที่ห่างไกลในชนบทมาสู่เมืองใหญ่ในต่างประเทศ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตนไม่มีความเข้าใจในภาษาท้องถิ่นและไม่มีความคุ้นเคย รวมถึงไม่รู้เส้นทางต่างๆ ทำให้ตกอยู่ในภาวะที่ด้อยกว่า และต้องอยู่ในสายตาของพวกนายหน้า ซึ่งจะมารวบรวมเงินที่ได้จากการขอทาน การถูกบังคับให้เป็นขอทานมีความเกี่ยวข้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(๕) การค้ามนุษย์เพื่อการแต่งงาน : การค้ามนุษย์เพื่อการแต่งงานนั้น ผู้ค้ามนุษย์อาจจะมาในรูปแบบของนายหน้าจัดหาคู่ และให้สัญญาว่าจะแนะนำให้ผู้รู้จักและได้แต่งงานกับคนที่เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ และอาจจะถูกชักจูงให้เดินทางไปต่างประเทศ ซึ่งตนไม่มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมใหม่ เช่น ในด้านภาษา วัฒนธรรมต่างๆ และกลายเป็นบุคคลที่ตกอยู่ในสภาพเยี่ยงทาส และอาจจะถูกบังคับให้ขายบริการทางเพศ การทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือตกอยู่ในสภาพการแต่งงานที่เยี่ยงทาส การถูกทารุณกรรมทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ เป็นต้น นอกจากนี้ยังปรากฏออกมาในรูปแบบของการที่เด็กและหญิงถูกบังคับให้แต่งงานโดยไม่มีทางเลือกอันจะนำไปสู่การถูกบังคับให้ใช้ชีวิตเยี่ยงทาสควบคู่กับการตกเป็นเหยื่อของการใช้ความรุนแรงงานทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ

๓.๕ การเปรียบเทียบกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

เนื่องจากปัญหาการค้ามนุษย์เป็นปัญหาระดับโลก ทุกประเทศให้ความสำคัญรวมถึงประเทศไทยที่มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เพื่อให้ครอบคลุมการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ในทุกด้าน โดยประเด็นสำคัญในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ต้องมีความสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศด้วยเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ซึ่งประเด็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ที่ปรากฏในกฎหมายระหว่างประเทศมีหลายฉบับด้วยกัน ดังนี้

๑. ความหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เปรียบเทียบในกฎหมายระหว่างประเทศก่อนมีพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็ก ค.ศ. ๒๐๐๐

ลำดับ	กฎหมายระหว่างประเทศ	ความหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์
๑.	ข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อการปราบปรามการค้าทาส ค.ศ. ๑๙๐๔ (International Agreement for the Suppression of the White Slave Traffic, ๑๙๐๔)	จำกัดเฉพาะเรื่องการแสวงหาประโยชน์ในทางเพศที่มุ่งคุ้มครองเฉพาะผู้หญิงและเด็ก โดยหมายถึง การจัดหา หรือการล่อลวงโดยวิธีการบังคับขู่脅ซึ่งหญิงและเด็กหญิงเพื่อวัตถุประสงค์ที่ขัดต่อศีลธรรมไปยังต่างประเทศ (Immoral purposes abroad)

ตารางที่ ๑ แสดงความหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เปรียบเทียบในกฎหมายระหว่างประเทศก่อนมีพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็ก ค.ศ. ๒๐๐๐

ลำดับ	กฎหมายระหว่างประเทศ	ความหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์
๒.	อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการปราบปรามการค้าทาส ค.ศ. ๑๙๑๐ (International Convention for the Suppression of the White Slave Traffic, ๑๙๑๐)	ขยายขอบเขตของการกระทำความผิดให้ครอบคลุมถึงความผิดในการจัดหาให้มีการค้าประเวณีโดยการบังคับ (Forced prostitution) แก่ผู้หญิง (White women) ที่อายุกว่า ๒๑ ปี โดยไม่คำนึงถึงว่าการกระทำความผิดจะเกิดขึ้นระหว่างประเทศหรือไม่ กล่าวคือ หากเป็นการกระทำภายในประเทศยังคงถือว่าเป็นการค้ามนุษย์ แต่ยังคงถือว่าความยินยอมในการค้ามนุษย์สามารถที่จะทำให้การกระทำความผิดไม่เป็นความผิดได้ เช่นเดียวกัน ซึ่งพิจารณาจากการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้จัดหาหญิงเพื่อไปค้าประเวณีโดยการบังคับ
๓.	อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการปราบปรามการค้ามนุษย์ในเด็กและผู้หญิง ค.ศ. ๑๙๒๑ (International Convention for the Suppression of the Traffic in Women and Children, ๑๙๒๑)	การจัดการ ล่อลวง ชักนำ หรือชักพาหญิงและเด็กเพื่อการค้าประเวณี ถึงแม้จะเป็นไปโดยความสมัครใจหรือยินยอมก็ตาม กล่าวคือ ความยินยอมไม่เป็นเหตุในการพิจารณายกเว้นความผิด
๔.	อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการปราบปรามการค้าผู้หญิงซึ่งบรรลุนิติภาวะ ค.ศ. ๑๙๓๓ (The International Convention for the Suppression of the traffic in women of Full Age of ๑๙๓๓)	ให้ความคุ้มครองหญิงซึ่งบรรลุนิติภาวะจากการถูกล่อลวง ถูกบังคับเพื่อวัตถุประสงค์ที่ขัดต่อศีลธรรมไปยังประเทศอื่น (Immoral purposes in another country) ซึ่งการค้ามนุษย์ตามนิยามของอนุสัญญานี้มีการย้ายถิ่นข้ามประเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญของการค้ามนุษย์ด้วย โดยมีกำหนดห้ามมิให้ผู้ค้ามนุษย์ยกเอาความยินยอมของผู้หญิงขึ้นอ้างยกเว้นความผิดเพื่อวัตถุประสงค์ที่ไม่ชอบด้วยศีลธรรม

ตารางที่ ๑ แสดงความหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เปรียบเทียบในกฎหมายระหว่างประเทศก่อนมีพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็ก ค.ศ. ๒๐๐๐ (ต่อ)

ลำดับ	กฎหมายระหว่างประเทศ	ความหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์
๔.	อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการปราบปรามการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของผู้อื่น ค.ศ. ๑๙๔๙ (Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others, ๑๙๔๙)	ให้ความหมายครอบคลุมเฉพาะการค้ามนุษย์ในแง่ของการเคลื่อนย้ายมนุษย์ข้ามพรมแดนเพื่อการค้าประเวณีเท่านั้น ถึงแม้ว่าอนุสัญญาฯ ดังกล่าวจะประณามระบบของการค้าประเวณี แต่ก็ไม่ได้ห้ามการที่ผู้หญิงจะตัดสินใจเลือกค้าประเวณี ทั้งนี้รัฐจะต้องไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการจัดระเบียบการค้าประเวณี หน้าที่ของรัฐมีเพียงลงโทษผู้แสวงหาประโยชน์จากการเป็นโสเภณีของผู้อื่น
๕.	อนุสัญญาและพิธีสารว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ (Convention and protocol of the Rights of the Child, ๑๙๘๙)	กล่าวถึงการปฏิบัติที่ผิดหรือการแสวงหาประโยชน์รวมถึงการกระทำอันมิชอบทางเพศ รวมทั้งรัฐภาคีซึ่งยอมรับและ/หรือยอมให้มีระบบการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะประกันว่าดำเนินการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อประกันว่าในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมข้ามประเทศ ไม่ส่งผลให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ทางการเงินที่ไม่สมควรจากการนั้น
๖.	อนุสัญญาสหประชาชาติต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (อนุสัญญาองค์กรอาชญากรรม) และพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ค.ศ. ๒๐๐๐ (UN Convention against Transnational Organized Crime(Organized Crime Convention)and Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially Women and Children(Trafficking Protocol), ๒๐๐๐)	มีการกล่าวถึงการป้องกันและดำเนินคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์อยู่ด้วย แต่ไม่เน้นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์มากนัก แต่จะมุ่งเน้นการปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นสำคัญ

ตารางที่ ๑ แสดงความหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เปรียบเทียบในกฎหมายระหว่างประเทศก่อนมีพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็ก ค.ศ. ๒๐๐๐ (ต่อ)

๒. ความหมายของการค้ามนุษย์ตามพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษ การค้ามนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็ก ค.ศ. ๒๐๐๐

พิธีสารการค้ามนุษย์ (General definition under the Trafficking Protocol) นี้ยอมรับภายในประเทศสมาชิก ซึ่งจะต้องมีการออกกฎหมายของแต่ละประเทศมารองรับ โดยไม่ จำเป็นที่จะต้องมีเนื้อหาที่เหมือนพิธีสารแต่จะต้องมีความหมายที่ครอบคลุมถึงพิธีสารนี้เท่านั้น เช่น การกระทำความผิดทั้งภายในและภายนอกประเทศ ไม่จำกัดเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับเพศและการ ค่าประเวณี และไม่จำกัดเฉพาะความผิดเกี่ยวกับเด็กและสตรีแต่รวมถึงคนทุกเพศทุกวัย เป็นต้น ซึ่ง ความหมายของการค้ามนุษย์ในพิธีสารนี้กำหนดไว้ ดังนี้

๑) ความยินยอมของผู้เสียหายในการค้ามนุษย์ต่อเจตนาแสวงหาประโยชน์ ที่บัญญัติไว้ในย่อหน้าที่ ๑ จะไม่เกี่ยวข้องกับวิธีการที่บัญญัติไว้ในย่อหน้า a

๒) การจัดการขนส่งการส่งต่อการจัดให้อยู่อาศัยหรือการรับไว้ซึ่งเด็กความ มุ่งประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์จะถูกพิจารณาว่าเป็นการค้ามนุษย์ถ้าไม่ได้เกี่ยวข้องกับวิธีการใดๆ ตามที่บัญญัติไว้ในย่อหน้า a มาตรฐานนี้

๓) หมายถึงบุคคลใดที่อายุต่ำกว่า ๑๘ ปี

การค้ามนุษย์ตามพิธีสารนี้จะแบ่งเป็น ๑) การกระทำ (Act) ๒) วิธีการ (Means) และ ๓) วัตถุประสงค์ (Purpose) โดยทั้ง ๓ องค์ประกอบจะต้องมีครบถ้วนถึงจะเป็น องค์ประกอบความผิดฐานค้ามนุษย์ ยกเว้นในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็กจะไม่ต้อง ดูวิธีการแต่พิจารณาเฉพาะในส่วนของการกระทำและวัตถุประสงค์เท่านั้น

๓.๖ ความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการค้ามนุษย์

เนื่องจากประชาคมระหว่างประเทศได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นอย่างมาก และรัฐบาลไทยเห็นว่า ความร่วมมือระหว่างประเทศ มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้การ แก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยเป็นรูปธรรม จึงได้ดำเนินนโยบาย ความร่วมมือระหว่าง ประเทศในระดับต่างๆ ให้เกิดขึ้น ทั้งในระดับทวิภาคีและระดับพหุภาคีซึ่งการดำเนินงานระดับ ระหว่างประเทศที่สำคัญ (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสาคร, <http://www.samutsakhon.m-society.go.th/postt๑๐.html>, สืบค้นวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๒) มีดังนี้

๑. ความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับทวิภาคี บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการ ขจัดการค้าเด็กและสตรีและการช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ ซึ่งไทยได้มีความตกลงกับ กัมพูชา (ปี๒๕๔๖) ลาว (ปี๒๕๔๘) เวียดนาม (ปี๒๕๕๑) และเมียนมา (ปี๒๕๕๒) โดยกำลังมีความ ริเริ่มปรับเนื้อหาของ MoU เพื่อให้เป็นปัจจุบันเพื่อสามารถรองรับ สถานการณ์การค้ามนุษย์ที่ เปลี่ยนแปลงไป และอยู่ระหว่างการหารือเพื่อจัดทำกรอบความร่วมมือกับอีกหลายประเทศที่มีความ เป็นไปได้มากกว่าจะเป็นต้นทางของผู้เสียหาย และ/หรือปลายทางของคนไทยที่ตกเป็นผู้เสียหายจาก การค้ามนุษย์

การจัดทำบันทึกความร่วมมือระหว่างไทยกับญี่ปุ่นว่าด้วยการแลกเปลี่ยนข่าวสารสำหรับการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์เพื่อประโยชน์ใน การสืบสวนสอบสวนผู้ต้องสงสัย ในคดีค้ามนุษย์ ขยายผลการจับกุมและดำเนินคดีผู้กระทำความผิดทั้งในไทยและญี่ปุ่นอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนความร่วมมือทางกฎหมายระหว่างไทยกับญี่ปุ่น การจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลว่าด้วยความร่วมมือ ด้านการจ้างแรงงาน ซึ่งเป็นการลดความเสี่ยงของการค้ามนุษย์ในภาคแรงงาน โดยเฝ้าระวังการแสวงผลประโยชน์โดยมิชอบจากการผลักดันแรงงานอพยพไปทำงานในประเทศปลายทาง ซึ่งในปัจจุบันไทยมีความตกลงในลักษณะนี้กับอิสราเอล และกำลังอยู่พิจารณาถึงความ ตกลงกับบังกลาเทศ

๒. ความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับอนุภูมิภาค ประเทศไทยริเริ่มให้มีการจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงเรื่องการค้ามนุษย์ (Coordinated Mekong Ministerial Initiative Against Trafficking-COMMIT) ซึ่งประเทศสมาชิกประกอบด้วย กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม จีน(ยูนนาน)และไทย โดยล่าสุดมีการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส ครั้งที่ ๙ มีวัตถุประสงค์เพื่อการประสานงานและการดำเนินงานต่อต้านการค้ามนุษย์ : การถอดบทเรียนจาก กระบวนการ COMMIT และความริเริ่มระดับประเทศ ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ณ โรงแรมรอยัล ออคิด เซอราตัน เขตบางรัก กรุงเทพฯ

๓. ความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในกระบวนการบาฮี (Bali Process) หรือการประชุมระดับรัฐมนตรีเกี่ยวกับการลักลอบขนคนเข้า เมือง การค้ามนุษย์และอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้อง (Regional Ministerial Conference on People Smuggling, Trafficking in Persons and Related Transnational Crime) โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาการของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย โดยประเทศไทยได้ให้สนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาของภูมิภาคอาเซียน เมื่อ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๖ ซึ่ง จะทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ในอาเซียนได้อีกทางหนึ่ง และมีบทบาทสำคัญในการหารือภายใต้กรอบ ARF Track II นอกจากนี้กลไกหลักในกรอบอาเซียนที่กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาจัดทำ ได้แก่ Regional Plan of Action to Combat Trafficking in Persons ซึ่งไทยและสิงคโปร์ได้เริ่มผลักดันใน การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (SOMTC) ครั้งที่ ๑๒ ใน เดือนกันยายน ๒๕๕๕ ที่กรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องและสะท้อนความพยายามระดับภูมิภาคเพื่อสนับสนุนแผนระดับโลก UN Global Plan of Action to Combat Trafficking in Persons และการจัดทำอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการค้ามนุษย์ (ASEAN Convention on Trafficking in Persons) ซึ่งใน ระหว่างการประชุม AMMTC เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๖ ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาปรับแก้ร่างเอกสารทั้งสองฉบับ ทั้งนี้โดยเป็นการเสริมความร่วมมือที่มีอยู่ในกรอบ Coordinated Mekong Ministerial Initiative against Trafficking (COMMIT)

๔. ความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับระหว่างประเทศ ไทยลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร United Nations

Convention Against Transnational Organized Crime และพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะเด็กและผู้หญิง พ.ศ.๒๕๔๓ เพิ่มเติม อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และตรากฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้า มนุษย์พ.ศ.๒๕๕๑ ขึ้นต่อมาตามลำดับ

นอกจากนี้ประเทศไทยมีความร่วมมือด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์กับองค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือใน ยุโรป (Organization for Security and Cooperation in Europe-OSCE) โดยมีฐานะเป็นประเทศหุ้นส่วนเพื่อความร่วมมือฝ่ายเอเชียของ OSCE เพียงประเทศเดียวที่มาจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลจะเห็นถึงความสำคัญของปัญหา แต่การบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการ พิทักษ์คุ้มครองแก่เหยื่อ รวมทั้งละเอียดที่จะนำนักค้ามนุษย์มาลงโทษ ดังนั้น จึงได้มีการพัฒนาเครื่องมือและกลไกทั้งในระดับสากล ภูมิภาคและ ระดับประเทศเพื่อปราบปรามและป้องกันการค้ามนุษย์โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อที่จะได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือ ตามความตกลงระหว่างประเทศ ดังนี้

๓.๗ การป้องกัน การปราบปราม การค้ามนุษย์ความร่วมมือ และมาตรการอื่นๆ ตามความตกลงหลายฝ่าย (อนุสัญญาปาเลโม)

องค์การปฏิบัติกฎหมายของบรรดาประเทศต่างๆ ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาฉบับนี้มีหน้าที่ร่วมมือในด้านต่างๆ เช่น การระบุผู้กระทำ ความผิดและผู้ลักลอบ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานของผู้กระทำผิด และการฝึกอบรมพนักงานสืบสวนสอบสวน พนักงาน ปฏิบัติกฎหมายและพนักงานให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ นอกจากนี้ประเทศต่างๆ จะต้องรักษาความปลอดภัยและตรวจสอบตามแนวชายแดน เพื่อกวดขัน ป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์รวมถึงเสริมขยายความเข้มแข็งให้การตรวจคนเข้าเมืองวางข้อกำหนดต่อวิสาหกิจขนส่ง เพื่อตรวจหนังสือ ผ่านแดนและวีซ่าเข้าประเทศ วางมาตรการคุณภาพด้านเทคนิคของหนังสือผ่านแดน และเอกสารเดินทางอื่นๆ และความร่วมมือเพื่อกำหนดความถูกต้อง ของเอกสารประเทศตนเองเวลาใช้อยู่ต่างประเทศ การผลักดันให้มีความร่วมมือกับบรรดารัฐที่ไม่ได้เป็นภาคีในอนุสัญญา และการสนับสนุนด้านสังคม หรือเศรษฐกิจโดยรัฐบาลและร่วมมือกับองค์การจัดตั้งที่ไม่ขึ้นกับรัฐบาลก็ได้โดยมีการดำเนินการดังนี้ (ไยอนงค์ ทิมสุวรรณ, สืบค้นวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๒, แหล่งที่มา http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=๑๕๑๔)

๑) การป้องกัน การร่วมมือและมาตรการอื่นๆ (ตามพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปราม การลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรี และเด็ก, Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children) ให้รัฐภาคีกำหนดนโยบาย โครงการและมาตรการอื่นๆ ที่สมบูรณ์ เพื่อป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ เพื่อคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ไม่ให้ตก เป็นผู้เสียหายอีก โดยให้รัฐภาคีพยายาม

ดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อลดความต้องการที่ก่อให้เกิดการแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลทุกรูปแบบโดยเฉพาะจากสตรีและเด็ก ซึ่งนำไปสู่การค้ามนุษย์

๒) ความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายตามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร Nations Convention Against Transnational Organized Crime ให้รัฐภาคีร่วมมือซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด โดยสอดคล้องกับระบบ กฎหมายและระบบการปกครองภายในของตน เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิผลของการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายที่จะต่อสู้กับความผิดที่อนุสัญญานี้ครอบคลุม ถึงให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับเอามาตรการที่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะเพื่อขยายและหากจำเป็นเพื่อจัดตั้งช่องทางการติดต่อระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่ หน่วยงานและหน่วยงานด้านความมั่นคงของตนเพื่ออำนวยความสะดวกให้มีการแลกเปลี่ยนข้อสนเทศอย่างรวดเร็วเกี่ยวข้องกับความผิดทุกลักษณะที่ อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง

๓) พันธกรณีของรัฐสมาชิกต่ออนุสัญญาว่าด้วยการค้ามนุษย์กำหนดให้บรรดาประเทศภาคีมีพันธกรณีต้องบัญญัติให้การค้ามนุษย์เป็นความผิดทางอาญา สำหรับประเทศต้นทาง และสำหรับประเทศ ปลายทาง ต้องรับประกันการเอาใจใส่ทางด้านความปลอดภัยของทั้งผู้ถูกลักลอบและสถานะของการดำเนินการทางกฎหมาย เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องตกเป็นเหยื่อการลักลอบในตอนแรกที่ส่งกลับคืน ให้ความร่วมมือผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ที่เน้นในการระบุผู้กระทำความผิดหรือ ผู้ตกเป็นเหยื่อจาก การค้ามนุษย์ก็คือวิธีการและรูปการ ซึ่งผู้ค้ามนุษย์นำมาใช้สนองหรือปรับปรุงการฝึกอบรมสำหรับพนักงานปฏิบัติกฎหมาย ตรวจคนเข้าเมือง และพนักงานเกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อต้านการค้ามนุษย์และการปกป้องสิทธิผู้ถูกตกเป็นเหยื่อ การฝึกอบรมควรรวมเอาจุดสมดุลเกี่ยวกับวิธีการที่จะใช้ปกป้องสิทธิของผู้ตกเป็นเหยื่อ องค์กรจัดตั้งไม่ขึ้นกับรัฐบาลก็คือองค์กรจัดตั้งเกี่ยวข้องอื่นๆ และองค์การสังคม เสริมขยายการตรวจสอบไปชายแดนเท่าที่จำเป็น เพื่อสกัด กั้นการลักลอบค้ามนุษย์ใช้มาตรการทางด้านระเบียบกฎหมายหรืออื่นๆอย่างเหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงการฉวยโอกาสใช้ธุรกิจขนส่งเพื่อลักลอบค้ามนุษย์ และวางโทษต่อผู้มีส่วนร่วม และรับประกันความถูกต้องของเอกสารเดินทางที่ออกให้และหลีกเลี่ยงการนำใช้เอกสารดังกล่าว เพื่อวัตถุประสงค์ฉ้อโกงให้มีวางนโยบาย แผนงานและมาตรการอื่นๆเพื่อสกัดกั้นการค้ามนุษย์และปกป้องผู้ถูกลักลอบจากการตกเป็นผู้รับเคราะห์ครั้งใหม่ ออกแรงใช้มาตรการ เพิ่มเติมรวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และสร้างโครงการด้านสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อสกัดกั้นการค้ามนุษย์มาตรการดังกล่าวควรประกอบด้วยความร่วมมือกับองค์การจัดตั้งไม่ขึ้นกับรัฐบาล องค์กรจัดตั้งเกี่ยวข้องอื่นๆและองค์การสังคม

๓.๘ กฎหมายที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในต่างประเทศ

๓.๘.๑ ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกามีกฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ ได้แก่ Trafficking Victims Protection Act ๒๐๐๐ (TVPA) ในฐานะกฎหมายแม่บทของสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านการค้ามนุษย์และ Trafficking Victims Protection Reauthorization Acts (TVPRAs) ในฐานะกฎหมายลูกบทของ TVPA

กล่าวได้ว่า ประเทศสหรัฐอเมริกา มีบทบาทนำในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็ก จึงเป็นที่มาของ TVPA โดยถือ เป็นกฎหมายของสหรัฐอเมริกาฉบับแรกที่ครอบคลุมการปราบปรามการค้ามนุษย์ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ อีกทั้งเป็นกฎหมายฉบับต้นแบบสำหรับนานาประเทศ โดยสะท้อนประเด็นการปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชน และทัศนคติร่วมของกลุ่มสิทธิสตรี กลุ่มอนุรักษ์นิยม คริสเตียน และกลุ่มองค์กรสิทธิมนุษยชน วัตถุประสงค์ของ TVPA มุ่งเน้นการปราบปราม การค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าประเวณี การนำคนลงเป็นทาส ทั้งที่เกิดขึ้นในดินแดนสหรัฐอเมริกา และประเทศอื่นๆ ผ่านกระบวนการป้องกัน กระบวนการลงโทษ และการบวนการบังคับใช้กฎหมาย ต่อผู้กระทำการค้ามนุษย์ รวมทั้งการคุ้มครอง และช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์

TVPA เป็นกฎหมายที่ครอบคลุมความผิดฐานค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้ามนุษย์เพื่อแสวงประโยชน์ทางเพศและการบังคับใช้แรงงานทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ โดยมีวัตถุประสงค์หลักสามประการคือ การป้องกัน (Prevention) การคุ้มครอง (Protection) และการฟ้องคดี (Prosecution) (รุ่งโรจน์ แจ่มพิทยากรณ์, ๒๕๕๑, น. ๗๐-๗๓.)

การจัดทำรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report – TIP Report) และรายงานของกระทรวงแรงงานสหรัฐฯ (กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้, เอกสาร non-paper, ธันวาคม ๒๕๕๖) TVPA กำหนดให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำรายงานสถานการณ์ การค้ามนุษย์ (TIP Report) เป็นรายงานประจำปีเผยแพร่ในเดือนมิถุนายน เพื่อเสนอต่อรัฐสภา สหรัฐฯ เกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์และการดำเนินการของรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จำนวนกว่า ๑๘๘ ประเทศ โดยจัดระดับเป็น Tier ๑, Tier ๒, Tier ๒ Watch List และ Tier ๓ ตาม มาตรฐานขั้นต่ำในการจัดการการค้ามนุษย์ที่ระบุใน TVPA โดยเป็นการประเมินความคืบหน้าการดำเนินการของแต่ละประเทศเปรียบเทียบกับ การดำเนินการของประเทศนั้นๆ ในปีที่ผ่านมา โดยแต่ละ Tier หมายความว่า

๑) Tier ๑ หมายถึง ประเทศที่รัฐบาลดำเนินการโดยสอดคล้องกับ มาตรฐานขั้นต่ำในการจัดการการค้ามนุษย์ตาม TVPA

๒) Tier ๒ หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำ แต่ได้ใช้ความพยายามอย่างมีนัยสำคัญในการปรับปรุงแก้ไข

๓) Tier ๒ Watch List คล้ายกับ Tier ๒ แต่มีเหยื่อการค้ามนุษย์ จำนวน มากหรือเพิ่มขึ้นมาก หรือไม่มีหลักฐานชัดเจนว่าได้ใช้ความพยายามเพิ่มขึ้นในการต่อต้าน การค้ามนุษย์

๔) Tier ๓ หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำและไม่ได้ใช้ความพยายามอย่างมีนัยสำคัญ

ประเทศที่อยู่ใน Tier ๓ อาจถูกสหรัฐฯ พิจารณาระงับการให้ความช่วยเหลือที่มีใช้ความช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรมและความช่วยเหลือที่เกี่ยวกับการค้า (nonhumanitarian and non-trade-related foreign assistance) รวมทั้งสหรัฐฯ อาจพิจารณาไม่ใช้งบประมาณสนับสนุนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลประเทศดังกล่าวในการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนด้าน การศึกษาและวัฒนธรรม รวมทั้งสหรัฐฯ อาจตัดค้ำความช่วยเหลือ (ยกเว้นความช่วยเหลือเพื่อ มนุษยธรรมและความช่วยเหลือที่เกี่ยวกับการค้า และบางความช่วยเหลือด้านการพัฒนา) ที่รัฐบาลประเทศดังกล่าวอาจได้รับจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ อาทิ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ และธนาคารโลก

ทั้งนี้ มาตรการระงับความช่วยเหลือดังกล่าวจะมีได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติทันทีที่ประเทศใดประเทศหนึ่งได้รับการประเมินให้อยู่ใน Tier ๓ เนื่องจากประธานาธิบดีสหรัฐฯ (โดยปรึกษาหารือภายในกับหน่วยงานต่างๆ ของสหรัฐฯ อาทิ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการต่างประเทศ USAID เป็นต้น) สามารถใช้สิทธิในการยกเว้นมาตรการระงับความช่วยเหลือแก่ประเทศที่ได้รับการ ประเมินให้อยู่ใน TIER ๓ ดังกล่าวได้ หากประธานาธิบดีพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่สหรัฐฯ หรือหลีกเลี่ยงผลกระทบทางอ้อมต่อประชากรกลุ่มที่มีความเปราะบางซึ่งรวมถึงสตรีและเด็ก โดยการพิจารณาดังกล่าวของประธานาธิบดีสหรัฐฯ จะเป็นกระบวนการภายในประเทศเอง

๓.๘.๒ ประเทศอังกฤษ

กฎหมายของประเทศอังกฤษในเรื่องเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ได้รับการบัญญัติขึ้นในปี ค.ศ.๒๐๐๓ – ๒๐๐๔ ซึ่งมี ๓ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าเมือง การให้ที่ลี้ภัย และการให้สัญชาติ ค.ศ.๒๐๐๓ (The Nationality, Asylum and Immigration Act ๒๐๐๓ : NIAA) และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางเพศ ค.ศ. ๒๐๐๓ (The Sexual Offences Act ๒๐๐๓) และพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้ที่ลี้ภัยและการเข้าเมือง ค.ศ.๒๐๐๔ (The Immigration and Asylum Act ๒๐๐๔) ซึ่งกฎหมายทั้ง ๓ ฉบับนี้ได้กำหนดความผิดฐานค้ามนุษย์ไว้โดยตรง ทั้งยังไม่มีข้อความชัดเจนในเรื่องความแตกต่างระหว่างการค้ามนุษย์ การลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่น การย้ายถิ่น และการค้าประเวณี นอกจากนี้ผู้ค้ามนุษย์จะถูกดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญาอังกฤษในความผิดฐานทำตัวเป็นแมงดา (Pimping) และความผิดฐานเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติความผิดทางเพศ ค.ศ. ๑๙๕๖ (The Sexual Offences Act ๑๙๕๖) ซึ่งใช้ลงโทษผู้ค้ามนุษย์ที่เป็นชายในความผิดฐานดำรงชีพจากรายได้ของผู้ค้าประเวณีด้วย และกำหนดโทษจำคุกสูงสุดถึง ๗ ปี

๓.๙ กรณีศึกษาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

รายงานเรื่อง “โซ่ที่ซ่อนไว้ การปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิและแรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมงไทย” ของ Human Rights Watch ซึ่งได้วิจัยโดยการสัมภาษณ์แรงงานในงานประมงทั้งในอดีตและปัจจุบัน ประกอบด้วยแรงงานพม่า กัมพูชา และไทย โดยที่ เป็นผู้ได้รับการจำแนกจากทางการไทยว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ (Human Rights Watch, ๒๕๖๑, น. ๒๕-๓๕) มีกรณีศึกษาที่น่าสนใจ ดังนี้

๓.๙.๑ กรณีศึกษาซอวิน (นามแฝง)

ซอวินตัดสินใจหนีออกมาจากเรือในปี ๒๕๕๔ ซอวิน (นามแฝง) อายุ ๕๗ ปี เดินทางเข้าสู่ประเทศไทยเพื่อหางานทำหวังจะมีรายได้เพื่อส่งกลับไปให้ครอบครัวในพม่า เขาให้ข้อมูลกับฮิวแมนไรท์วอทช์ว่าเขาเดินทางมาพร้อมกับนายหน้าโดยนัดเจอกันที่เกาะสองทางด้านใต้สุดของพม่านายหน้าบอกว่าพาเขาข้ามพรมแดนและหางานให้ทำในโรงงานแปรรูปอาหาร โดยเขาจะได้รับค่าแรง ๑๕๐ บาทต่อวัน

อย่างไรก็ดี เมื่อเดินทางมาถึงพรมแดนไทย ซอวินถูกจับให้นั่ง อยู่ด้านท้ายของรถกระบะ ปะปนกับผู้เข้าเมืองที่ไม่มีเอกสารคนอื่นๆ ในสภาพที่แออัดจนแทบหายใจไม่ออก ผู้ลักลอบนำข้ามนุษย์ยังเอาผ้าคลุมมาปิดไว้เพื่อซ่อนพวกเขาตอนที่รถไปถึงด่านตรวจของตำรวจคนต่างด้าวอีกคนในรถทักเขาที่ศีรษะ และบอกให้นอนนิ่ง ตอนที่เขาพยายามขยับตัว เมื่อซอวินมาถึงอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ชายฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ของไทย เขาถูกขังรวมกับผู้ชายคนอื่นอีก ๔๐ คน ในตอนเช้า มีการแยกตัวผู้ชายออกมาและขายให้กับนายหน้าหลายคน ซึ่งได้ควบคุมตัวลูกเรือต่างด้าวเหล่านี้ไปทำงานที่แฟปลาแห่งต่างๆ ในเมือง

ซอวินบอกว่าเขาได้ทำงานในเรืออวนลากโดยไม่ได้รับค่าแรงเป็นเวลาสามเดือนเขาคิดว่าจะได้เป็นอิสระเมื่อเรือเข้าถึงชายฝั่ง แต่นายหน้าส่งคนมารอที่ท่าเทียบเรือและเอาตัวเขาไปขังไว้อีกครานี้เป็นเวลาสามวัน จากนั้นนายหน้าของซอวินขายเขาให้กับเรือในจังหวัดสงขลาทางชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของไทย โดยมีเรือมารับตัวเขาไปทะเลจีนใต้ จากนั้นก็ถูกบังคับให้ลงเรืออวนล้อม (เป็นเรือที่ใช้อวนขนาดใหญ่) ซึ่งทำประมงผิดกฎหมายโดยไปจับปลาที่น่านน้ำอินโดนีเซีย ซอวินเล่าทั้งนำตาว่า เขาต้องใช้ชีวิตอยู่บนเรือลำนั้นทั้งปี ได้ก่งคนไทยมักจะทุบตีลูกเรือโดยใช้ท่อนเหล็ก และมีการเอาปืนมาขู่ “ค่าแรง” ของพวกเขาคืออาหารจำนวนน้อยและได้ก่งจะไม่ให้กินข้าว ถ้าเห็นว่าลูกเรือคนไหนไม่ขยันทำงานแรงงานชายบางคนเริ่มมีสภาพขาดสารอาหารและเจ็บป่วยอย่างหนัก มีการติดโรคต่างๆ รวมทั้งโรคหิด ลูกเรือคนหนึ่งป่วยหนักจนไม่สามารถทำงานได้ ซอวินบอกว่าเขายังคงมีสติตอนที่ได้ก่งจับตัวผู้ชายคนนี้โยนออกไปในทะเลทำให้เขาจมน้ำตาย

สุดท้ายซอวินถูกขายกลางทะเลให้กับเรืออวนล้อมของคนไทยอีกลำหนึ่ง ในตอนนั้นถือว่าเขาเป็นลูกเรือที่มีประสบการณ์ทำงานจึงมีมูลค่าสูงขึ้น ทำให้เขาถูกทำร้ายร่างกายน้อยกว่าลูกเรือคนอื่นแต่ลูกเรือยังคงถูกลงโทษอย่างรุนแรง อย่างเช่น แรงงานประมงชาวมอญคนหนึ่งถูกกล่าวหาว่าทำอวนขาด “ได้ก่งโกรธมากและเริ่มทุบตีหัวหน้าคนงานชาวมอญเพื่อลงโทษเขา จากนั้นได้ก่งก็ผลักหัวหน้าคนงานขึ้นไปบนคาค้ำฟ้าของเรือ บีบคอเขาจนตาย จากนั้นก็โยนศพลงไปในทะเล ผมรู้สึกกลัวมาก”

คืนวันหนึ่ง ซอวินตัดสินใจโดดลงไปในทะเลใกล้ชายฝั่งประเทศ มาเลเซีย โชคดีที่เรืออวนล้อมของคนไทยอีกลำหนึ่งแล่นผ่านมาและช่วยนำตัวเขาขึ้นจากในทะเล และเอาตัวไปซ่อนไว้ในเรือไม่นานหลังจากนั้น เขาได้ขึ้นฝั่งมาเลเซีย นับเป็นการขึ้นฝั่งเป็นครั้งแรกในรอบเกือบสองปี สุดท้ายซอวินเดินทางกลับไปบ้านเขาในพม่า ซึ่งทำให้เขาต้องสูญเสียรายได้ที่สะสมมาหลายปี และค่าแรงที่พม่าก็ต่ำจนไม่สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ เขาจึงเดินทางกลับมาเมืองไทย คราวนี้ได้นำสมาชิกในครอบครัวมาด้วยหลายคน ซอวินและลูกชายบอกกับฮิวแมนไรท์วอทช์เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๙ ที่ทำเทียบเรือซึ่งพลุกพล่านแห่งหนึ่งในภาคใต้ของไทย ซึ่งเป็นแหล่งที่คนงานต่างด้าวชายมักทำงานในอุตสาหกรรมประมง แม้ว่าผู้ชายเหล่านั้นอาจไม่ได้เป็นเหยื่อ การค้ามนุษย์ทุกคนแบบเดียวกับซอวิน แต่ซอวินก็ได้เห็นพวกเขาเผชิญกับการปฏิบัติมิชอบอย่างร้ายแรง ซึ่งเป็นการกระทำของนายหน้า นายจ้าง และตำรวจที่ทุจริต ซอวินบอกว่า เขาหวังว่าคนงานต่างด้าวชาวพม่าซึ่งทำงานมานานพอสมควรในเมืองไทยควรหยุดทำตัวเป็นนายหน้าและค้ากำไรจากการปฏิบัติมิชอบต่อคนพม่าด้วยตัวเองและหวังว่าอุตสาหกรรมประมงจะยุติการพึ่งพาความช่วยเหลือจากนายหน้าเถื่อนที่ค้ากำไรจากการปฏิบัติมิชอบต่อคนต่างด้าวรวมทั้งรัฐบาลไทยจะเริ่มรับฟังเสียงของหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่เป็นปากเสียงเพื่อสิทธิของคนงาน

๓.๙.๒ กรณีศึกษาวยมินเพียว (นามแฝง)

ในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๙ มีนายหน้าเดินทางมาที่หมู่บ้านของวยมินเพียวในรัฐมอญ ประเทศพม่าโดยสัญญาจะหางานให้ทำในโรงงานตัดเย็บที่จังหวัดราชบุรี และจะได้เงินเดือน ๘,๕๐๐ บาท พร้อมทั้งที่พักอาศัยและอาหาร

นายหน้าบอกว่ามีค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางและการสมัครงาน ๒๕,๕๐๐ บาท และจะมีการหักออกจากเงินเดือนสามเดือน นายจ้างได้นำตัววยมินเพียวและแรงงานอีกห้าคนไปที่จังหวัดราชบุรี จากนั้นนำตัวไปที่เกาะสองและเดินทางเข้ามาฝั่งไทยตอนกลางคืนโดยใช้เรือหางยาวพร้อมกับคนงานอีก ๒๕ คน

จากนั้นมีการนำตัวพวกเขาขึ้นรถบรรทุกซึ่งมีผู้คุ้มกันถืออาวุธ เพื่อพาไปที่สวนปาล์ม จากนั้นก็พาไปที่สวนยาง และมีการเดินทางผ่านป่าและเขาไปจนถึงสวน พวกเขาไม่ได้รับอาหาร และหากพยายามหลบหนีออกจากบ้านหรือหากพบว่าพูดเสียงดังเกินไป เจ้าของคนไทยจะยิงปืนขึ้นฟ้า หลังจากผ่านไปสองวัน เจ้าของสวนได้พาพวกเขาไปที่สวนอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งต้องใช้เวลาดำเนินทางหกชั่วโมง

จากนั้นก็ถูกควบคุมตัวในบ้านอีกหลังหนึ่งโดยนายหน้าชาวยะไข่ “เขาและกลุ่มของเขาบอกว่าพวกเราไม่ได้รับอนุญาตให้พูดคุ้ย” วยมินเพียวกล่าว “เขาชู่จะแทงเราด้วยมีดถ้าส่งเสียงออกมา” หลังผ่านไปสองคืนพวกเขาถูกพาขึ้นรถมอเตอร์ไซค์ไปจังหวัดปัตตานี ก่อนจะถูกนำตัวลงเรือประมง

๓.๙.๓ กรณีศึกษาจอโม (นามแฝง)

เมื่ออายุได้ ๑๖ ปี จอโมเดินทางพร้อมนายหน้าชาวพม่าจากเมียวดีข้ามแม่น้ำเมยเข้าสู่อำเภอแม่สอดของไทย ซึ่งนายหน้าบอกเขาว่าจะให้มาทำงานก่อสร้าง โดยจะได้รับค่าจ้างวันละ ๓๐๐ บาท จากจุดนั้นมีรถกระบะนำตัวเขาพร้อมกับผู้เข้าเมืองที่ไม่มีเอกสารอีกเจ็ดคน และคนไทยอีกคนหนึ่งไปแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี จากนั้นผู้ค้ามนุษย์นำตัวชายทั้งห้าคน

ไปที่ท่าเทียบเรือทันที และซังอีกสองคนที่เหลือเอาไว้ รวมทั้งจอร์โมซึ่งถูกขังอยู่ประมาณหนึ่งสัปดาห์ เจ้าของเรืออวนลากจ่ายเงินให้นายหน้า ๑๑,๐๐๐ บาทสำหรับแรงงานชายแต่ละคน จอร์โมต้องทำงานในเรืออวนลากอีกหกเดือน โดยไม่ได้รับค่าแรง แต่มีหนี้ที่ต้องจ่าย ๒๒,๐๐๐ บาทรวมทั้งดอกเบี้ย หลังผ่านไปหกเดือน หัวหน้าคนงานบอกกับจอร์โมว่ามีการหักล้างหนี้หมดแล้ว แต่เขายังต้องทำงานในเรือต่อไปจนกว่าจะมีคนอื่นมาทำงานแทน อีกหลายปี ต่อมา จอร์โมยังคงถูกขังอยู่ที่ท่าเทียบเรือแสมสาร โดยต้องทำงานให้กับนายจ้างที่เอาไรต์เอาเปรียบแบบเดียวกัน

๓.๙.๔ กรณีศึกษาหม่องวิน (นามแฝง)

ก่อนที่หม่องวินจะตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ เขาทำงานในเรือขนส่งน้ำมันขนาดเล็กที่สงขลา ซึ่งจำหน่ายน้ำมันให้กับเรือประมง ในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๙ เมื่อเรือขนส่งน้ำมันเข้าจอดที่ท่าเทียบเรือตามปกติเจ้าของเรือไม่ได้เตรียมค่าจ้าง ๖,๐๐๐ บาทให้กับเขา หม่องวินจึงตัดสินใจไปซื้อบริการที่ช่องในคืนนั้น จากนั้นมีมอเตอร์ไซค์รับจ้างพาตัวเขาไปที่โรงงานแห่งหนึ่งที่ทำเรือท่าसान จังหวัดสงขลา ในตอนเช้าเจ้าของช่องซึ่งมีชื่อเรียกว่า “รัก” บอกหม่องวินว่าเขาติดหนี้ ๖,๐๐๐ บาทเป็นค่าเครื่องตีและค่าซื้อบริการทางเพศ หม่องวินอธิบายว่าเขาขอร้องการจ่ายค่าแรงอยู่ แต่รักเอาตัวเขาไปขังไว้ในห้องเป็นเวลา ๑๕ วัน

จากนั้นรักได้นำตัวหม่องวินไปขอเบิกเงิน ๙,๐๐๐ บาทจากนายจ้างของเขา ซึ่งนายจ้างได้ให้มาทั้งหมด อย่างไรก็ตาม คราวนี้รักบอกหม่องวินว่า เขายังต้องทำงานเพื่อชดเชยให้อีก โดยขู่หม่องวินว่าเขาจะจับตัวและควบคุมตัวเขาไว้จนกว่าจะจ่ายค่าจ้างหม่องวินไปที่เรือขนถ่ายปลาจากเรืออวนลากสัญชาติเวียดนาม แต่ความจริงเป็นเรือไทยซึ่งทำการประมงอย่างผิดกฎหมายในอ่าวไทย เขาต้องทำงานในเรืออวนลากเป็นเวลา ๒๑ วันก่อนที่ตำรวจน้ำจะจับตัวและควบคุมตัวเขาไว้ หม่องวินเชื่อว่าเขาน่าจะถูกขายให้กับเรืออวนลากเป็นเงินจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท

รายงานฉบับนี้แสดงให้เห็นข้อมูลประเด็นการค้ามนุษย์ที่เป็นแรงงานบังคับ และการปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนอื่นๆ ในภาคประมงไทย จำแนกสภาพการทำงานที่เลวร้าย กระบวนการจ้างงาน เงื่อนไขการจ้างงาน และการปฏิบัติในอุตสาหกรรมซึ่งส่งผลให้แรงงานข้ามชาติอยู่ในสภาพที่ถูกปฏิบัติมิชอบและต้องทนอยู่ในสภาพนั้นต่อไป โดยข้อค้นพบของฮิวแมนไรท์วอตช์ชี้ให้เห็นว่าการละเมิดสิทธิแรงงานและสิทธิมนุษยชนเป็นผลมาจากองค์ประกอบร่วมกันในหลายส่วนอันเป็นเหตุให้คนงานตกอยู่ในสถานการณ์ของแรงงานบังคับ

๓.๑๐ คำพิพากษาในคดีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

๓.๑๐.๑ คดี L.E v Greece

ศาลยุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ที่ ๗๑๕๔๕/๑๒ พิพากษาวันที่

๒๑ มกราคม ๒๐๑๖

คนสัญชาติในจีเรียถูกบังคับให้ค้าประเวณีในกรีซ ได้รับการรับรู้ในฐานะเหยื่อของการค้ามนุษย์ในวัตถุประสงค์ของการค้าประเวณีแต่ได้รับการร้องขอให้รอกว่า ๙ เดือนหลังจากการแจ้งให้หน่วยงานของเธอในการพิจารณาคดีของศาลรับรองสถานะ เธอกล่าวอ้างว่ารัฐนั้นล้มเหลวในการปฏิบัติงานในเชิงบวกภายใต้มาตรา ๔ เรื่องความมีประสิทธิภาพของการสอบสวนเบื้องต้นและการสืบสวนต่อมาได้รับการยอมรับในเวลาต่อมา อาจบันทึกไว้ว่ามีความล่าช้าและล้มเหลวในบริบทของหน้าที่ตามการพิจารณาของรัฐ วินิจฉัยว่ามีการละเมิดมาตรา ๖ ย่อหน้า ๑ สิทธิ

ในการได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรมภายในเวลาอันสมควร โดยความยาวของการพิจารณาในระดับหนึ่งเกินสมควรและไม่อยู่เวลาอันสมควร นอกจากนี้ยังวินิจฉัยว่ามีการละเมิดมาตรา ๑๓ สิทธิในการได้รับชดใช้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่มีค่าเสียหายในกฎหมายภายในประเทศที่ผู้ร้องขอสามารถบังคับได้ตามสิทธิในการพิจารณาคดีภายในเวลาอันสมควร

๓.๑๐.๒ คดี Zhen Zhen Zheng v the Netherlands CEDAW/C/๔๒/D/๑๕/๒๐๐๗, ๒๐๐๘)

คนจีนที่ข้ามชายฝั่งจากประเทศจีนเข้ามาในประเทศเนเธอร์แลนด์เพื่อวัตถุประสงค์ในการบังคับค่าประเวณี โดยเธอไม่ได้ระบุว่าตัวเองเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ไปยังหน่วยงานดัดตั้งและไม่ประสบความสำเร็จในการขอลี้ภัยและใบอนุญาตที่จะอยู่ในประเทศเนเธอร์แลนด์หลังจากที่เธอได้มีการหลบหนีการค้ามนุษย์ของเธอและถูกนำทิ้งที่ถนน โดยผู้หญิงคนนี้นำเธอไปบังคับให้เธอทำงานบ้านหนักๆ เมื่อเธอพบว่าเธอกำลังตั้งครรภ์ ผู้ยื่นคำร้องอ้างว่าประเทศเนเธอร์แลนด์ได้ละเมิดภาระผูกพันตามมาตรา ๖ ของ อนุสัญญาโดยไม่แจ้งให้เธอทราบถึงความเป็นไปได้ของการได้รับการบรรเทาภายใต้โครงการ 'B๔' ที่อนุญาตให้ผู้ถูกค้ามนุษย์ยื่นคำร้องขอในการใช้สถานการณ้อยู่อาศัยชั่วคราวประเทศเนเธอร์แลนด์ที่ทนายการรับฟังการอุทธรณ์เกี่ยวกับ (a) ความล้มเหลวในการเยียวยาภายในประเทศบนพื้นฐานที่ว่าเธอต้องยื่นอุทธรณ์คำตัดสินที่ปฏิเสธการอนุญาตอยู่อาศัยของเธอ เธอไม่ได้ยกสาระสำคัญของการละเมิดของมาตรา ๖ ในระดับภายในและการทบทวนทางศาลของการยื่นขอลี้ภัยเป็นพิเศษของเธอที่ยังคงค้างอยู่ และ (b) เธอล้มเหลวที่จะยืนยันข้อเรียกร้องของเธอตามมาตรา ๔ (๒) (c) ของพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าเธอเพียงแต่กล่าวถึงเงื่อนไขทั่วไปของมาตรา ๖ และล้มเหลวที่จะแสดงให้เห็นในทางที่เป็นรูปธรรมว่าสิทธิของเธอภายใต้มาตรานี้ได้รับการละเมิดอย่างไร

คณะกรรมการส่วนใหญ่วางหลักว่า การอุทธรณ์ที่ไม่ยอมรับความล้มเหลวในการเยียวยาในประเทศเพราะเธอไม่ได้ขอใบอนุญาตถิ่นที่อยู่อาศัยบนพื้นฐานของสถานะของเธอว่าเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์หรือยกสาระสำคัญของการเรียกร้องของเธอที่ให้เหตุผลในระดับประเทศว่าผู้เขียนต้องนำสาระสำคัญของการเรียกร้องในประเทศให้ผู้มีอำนาจและ/หรือศาลมีโอกาสที่จะจัดการกับการเรียกร้องก่อนที่จะไปยังคณะกรรมการ ส่วนใหญ่พิจารณาว่าการเยียวยาโดยการทบทวนการวินิจฉัยไม่ได้หมดสิ้นไปเนื่องจากมันยังคงอยู่ระหว่างการพิจารณาและไม่มีข้อโต้แย้งที่จะแสดงว่าการเยียวยานี้ได้รับเป็นเวลานานเกินสมควรหรือไม่น่าเชื่อว่าได้รับการบรรเทา สรุปว่าการเยียวยาในประเทศไม่ได้รับหมดสิ้นไป คณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่ได้พิจารณาคำถามของความล้มเหลวที่จะยืนยันข้อเรียกร้องเสียงส่วนน้อยของคณะกรรมการพิจารณาข้อเรียกร้องว่าสามารถรับไว้ได้โดยอยู่บนพื้นฐานที่ว่า การเยียวยาในประเทศได้หมดไปเพราะกระบวนการที่เธอติดตามไม่ได้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และมันก็เป็นหน้าที่ของรัฐภาคีที่จะปกป้องเหยื่อของอาชญากรรมระหว่างประเทศเช่นการค้ามนุษย์ และมีเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอเพื่อระบุตัวเหยื่อของอาชญากรรมดังกล่าวและแจ้งให้ทราบถึงช่องทางป้องกัน โดยเน้นว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์พบว่าตัวเองอยู่ในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงมากและพวกเขาควรจะได้รับคำแนะนำในการได้รับการเยียวยาที่เหมาะสม ตามประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ เสียงส่วนน้อยพบว่ามีหลักฐานเพียงพอที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ของเนเธอร์แลนด์สงสัยว่าเธอเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์และการไม่รู้หนังสือของ

เธอและความจริงที่เธอกำพวดั้งแต่เธอยังเป็นสาวซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถของเธोजะเล่า เรื่องราวของการค้ามนุษย์เสี่ยงส่วนน้อยพบว่า ประเทศเนเธอร์แลนด์ละเมิดมาตรา ๖ ในแง่ของ พันธกรณีที่จะตรวจสอบด้วยความละเอียดรอบคอบในการระบุเหยื่อของการค้ามนุษย์และแจ้งเขาถึง สิทธิซึ่งระบุได้โดยการตีความมาตรา ๖ ในแง่ของพิธีสารปาเลโม เสี่ยงส่วนน้อยระบุว่ารัฐต้อง ดำเนินการเพื่อตรวจสอบว่าผู้ร้องขอถูกค้ามนุษย์หรือไม่และถ้าเป็นเช่นนั้นการให้ความคุ้มครองที่ กำหนดไว้ตามพิธีสารและประเทศเนเธอร์แลนด์จะใช้มาตรการเพื่อให้แน่ใจว่าเจ้าหน้าที่บังคับใช้ กฎหมายได้รับการฝึกฝนอย่างเหมาะสมในการที่จะสัมภาษณ์และรับรู้ถึงคนที่ถูกค้ามนุษย์ตั้งแต่ในช่วง เริ่มต้นรวมถึงเทคนิคการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานะอันเปราะบางของบุคคลที่ถูกค้ามนุษย์ที่ได้รับการ คุ้มครองจากความทุกข์ทรมานจากความผิดปกติของความเครียด นอกจากนี้ยังแนะนำให้รัฐภาคีต้องระบุว่ารัฐภาคี กำหนดให้ผู้ถูกระบุว่าถูกค้ามนุษย์ได้รับการบริการและการให้คำปรึกษาและได้รับการแจ้งถึงวิธีการใน การหาทางคุ้มครอง

๔. แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

๔.๑ ความเป็นมาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

การค้ามนุษย์ในประเทศไทย ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าปรากฏขึ้นตั้งแต่เมื่อไหร่ แต่มี หลักฐานที่เด่นชัดว่าตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาที่มีการค้าทาสเกิดขึ้น โดยสามารถแบ่งวิวัฒนาการของ การค้ามนุษย์ในประเทศไทยได้เป็น ๓ ยุค ดังนี้ (อ่างแล้ว, น.๑๑-๑๔)

๑) ยุคสมัยกรุงศรีอยุธยา – ยุคก่อนเลิกทาส ในสมัยรัชกาลที่ ๕

ในยุคนี้มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่ามีบทบาทอยู่ที่เกี่ยวข้องกับ การค้าประเวณีอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ เช่น พระอัยการลักษณะลักพา พ.ศ. ๑๙๐๑ พระอัยการ ลักษณะฝัวเมีย พ.ศ. ๑๙๐๔ เป็นต้น

๒) ยุคการเลิกทาส (พ.ศ. ๒๔๑๗) – ยุคสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ.๒๔๘๘)

ใน พ.ศ. ๒๔๑๗ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงออก พระราชบัญญัติพิกตเกษียณอายุลูกทาสไทย พ.ศ. ๒๔๑๗ โดยเฉพาะ มาตรา ๑ – ๓ ที่ได้มี ข้อกำหนดว่า “...ลูกทาสก็ดี ลูกไทยที่ถูกขายตัวลงเป็นทาสก็ดี ถ้ามันเกิดปีมะโรงสัมฤทธิ์ศก พ.ศ. ๒๔๑๑ อันเป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ และปีต่อๆ มา อายุถึง ๒๑ ปี ให้มันพ้นค่าตัวเป็นไทยไม่ว่าทาสนั้นจะอยู่กับเจ้าหม่มมุลนายเดิมหรือได้โอนย้ายไป อยู่กับเจ้าหม่มมุลนายใหม่...”

ใน พ.ศ. ๒๔๕๒ (ร.ศ. ๑๒๗) รัฐบาลออกพระราชบัญญัติสัญจรโรค ร.ศ. ๑๒๗ ที่มีบทบาทเป็นกรยอมรับสภาพของการประกอบอาชีพค้าประเวณีและการมีโสเภณี ภายในประเทศ เพื่อให้มีการขึ้นทะเบียนเก็บภาษีและดูแลเรื่องโรคติดต่อต่างๆ ผลจากการออก กฎหมายนี้ทำให้เกิดการค้าประเวณีขึ้นเป็นจำนวนมาก และมีสถิติอ้างอิงถึงการเพิ่มขึ้นของผู้หญิงที่ถูก หลอกเข้ามาจากจีนให้มาค้าประเวณีในประเทศไทย (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, ๒๕๔๓ , น.๓๐) รัฐบาลจึงออกกฎหมายควบคุมสาเหตุดังกล่าว ได้แก่ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๔๗๐ และ พระราชบัญญัติการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๔๗๑ โดยเป็นไปตามการที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน อนุสัญญาาระหว่างประเทศว่าด้วยการปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๑๙๒๑

๓) ยุคภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ.๒๔๘๙ – ปัจจุบัน)

เป็นยุคที่ประเทศไทยมีการติดต่อกับนานาประเทศเพิ่มมากขึ้น มีการจัดตั้งฐานทัพของประเทศสหรัฐอเมริกา รูปแบบการค้าประเวณีในยุคนี้นี้จึงเป็นไปเพื่อตอบสนองผู้ใช้บริการ จนเข้าสู่ปี พ.ศ.๒๕๐๓ ในรัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ออกพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๐๓ ขึ้นภายใต้แนวคิดห้ามมีการค้าประเวณีโดยเด็ดขาด (อ้างแล้ว, ๒๕๕๒, น. ๑๔)

การออกพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่สามารถแก้ปัญหาการค้าประเวณีได้จริงแต่กลับส่งผลให้มีการค้าประเวณีเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากความยากจน และนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐที่ก่อให้เกิดการค้ามนุษย์ในรูปแบบใหม่คือ กระบวนการจัดส่งหญิงไทยไปประกอบธุรกิจทางเพศในต่างประเทศ และการจัดหาหญิงไทยไปแต่งงานกับชายชาวต่างชาติ โดยหญิงเหล่านี้หากไม่ประสบความสำเร็จในการแต่งงานก็จะถูกบังคับเพื่อค้าประเวณี หรือถูกชักนำเข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศต่อไป (ชนกพล สกลผดุงเขตต์, ๒๕๔๕, น.๑๖-๑๗)

๔.๒ นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

๔.๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้ประกอบการบริหารจัดการต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติจะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่าง การพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยประกาศ เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าหมายและประเด็นการพัฒนา ดังนี้ (๒๕๖๑, น.๑ - ๑๔)

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เกราะ อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติสังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคาม และภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้าน และมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์

ต่อการดำเนินการ ของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนา ที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติบนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ ต่อยอดอดีต ปรับปัจจุบัน และ สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต

๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมาย การพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีเก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทย มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารีมีวินัย รักษา ศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมาย การพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชา สังคม ชุมชน ท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วม ทำ เพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับ ท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของ ประชากรไทย ทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม

๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุก มิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกัน ทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้โดยเป็น การดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเส้นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง ๓ ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาท หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และ ผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็น ดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิด กว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของ ประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และ โปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยม ความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์และสร้าง จิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบ อย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความ ชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความ เป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลด ความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการ

ยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและการอำนวยความสะดวกยุติธรรมตามหลักนิติธรรม

ทั้งนี้ การแก้ปัญหาการค้ำมนุษย์ ได้ถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ภายใต้กรอบแนวคิดที่เรียกว่า “ความมั่นคงแบบองค์รวม” ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงมีเป้าหมายสำคัญเพื่อบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศ ให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติสังคม ชุมชน ไปจนถึง ระดับความมั่นคงของมนุษย์ และทุกมิติให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติ ได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงได้กำหนดประเด็น ยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อปรับสภาพแวดล้อมด้าน ความมั่นคงให้ประเทศมีความสงบเรียบร้อยและสันติสุข ในขณะเดียวกันก็จะต้องมีการป้องกันและแก้ไข ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้ำมนุษย์ ปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ปัญหาความไม่สงบในบางพื้นที่ รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่ เช่น ปัญหาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบพลิกผัน ปัญหาการแข่งขัน ทางการค้าและการย้ายถิ่นของทุนข้ามชาติใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลก บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านอื่นๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

ปัญหาการค้ำมนุษย์ถูกมองว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง เช่นเดียวกับ ปัญหาการก่อการร้าย อาชญากรรมทางไซเบอร์ การฟอกเงินที่ทำให้จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการความมั่นคง รวมไปถึงการส่งเสริมผลักดันหลักการ นโยบาย ยุทธศาสตร์ตลอดถึงโครงการสำคัญของประเทศให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งการติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหที่อาจอุบัติขึ้นใหม่ เพื่อให้ทราบ สถานการณ์ล่วงหน้า และสามารถแก้ไข ปัญหาและภัยคุกคามในอนาคตได้ทัน่วงทีก่อนที่จะลุกลามต่อไป รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศโดยเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อม ในทุกด้าน ทั้งคน เครื่องมือ ยุทธโธปกรณ์แผน งบประมาณ ระบบควบคุมบังคับบัญชา ระบบงานด้านการข่าวกรอง เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบเฝ้าตรวจและแจ้งเตือนต่างๆ ของหน่วยงานหลัก และหน่วยงานรองตั้งแต่ชั้น การติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน วิเคราะห์กำหนดแนวทางป้องกันไปจนถึงขั้นการลงมือแก้ไข ปัญหาความมั่นคงที่สำคัญต่างๆ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอน เสริมสร้างพลังของประชาชนและชุมชนให้ร่วมกับกำลังตำรวจ ทหาร และหน่วยงานด้านความมั่นคง อื่นๆ ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสำคัญต่างๆ อาทิภัยคุกคามทางไซเบอร์ การก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติการแผ่อิทธิพลทางเศรษฐกิจของมหาอำนาจและการย้ายถิ่นของทุนข้ามชาติที่อาจกระทบต่อความมั่นคง ไปจนถึงติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ ให้ดำเนินการไปตามเป้าหมายการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศที่กำหนดอย่างราบรื่น

๔.๒.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

แนวทางแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน โดยกำหนดเป็นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๙, น.๑๒) เนื่องจากประเทศไทยต้องเผชิญกับแรงกดดันและความเสี่ยงมากขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่กระแสโลกาภิวัตน์เข้มข้นขึ้น เป็นโลกไร้พรมแดนอย่างแท้จริง โดยที่การเคลื่อนย้ายของผู้คน สินค้าและบริการ เงินทุน องค์ความรู้ เทคโนโลยี ข้อมูล และข่าวสารต่างๆ เป็นไปอย่างเสรี ส่งผลให้การแข่งขันในตลาดโลกรุนแรงขึ้นตามลำดับ มีการรวมตัวด้าน เศรษฐกิจของกลุ่มต่างๆ ในโลกมีความเข้มข้นขึ้น มีการเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีใหม่ และนวัตกรรม เพิ่มขึ้น

เหตุผลดังกล่าว ส่งผลให้ประเทศเศรษฐกิจใหม่หลาย ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น อีกด้านหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของโลกและแรงขับเคลื่อนของเทคโนโลยีสมัยใหม่รวมทั้งความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิด ของสังคมโลกได้ทำให้เกิดภัยคุกคามและความเสี่ยงด้านอื่นๆ ที่ซับซ้อนขึ้น อาทิ การก่อการร้าย โรคระบาด เครือข่ายยาเสพติดข้ามชาติ และการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติมีหลากหลายรูปแบบและวิธีการ ที่ซับซ้อนมากขึ้น เพราะมีการเชื่อมโยงในภูมิภาคและพัฒนาการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย อาทิ ค้ายาเสพติดข้ามชาติ ปัญหาแรงงานต่างด้าว ค้ามนุษย์ข้ามชาติ ลักลอบเข้าเมือง ใช้แรงงานเด็กและค้าประเวณี และฟอกเงิน

ปัญหาการค้ามนุษย์ เชื่อมโยงกับการลักลอบเข้าเมือง การใช้แรงงานเด็ก และ ค้าประเวณี ซึ่งไทยมีสถานะเป็นทั้งประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านของขบวนการค้ามนุษย์ทำให้เป็นประเด็นถูกกล่าวหาว่าไม่ปฏิบัติตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ โดยในระหว่างปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๖ ประเทศไทยถูกจัดอันดับอยู่ในบัญชี Tier ๒ Watch List ของรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของกระทรวง การต่างประเทศสหรัฐอเมริกา (TIP Report) และต่อมาในปี ๒๕๕๗ ถึง ๒๕๕๘ ถูกปรับลดระดับให้อยู่ในบัญชี Tier ๓ ซึ่งเป็นระดับต่ำสุด โดยสหรัฐอเมริกามีข้อกังวลที่สำคัญคือ การค้ามนุษย์ในภาคประมง การบังคับใช้ กฎหมาย การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมถึงการดูแลและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๙, น.๑๒๗)

แนวทางดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินี้คือยกระดับมาตรฐานของไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานและบรรทัดฐานสากลตาม พันธกรณีระหว่างประเทศ โดยให้สามารถปรับตัวตามกลไก กฎระเบียบ ทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลก และมาตรฐานสากลต่างๆ อาทิ กฎการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานทาส มาตรฐานและกฎระเบียบการบินตามที่กำหนดโดยองค์การการบินระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization: ICAO) รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์(Trafficking in Person Report: TIP Report) ระเบียบการทำประมงที่ผิด กฎหมาย (Illegal, Unreported, and Unregulated (IUU) Fishing) กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ ๒๑ (COP๒๑) และข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Agreement: MRA) รวมทั้งกรอบเป้าหมายการ

พัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเอื้ออำนวยให้ไทยมี บทบาทสำคัญและสร้างสรรค์ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๙, น.๑๙๔)

การแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้ ถือเป็น การดำเนินบทบาทเชิงรุก และใช้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งระดับภูมิภาค และพหุภาคี เพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของไทย ตลอดจนเสริมสร้างขีดความสามารถแลกเปลี่ยน และเรียนรู้แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศและร่วมมือในการรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงระหว่างประเทศการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และภัยคุกคามข้ามชาติ โดยมีสาระสำคัญเป็นการสร้างความร่วมมือภายในและระหว่างประเทศในทุกระดับ และ ปรับปรุงกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหา โดยพัฒนาระบบงานด้านการข่าวกรองและกลไก ที่พร้อมเผชิญเหตุ พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนากำลังพลและยุทธวิธีปรกรณ์ให้มีความพร้อมและทันสมัย มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์และภัยคุกคามข้ามชาติ เช่น ยาเสพติด และการค้ามนุษย์ กับมิตรประเทศให้มีประสิทธิภาพและรองรับการปฏิบัติงานทุกภาคส่วน

๔.๒.๓ นโยบายประเทศไทย ๔.๐ (Thailand ๔.๐)

นโยบายประเทศไทย ๔.๐ เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนา เศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีรับวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการ ขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงในศตวรรษที่ ๒๑ ได้ (<http://fms.bru.ac.th/wp-content/uploads/๒๐๑๘/๐๒/Dr.preecha.pdf>, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑)

ก่อนจะมาถึงประเทศไทย ๔.๐ ประเทศไทยได้ผ่านการพัฒนามาเป็นลำดับขั้นอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ “ประเทศไทย ๑.๐” การดำรงอยู่และพัฒนาประเทศเน้นการเกษตรเป็นหลัก “ประเทศไทย ๒.๐” นอกจากเกษตรกรรมแล้วก็เน้นไปทางอุตสาหกรรมแต่เป็นอุตสาหกรรมเบา เช่น การผลิตและขายรองเท้า เครื่องหนัง เครื่องดื่ม เครื่องประดับ เครื่องเขียน กระเป๋า เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น “ประเทศไทย ๓.๐” ซึ่งเป็นยุคปัจจุบัน เน้นหนักไปทางอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก เช่น การผลิต และขาย ส่งออกเหล็กกล้า รถยนต์ กลั่นน้ำมัน แยกก๊าซธรรมชาติ ปูนซีเมนต์ เป็นต้น ประเทศไทยในยุค ๑.๐ ๒.๐ และ ๓.๐ รายได้ประเทศยังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งประเทศจะอยู่อย่างนี้ไม่ได้ ต้องรีบพัฒนาเศรษฐกิจ เนื่องจาก Thailand ๓.๐ ที่เป็ นมาถึงปัจจุบันทำให้รายได้ประเทศอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีเรื่องของ ความเหลื่อมล้ำด้านความร่ำรวยและเรื่อง ความไม่สมดุลในการพัฒนาที่ทำให้รัฐบาลต้องหันมาเร่งพัฒนาปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวข้ามจาก Thailand ๓.๐ ไปสู่ Thailand ๔.๐ ให้ได้ภายใน ๓ - ๕ ปี จึงเป็นเหตุให้นำไปสู่ยุคที่สี่ เรียกว่า “ประเทศไทย ๔.๐”

ดังนั้น การกำหนดแนวทางพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศเศรษฐกิจใหม่ (New Engines of Growth) ประเทศและประชากรมีรายได้สูง โดยวางเป้าหมายให้เกิดผลการพัฒนา ภายใน ๕ - ๖ ปีนี้คล้าย ๆ กับการวางภาพอนาคตทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนของประเทศที่

พัฒนา เช่น สหรัฐอเมริกา “A Nation of Makers” อังกฤษ “Design of Innovation” อินเดีย “Made in India” หรือประเทศเกาหลีใต้ ที่วางโมเดลเศรษฐกิจในชื่อ “Creative Economy” นั้น จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องดำเนินนโยบายหลักของประเทศให้ประสบความสำเร็จควบคู่ไปด้วย โดยการแก้ปัญหาการค้ำมนุษย์จึงเป็นประเด็นหนึ่งที่ต้องเร่งแก้ไขโดยทุกภาคส่วน เนื่องจากมีผลกระทบต่อ ความเชื่อมั่นโดยรวมของต่างประเทศและมีผลต่อเศรษฐกิจโดยภาพรวม

ดังนั้น การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ นั้น สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ได้ ๒ ประเด็น คือ

๑. เป็นแนวทางเบื้องต้นเพื่อพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ ใน รูปแบบของการวิเคราะห์ รวบรวมกฎหมายการค้ำมนุษย์ในอยู่ในที่เดียวกัน เพื่อง่ายต่อการนำไป ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม หรือให้มีกฎหมายใหม่ ตลอดจนเพื่อศึกษาวิจัยในการเสนอแนวทางแก้ไข ปัญหาการค้ำมนุษย์ต่อไปในอนาคต

๒. เป็นการพัฒนาวิทยาการโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษาวิจัย โดยผลของการศึกษาจะเป็นฐานข้อมูลที่สอดคล้องกับแนวทาง “สานพลังประชารัฐ” ตามแนวทาง ของประเทศไทย ๔.๐ ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ธนาคาร ประชาชน สถาบันศึกษาและ สถาบันวิจัยต่างๆ ให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตที่ ครอบคลุมประชากรมากที่สุด เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงทุกภาคส่วนได้อย่างไม่สะดุด

๔.๓ การค้ำมนุษย์ตามกฎหมายประเทศไทย

ปัจจุบันกฎหมายหลักที่เกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยได้นิยามความหมายของการค้ำมนุษย์ไว้ใน มาตรา ๖ และมาตรา ๗ ดังนี้

มาตรา ๖ ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัยหรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดย มิชอบ ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ใน ภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทาง อื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่าจะใช้กระบวนการทาง กฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำ ความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ (๒) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดย มิชอบผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์

การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จาก การค้าประเวณีการผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ในรูปแบบอื่นการ เอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอราน การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้

แรงงานหรือบริการ หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามวรรคสอง หมายความว่า การข่มขืนใจให้ทำงาน หรือให้บริการโดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๑) ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สิน ของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น (๒) ขู่เชิญด้วยประการใดๆ (๓) ใช้กำลัง ประทุษร้าย (๔) ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้หรือนำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือ ของผู้อื่น มาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ (๕) ทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

มาตรา ๗ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

(๑) สนับสนุนการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

(๒) อุปการะโดยให้ทรัพย์สิน จัดหาที่ประชุมหรือที่พำนักให้แก่ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

(๓) ช่วยเหลือด้วยประการใดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์พ้นจากการถูกจับกุม

(๔) เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิดฐาน

ค้ามนุษย์เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ถูกลงโทษ

(๕) ชักชวน ชี้นำ หรือติดต่อบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรมเพื่อ ประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

อย่างไรก็ตาม จากประวัติความเป็นมาของการค้ามนุษย์ในอดีตจนถึงปัจจุบัน จะเห็น ได้ว่าวิวัฒนาการของการค้ามนุษย์มีความเชื่อมโยงกับการค้าประเวณี การล่อลวงเด็กและสตรี พัฒนา มาสู่การเคลื่อนย้ายถิ่นฐานหรือเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเพื่อมาใช้แรงงาน นำมาสู่การเป็นแรงงานที่ ผิดกฎหมายและการถูกจ้างงานที่ไม่เป็นธรรม ดังนั้น “การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูล วิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์” จึงสามารถจัดหมวดหมู่ของกฎหมายการค้ามนุษย์ได้ ดังต่อไปนี้

๔.๓.๑ กฎหมายการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับหญิงและเด็ก

ผู้เสียหายส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงและเด็กโดยถูกนำพาให้ไปทำงานค้าประเวณี ตามร้านคาราโอเกะ โรงแรม สถานอาบอบนวด หรือร้านสปา กรณีบุคคลที่ไม่สมัครใจอาจถูกหน่วง เหนี่ยวกักขัง หรือถูกบังคับให้ค้าประเวณี เพื่อพิจารณาแบ่งการค้าประเวณีและการค้ามนุษย์ใน รูปแบบการค้าประเวณี ได้มีผู้กำหนดลักษณะความแตกต่างได้ ดังนี้

การค้าประเวณี	การค้ามนุษย์ในรูปแบบค้าประเวณี
ให้บริการมีเสรีภาพที่จะเลือกงานอย่างเสรี ตัดสินใจด้วยตนเอง โดยปราศจากการล่อลวง ชูเชื้อ หรือบังคับ	ผู้ให้บริการเป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปีหรือ อายุเกิน ๑๘ ปีถูกหลอกลวง ปกปิดข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการทำงาน หรืออาจอยู่ในสภาพ บังคับ ทำให้ต้องทำงานโดยไม่สมัครใจ
เจ้าของสถานบริการมีอำนาจควบคุมบังคับบัญชาโดยมีขอบเขตและระยะเวลาจำกัด เพียงเท่าที่อยู่ในช่วงระยะเวลาการทำงาน	ผู้ให้บริการถูกบังคับให้ทำงานด้วยวิธีการและความรุนแรง ถูกลิดรอนสิทธิและเสรีภาพ
ไม่มีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นจากการทำงาน และ ไม่ถูกบังคับให้ต้องค้าประเวณีชดใช้หนี้	มีภาระหนี้สินจากการทำงาน ไม่ว่าจะเป็ เบิกเงินล่วงหน้า ค่านายหน้า ค่าเดินทาง ค่าที่พัก อาหาร ค่าใช้จ่ายประจำวันที่สูงเกินจริงต้องทำงานชดใช้หนี้ไม่สามารถที่จะไป ทำงานอื่นได้
ไม่ถูกจำกัดเสรีภาพ	ถูกจำกัดเสรีภาพ ยึดหนังสือเดินทาง กักขัง หน่วงเหนี่ยว ห้ามติดต่อครอบครัวหรือบุคคลภายนอก
จ่ายเงินค่าตอบแทนหรือส่วนแบ่ง เป็นประจำสม่ำเสมอ	ยึดเงินค่าตอบแทนหรือส่วนแบ่งหรือจ่ายเพียงเล็กน้อยไม่เหมาะสม
การลงโทษไม่ฝ่าฝืนต่อการจ้างงานและไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่มีการลงโทษต่อชีวิต ร่างกาย และเสรีภาพ	การลงโทษขัดต่อกฎหมาย มีการควบคุมและลงโทษ ด้วยการข่มขู่ ประทุษร้ายต่อร่างกาย จิตใจ หรือถูกควบคุมจำกัดเสรีภาพ
ผู้ให้บริการมีสิทธิที่จะลาออกหรือยุติการ ทำงานได้อย่างเสรี	การลาออกหรือยุติการทำงานขึ้นอยู่กับ ความพอใจของเจ้าของสถานบริการ หรือผู้ควบคุม ดูแลเพียงฝ่ายเดียว

ตารางที่ ๒ การแบ่งแยกระหว่างการค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี (หนังสือพิมพ์ แรงผลสัมฤทธิ์, ๒๕๖๐, น.๒๑)

ด้วยความแตกต่างของการค้ามนุษย์ในรูปแบบแสวงหาประโยชน์ทางเพศกับการค้าประเวณี ดังกล่าวจึงกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับหญิงและเด็กได้ดังนี้

๑) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘

สภาพปัญหาเกี่ยวกับการ ตั้งครรภ์แทนโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทาง การแพทย์ ก่อนมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นที่กล่าวถึงอย่างมากหลังจาก หญิงไทยวัย ๒๐ ปี ตัดสินใจรับจ้างอุ้มบุญให้กับพ่อแม่ ชาวออสเตรเลียตกลงค่าจ้างที่ราคา ๓๕๐,๐๐๐ บาท ภายใต้การติดต่อผ่านเอเยนต์ซึ่งติดต่อทางอินเทอร์เน็ต จนได้บุตรฝาแฝดชายหญิง แต่ผู้ว่าจ้างนำเพียงลูกสาวที่สมบูรณ์กลับไป ทิ้งให้ลูกชายซึ่งเป็นดาวน์ซินโดรมและหัวใจรั่วไว้จนสำนักข่าวต่างประเทศแทบทุกแห่งทั่วโลกติดตามข่าวนี้ รวมถึงรัฐบาลออสเตรเลียได้ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องนี้ หรือข่าวปัญหาชาวจีนนิยมเข้ามาจ้าง หญิงไทยอุ้มบุญเพราะสามารถเลือกเพศได้ หรือปัญหาชายลักร่วมเพศจะมาจ้างหญิงไทย ตั้งครรภ์แทน โดยนำน้ำเชื้ออสุจิของชายรักร่วมเพศชาวต่างชาติที่อยากมีบุตรมาผสมและจ่ายค่าจ้างอุ้มบุญให้แก่หญิงไทย จากนั้นจะนำเด็กที่เกิดกลับประเทศของบิดาที่เป็นเจ้าของเชื้ออสุจิแต่เกิดปัญหาในขั้นตอนนำเด็กกลับประเทศแต่ทางกองสัญชาติและนิติกรณ์ กรมการกงสุล กระทรวงต่างประเทศไม่รับรองเอกสารใบสูติบัตรของเด็กที่เกิด เพื่อนำไปประกอบหลักฐานการออกหนังสือเดินทาง เนื่องจากเห็นว่าการรับจ้างอุ้มบุญลักษณะเชิงพาณิชย์เข้าข่ายการค้ามนุษย์ผิดกฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์พ.ศ. ๒๕๕๘ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๖ หมวด และบทเฉพาะกาล ซึ่งมีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๕๖ มาตรา สำคัญเกี่ยวกับการป้องกันการค้ามนุษย์ ดังนี้

- บทบัญญัติห้ามและกำหนดโทษทางอาญาเกี่ยวกับ การดำเนินการตั้งครรภ์แทนเพื่อประโยชน์ทางการค้า คือ มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทนเพื่อประโยชน์ทางการค้า ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท
- มาตรา ๔๖ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้ใดให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการ เจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยไม่มีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกิน ๑ ปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- มาตรา ๔๗ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ ต้องระวาง โทษจำคุก ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖

เป็นการกำหนดขั้นตอนและปรับปรุงวิธีการปฏิบัติต่อเด็กให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ป้องกันมิให้เด็กถูกทารุณกรรม ตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ หรือถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และสมควรปรับปรุงวิธีการส่งเสริมความร่วมมือในการคุ้มครองเด็กระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มาตราที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองได้แก่

- มาตรา ๔ “ เด็ก ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี บริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

- มาตรา ๒๖ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใด กระทำการดังต่อไปนี้

(๑) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

(๒) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตหรือการรักษาพยาบาลของเด็กที่อยู่ในความดูแลของตนจนน่าเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

(๓) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด

(๔) โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ด้วยประการใดเพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้แก่บุคคลอื่นที่มีโชติของเด็กรวมแต่เป็นการกระทำของทางราชการหรือได้รับอนุญาตจากทางราชการแล้ว

(๕) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใดให้เด็กไปเป็นขอทาน เด็กเร่ร่อนหรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทานหรือการกระทำผิด หรือกระทำด้วยประการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก

(๖) ใช้ จ้าง หรือวานให้เด็กทำงานหรือกระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจมีผลกระทบต่อเจริญเติบโต หรือขัดขวางต่อการพัฒนาการของเด็ก

(๗) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเล่นกีฬาหรือให้กระทำการใดเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้า อันมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก หรือมีลักษณะเป็นการทารุณกรรมต่อเด็ก

(๘) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนันไม่ว่าชนิดใดหรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานค้าประเวณี หรือสถานที่ห้ามมิให้เด็กเข้า

(๙) บังคับ ชูเชิญ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจารไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่ง ค่าตอบแทนหรือเพื่อการใด

- มาตรา ๒๗ โฆษณาหรือเผยแพร่ 'ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก หรือผู้ปกครองอันก่อให้เกิดความเสียหาย หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก มาตรา ๗๙ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- มาตรา ๔๐ เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่ เด็กที่ถูกทารุณกรรม เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด และเด็กที่อยู่ในสภาพที่จะต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

- มาตรา ๔๑ ให้ผู้พบเห็นพฤติการณ์ที่มีการทารุณกรรมต่อเด็กให้รีบแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจโดยทันทีและให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจแยกตัวเด็กจากครอบครัวโดยเร็วที่สุด

- มาตรา ๔๒ การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ต้องจัดให้มีการรักษาทางร่างกาย และจิตใจทันที ถ้าเจ้าพนักงานเห็นสมควร อาจส่งตัวเด็กไปสถานแรกรับก่อนก็ได้ในระหว่างการสืบเสาะและพินิจเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสม

๓) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.

๒๕๖๐

กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติในประเทศไทย ได้เคยมีประกาศใช้มาแล้ว ๑ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยเป็นยกเลิก พระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๑ ต่อมาพระราชบัญญัติส่งเสริม การพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ทำให้ไม่อาจส่งเสริมเด็กและเยาวชนในทุกระดับให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน มาตราที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองฯ ได้แก่

- มาตรา ๗ ให้เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิได้รับการจดทะเบียนรับรองการเกิด การพัฒนา การยอมรับ การคุ้มครองและโอกาสในการมีส่วนร่วมตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุ แห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือ สุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรม การศึกษาอบรม ความคิดเห็นทางการเมือง การเกิดหรือสถานะอื่นของเด็กและเยาวชน บิดามารดา หรือผู้ปกครอง

๔) พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. ๒๕๕๙

โดยที่พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช ๒๔๘๔ ได้ใช้บังคับมานานแล้ว บทบัญญัติเกี่ยวกับการสงเคราะห์ผู้ทำการขอทานตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันสมควรให้มีการจัดระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ทำการขอทาน การควบคุมการขอทานและแยกผู้แสดงความสามารถออกจากการเป็นผู้ทำการขอทาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้ปัญหาสังคมและคุ้มครองสวัสดิภาพของบุคคลให้เหมาะสมยิ่งขึ้น อีกทั้งสมควรกำหนดความผิดทางอาญาแก่ผู้ซึ่งหาประโยชน์จากความไม่สมประกอบทางร่างกาย ความอ่อนด้อยทางสติปัญญาหรือสภาพจิตใจของบุคคลอื่น และเพื่อป้องกันการค้ำมนุษย์ในรูปแบบขอทาน มาตราที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ ได้แก่

- ผู้ใดแสวงหาประโยชน์จากผู้ทำการขอทานโดยการให้ จ้าง วาน สนับสนุน ยุยงส่งเสริม หรือกระทำด้วยวิธีการอื่นใดให้ผู้อื่นทำการขอทาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำความผิดต่อไปนี้ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (๑) กระทำต่อหญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้เจ็บป่วย (๒) ร่วมกันกระทำความผิดต่อบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป (๓) กระทำโดยนำผู้อื่นจากภายนอกราชอาณาจักรให้มาขอทานในราชอาณาจักร (๔) กระทำโดยผู้ปกครองหรือผู้ดูแลของผู้ทำการขอทาน (๕) กระทำโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ (๖) กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลหรือให้คำปรึกษาบุคคลตาม (๑) ความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง (๑) (๒) และ (๔) ไม่ใช่บังคับกับการกระทำความผิดระหว่างบุพการี และผู้สืบสันดาน

๕) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙

เดิมมีพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นกฎหมายบังคับใช้ แต่ด้วยการประกาศใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติที่มีอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทกำหนดโทษ ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และโดยที่การค้าประเวณีมีสาเหตุสำคัญมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคม ผู้กระทำการค้าประเวณีส่วนมากเป็นผู้ซึ่งด้อยสติปัญญาและการศึกษา สมควรลดโทษผู้กระทำการค้าประเวณี และเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นได้รับการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นการให้การอบรมฟื้นฟูจิตใจ การบำบัดรักษาโรค การฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตและในขณะเดียวกันเพื่อเป็นการปราบปรามการค้าประเวณีและเพื่อคุ้มครองบุคคล โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่อาจถูกล่อลวงหรือชักพาไปเพื่อการค้าประเวณี สมควรกำหนดโทษบุคคลซึ่งกระทำความผิดในสถานการค้าประเวณี บุคคลซึ่งหารายได้จากการค้าประเวณีของเด็กและเยาวชน และบิดามารดาหรือผู้ปกครองซึ่งมีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจในการจัดหาผู้อยู่ในความปกครองไปเพื่อการค้าประเวณี กับให้อำนาจศาลที่จะถอนอำนาจปกครองของบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเด็กเพราะเหตุที่มีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อยู่ในความปกครองกระทำการค้าประเวณี นอกจากนี้ ในปัจจุบันปรากฏว่าได้มีการโฆษณาชักชวนหรือแนะนำตัวทางสื่อมวลชนใน

ลักษณะที่เห็นได้ว่าเป็นการเรียกร้องการติดต่อในการค้าประเวณีกันอย่างแพร่หลาย สมควรกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิด โดยได้นิยามไว้ว่า การค้าประเวณี หมายความว่า การยอมรับการกระทำชำเราหรือการยอมรับการกระทำอื่นใด หรือการกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่น อันเป็นการสำสอนเพื่อสินจ้างหรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ได้แก่

- มาตรา ๖ เข้าไปมีวสุมในสถานการค้าประเวณีเพื่อประโยชน์ ในการค้าประเวณีของตนเองหรือผู้อื่น ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- มาตรา ๗ วรรค ๑ เป็นรฐะจัดหาซึ่งบุคคลใดเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำ การค้าประเวณี ระวังโทษจำคุก ๑ - ๑๐ ปีปรับ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท

- มาตรา ๗ วรรค ๒ เป็นรฐะจัดหาโดยกระทำแก่ 'บุคคลอายุกว่า ๑๕ ปีแต่ยังไม่เกิน ๑๘ ปี ระวังโทษจำคุก ๕ - ๑๕ ปีและปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ - ๓๐๐,๐๐๐ บาท

- มาตรา ๗ วรรค ๓ เป็นรฐะจัดหาโดยกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกิน ๑๕ ปี ระวังโทษจำคุก ๑๐ - ๒๐ ปีและปรับ ๒๐๐,๐๐๐ - ๔๐๐,๐๐๐ บาท

- มาตรา ๑๒ หน่วงเหนี่ยว กักขัง ทำร้ายร่างกาย หรือขู่เข็ญ ด้วยประการใดๆ เพื่อให้ผู้อื่นกระทำการค้าประเวณี ระวังโทษจำคุก ๑๐ - ๒๐ ปีและปรับ ๒๐๐,๐๐๐ - ๔๐๐,๐๐๐ บาท

๖) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๔๖

กฎหมายว่าด้วยสถานบริการในประเทศไทย ได้บังคับใช้มาแล้วทั้งสิ้นจำนวน ๕ ฉบับ โดยเหตุผล ของการประกาศใช้ในฉบับแรกนั้น เนื่องจากสังคมไทยในสมัยนั้นมีบุคคลประกอบกิจการสถานบริการบางประเภท ซึ่งอาจดำเนินการไปในทางกระหอบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมของประชาชน และจัดให้มี การแสดงเพื่อความบันเทิงในสถานบริการนั้นๆ ไม่เหมาะสมเป็นเหตุให้เยาวชนเอาเยี่ยงอย่างจนประพฤติตัว เสื่อมทรามลง จึงสมควรที่จะออกกฎหมายควบคุมสถานบริการนั้นๆ รวมทั้งการแสดงเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบ เรียบร้อย ศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณีอันดีของชาติ ต่อมา เมื่อพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ ซึ่งเป็นฉบับแรกได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน และมีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันในขณะนั้น จึงได้ตราพระราชบัญญัติ สถานบริการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑ ขึ้น โดยมีเหตุผลเพื่อกำหนดให้สถานบริการตามมาตรา ๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ เป็นสถานบริการที่จะตั้งขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจาก เจ้าพนักงานเช่นเดียวกับสถานบริการอื่นในมาตราเดียวกัน และตราพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเรื่องบทนิยามของสถานบริการเพื่อให้มีความหมายที่ชัดเจน เฉพาะการประกอบกิจการที่อาจดำเนินการไปในทางกระหอบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชนอันเป็นสถานที่ที่ไม่ควรให้เยาวชนเข้าไปใช้บริการหรือใช้เป็นที่มีวสุม ตลอดจนแก้ไขวิธีการจัดตั้ง สถานบริการบางประเภท

เพื่อให้สถานบริการเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยของผู้ใช้บริการ โดยกำหนดหน้าที่ให้ ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการและผู้ใช้งานบริการปฏิบัติ รวมทั้งปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติ

นอกจากนี้ โดยที่ได้มีการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ เพื่อควบคุม การประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยเป็นการเฉพาะ ประกอบกับได้มีการตราพระราชบัญญัติสถานประกอบการ เพื่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อควบคุมการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเป็นการเฉพาะด้วยแล้ว สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “สถานบริการ” ประเภท สถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า ตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ไม่ให้รวมถึงสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล และสถานประกอบการ เพื่อสุขภาพ ตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นกฎหมายว่าด้วยสถานบริการที่บังคับใช้เป็นปัจจุบัน มาตราที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่

- มาตรา ๑๖ (๑) รับผิดชอบอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์เข้าทำงาน มาตรา ๒๗ - ระวังโทษปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท

- มาตรา ๑๙ ปล่อยให้มีการแสดงในทางลามกหรืออนาจารและ มีสัตว์ร้าย เข้าร่วมการแสดงในสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ชม มาตรา ๒๘/๓ - ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปีหรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๗) ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๔๙

การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับหญิง และเด็ก มี ดังนี้ (อิสรา ยอดดำเนิน, ๒๕๕๑, น.๖๙-๘๕)

๗.๑) ความผิดฐานข่มขืนใจผู้อื่น

- มาตรา ๓๐๙ ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใด หรือจำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้นหรือจำยอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๗.๒ ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่น และความผิดฐานเอาคนลงเป็นทาส หรือให้มีฐานะคล้ายทาส

- มาตรา ๓๑๐ ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- มาตรา ๓๑๒ ผู้ใดเพื่อจะเอาคนลงเป็นทาส หรือให้มีฐานะคล้ายทาส นำเข้าในหรือส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร พามาจากที่ใด ชื่อ ชาย จำหน่าย รับหรือห่วงงเหนี่ยวซึ่งบุคคลหนึ่งบุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

๗.๓ ความผิดฐานค้าเด็ก

- มาตรา ๓๑๒ ตริ ผู้ใดโดยทุจริตรับไว้ จำหน่าย เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปซึ่งบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๗.๔ ความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์

- มาตรา ๓๑๗ ผู้ใดโดยปราศจากเหตุอันสมควร พรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ชื่อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กซึ่งถูกพรากตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

๗.๕ ความผิดฐานกระทำชำเรา

- มาตรา ๒๗๗ กระทำชำเราเด็กอายุไม่เกิน ๑๕ ปีโดยเด็กยินยอมหรือไม่ก็ตาม ระวางโทษจำคุก ๔ - ๒๐ ปีและปรับ ๘๐,๐๐๐ - ๔๐๐,๐๐๐ บาท

- มาตรา ๒๗๗ วรรค ๓ กระทำชำเราเด็กอายุไม่เกิน ๑๓ ปีโดยเด็กยินยอมหรือไม่ก็ตาม ระวางโทษจำคุก ๗ - ๒๐ ปีและปรับ ๑๔๐,๐๐๐ - ๔๐๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

- มาตรา ๒๗๗ วรรค ๔ โทรมเด็กกระทำชำเราเด็กโดยมีปิ่น ระเบิด หรือกระทำการโดยใช้อาวุธ ระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

- มาตรา ๒๘๒ วรรค ๑ เพื่อสนองความใคร่เป็นธุระจัดหาเพื่อการอนาจาร ซึ่งชายหรือหญิง ระวางโทษจำคุก ๑ - ๑๐ ปีและปรับ ๒,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท

- มาตรา ๒๘๒ วรรค ๒ เป็นธุระจัดหาบุคคลอายุเกิน ๑๕ ปีแต่ไม่เกิน ๑๘ ปีไปเพื่อการอนาจารแม้บุคคลนั้นจะยินยอม ระวางโทษจำคุก ๓ - ๑๕ ปีและปรับ ๖,๐๐๐ - ๓๐,๐๐๐ บาท

๔.๓.๒ กฎหมายการคุ้มครองด้านแรงงานข้ามชาติและแรงงานทางทะเล

การใช้แรงงานหรือบริการอาจจะเป็นความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองนั้น หากปรากฏว่า

๑. บุคคลนั้นถูกหลอกลวง กระทำการทำงานดังกล่าวด้วยความยินยอม แต่กระทำเพราะถูกหลอกลวง ปกปิดข้อเท็จจริง หรือมีการให้เงินหรือผลประโยชน์แก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล

๒. การกระทำการทำงานนั้นเกิดขึ้นจากการถูกบังคับข่มขืนใจ ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สิน เช่น การข่มขู่ว่าจะไม่ทำงานจะทำร้ายร่างกายของผู้เสียหายหรือ ครอบครัว หรือญาติหรือการข่มขู่ว่าจะแจ้งต่อเจ้าหน้าที่

๓. แม้ผู้เสียหายได้กระทำการงานแต่ไม่ได้เกิดจากความสมัครใจโดยแท้ หากแต่เป็นการทำงาน โดยจำยอม เนื่องจากการไม่จ่ายค่าจ้างเป็นระยะเวลาานาน การยึดเอกสารประจำตัว หรือนำภาระหนี้สินมาผูกมัด เป็นต้น

ในการจ้างแรงงานนั้น ไม่ใช่ว่านายจ้างจะมีสิทธิในการควบคุมลูกจ้างถึงขนาดจำกัดบริเวณ จนทำให้ลูกจ้างปราศจากเสรีภาพ หรือแม้กระทั่งกักขัง หากลูกจ้างไปไหนมาไหนต้องมีคนควบคุมติดตาม ไม่ว่าจะ เป็นการควบคุมด้วยตนเอง หรือให้บุคคลอื่นควบคุมแทน และนายจ้างไม่มีสิทธิลงโทษ ต่อเนื้อตัวร่างกายของ ลูกจ้างได้หากนายจ้างกระทำการควบคุมถึงขนาดลูกจ้างต้องปราศจากเสรีภาพขาดอิสระ หรือมีการลงโทษต่อ เนื้อตัวร่างกายแล้ว ย่อมถือได้ว่าเป็นการใช้แรงงานที่เกินกว่ากรอบที่กฎหมายให้สิทธิไว้แม้ว่าลูกจ้าง จะมีสิทธิดูโทรทัศน์หรือได้รับการดูแลสุขภาพเมื่อเจ็บป่วย หรือการเลือกซื้ออาหารปรุงรับประทานเอง หรือการได้รับค่าตอบแทนในการทำงาน ไม่ทำให้การกักขังหรือควบคุมที่ปฏิบัติต่อผู้เสียหาย อันเป็นผิด อยู่แล้วกลายเป็นไม่ผิดได้เพราะตราบไต่ที่บุคคลไปไหนมาไหนไม่ได้ตามชอบใจ แม้จะอยู่ดีกินดีเพียงใด ให้ถือว่าบุคคลนั้นถูกกระทำให้ไร้อิสรภาพหรือปราศจากเสรีภาพในร่างกายและเสรีภาพในการตัดสินใจแล้ว หากการกระทำดังกล่าวข้างต้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการผลประโยชน์จากการได้ใช้แรงงานหรือบริการ การกระทำนั้นถือว่าเป็น “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” (สรไกร ศรีศรี และคณะ, ๒๕๕๕, น.๕๔-๕๕)

นอกจากนี้ สภาพการจ้างงาน การทำงานเรือเดินทะเลมีลักษณะและสภาพของงานซึ่งมีความแตกต่างจากการทำงานของลูกจ้างทั่วไปที่ต้องทำงานบนเรือเดินทะเลที่มีความเสี่ยงภัยทางทะเลและมีระยะเวลาการทำงานที่ต่อเนื่องยาวนาน ประกอบกับความสัมพันธ์ของคนทำงานบนเรือกับเจ้าของเรือบางส่วนไม่ได้มีความสัมพันธ์ตามสัญญาจ้างแรงงาน จำเป็นต้องมีกฎหมายว่าด้วยแรงงานทางทะเลขึ้นโดยเฉพาะ นอกจากนี้การทำงานของลูกจ้างและคนประจำเรือยังเกี่ยวข้องกับกิจการขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศที่ต้องนำมาตราฐานสากล คือ อนุสัญญาว่าด้วยแรงงานทางทะเล พ.ศ. ๒๕๔๙ (Maritime Labour Convention, ๒๐๐๖) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization : ILO) มาปฏิบัติต่อแรงงานทางทะเลเป็นกรณีเฉพาะ สมควรที่ประเทศไทย

จะต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดมาตรฐานการทำงานของลูกจ้างและคนประจำเรือ และการออกใบรับรองด้านแรงงานทางทะเลแก่เรือขนส่งทางทะเลที่ชักธงไทยเพื่อคุ้มครองแรงงานทางทะเลอันจะเป็นการรับรองว่าแรงงานทางทะเลจะได้รับปฏิบัติอย่างเป็นธรรมตามมาตรฐานสากล เพื่อป้องกันการใช้มาตรการของรัฐเจ้าของท่าเรือต่อเรือไทย ที่เดินทางระหว่างประเทศ เช่น การกักเรือ การตรวจเรือ การสั่งให้แก้ไขข้อบกพร่อง และเพื่อประโยชน์ในการวางมาตรการควบคุม กำกับ ดูแล และบริหารจัดการในการออกใบรับรองด้านแรงงานทางทะเลให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และเป็นการส่งเสริมการพัฒนากิจการพาณิชย์ของประเทศไทยอีกทางหนึ่งด้วย

ปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นกฎหมายบังคับใช้ที่เกี่ยวข้องกับแรงงานทางทะเล สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดความหมายของกรณีที่เกี่ยวข้องกับแรงงานทางทะเล เช่น เรือ คนประจำเรือ เจ้าของเรือ ใบรับรองด้านแรงงานทางทะเล ใบประกาศการปฏิบัติด้านแรงงานทางทะเล เป็นต้น ให้เป็นบทนิยามเพื่อความสะดวกในการใช้บังคับกฎหมาย (มาตรา ๓)

๒. กำหนดให้การจ้างแรงงานตามพระราชบัญญัตินี้ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน (มาตรา ๔)

๓. กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นรัฐมนตรีของกระทรวงที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมาย และให้รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตนเท่านั้น (มาตรา ๕)

๔. กำหนดเงื่อนไขในการทำงาน เช่น ห้ามเจ้าของเรือให้บุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบหกปีบริบูรณ์ทำงานบนเรือ (มาตรา ๑๕) ห้ามเจ้าของเรือให้คนประจำเรือที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ทำงานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือความปลอดภัย (มาตรา ๑๗)

กำหนดให้เจ้าของเรือจัดทำข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือ โดยเก็บไว้บนเรือและให้ไว้กับคนประจำเรือ (มาตรา ๔๓) กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับคนประจำเรือเพื่อให้ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรมได้ (มาตรา ๔๗) ห้ามเจ้าของเรือหักค่าจ้างและค่าล่วงเวลา เว้นแต่เป็นกรณีที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ จึงจะสามารถทำได้ (มาตรา ๕๔) ให้คนประจำเรือมีสิทธิลาขึ้นฝั่งและลาป่วยได้ โดยกำหนดจำนวนวันลาป่วยที่ถือเป็นวันทำงาน (มาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๗) กำหนดระยะเวลาการทำงานในวันทำงานปกติและการทำงานล่วงเวลาของคนประจำเรือ (มาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๙) กำหนดให้เจ้าของเรือจัดชั่วโมงการพักผ่อนให้แก่คนประจำเรือ (มาตรา ๖๒) กำหนดให้เจ้าของเรือจัดวันหยุดประจำปีให้แก่คนประจำเรือในปีหนึ่งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน (มาตรา ๖๕) เป็นต้น

๕. กำหนดมาตรฐานที่พักอาศัย สิ่งอำนวยความสะดวก อาหาร และโภชนาการบนเรือให้มีมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ (มาตรา ๗๒) ให้เจ้าของเรือจัดอาหารและน้ำดื่มที่มีคุณภาพในปริมาณที่เพียงพอต่อคนประจำเรือโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา ๗๔) ห้ามเจ้าของเรือให้คนอายุ

ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ เป็นคนครัวและต้องจ้างคนครัวที่ผ่านการฝึกอบรมแล้วและมีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่ง (มาตรา ๗๕) รวมถึงการจัดให้มีการรักษาพยาบาล การคุ้มครองต่อชีวิต ร่างกาย และอนามัยของคนประจำเรือและดูแลเรื่องความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของคนประจำเรือ ในการทำงานบนเรือ (มาตรา ๘๒ และมาตรา ๘๓) เป็นต้น

นอกจากนี้ ลักษณะของการค้ามนุษย์กับการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานยังมีความแตกต่างกัน โดยพิจารณาได้จากตารางเปรียบเทียบ ดังนี้

ลักษณะ	การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons)	การลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน (Smuggling of Migrants)
๑.กฎหมาย	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑	ไม่มีกฎหมายภายในเกี่ยวกับการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน
๒. ลักษณะ ความผิด	ความผิดต่อบุคคล	ความผิดต่อรัฐ
๓. คำนิยาม	“การค้ามนุษย์” หมายถึงการจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัยหรือ การรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยวิธีการขู่เข็ญ หรือ ด้วยการใช้กำลัง หรือด้วยการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการลักพาตัว ด้วยการฉ้อโกง ด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจโดยมิชอบหรือด้วยการใช้สถานะความเสียหายจากการค้ามนุษย์โดยมิชอบหรือมีการให้หรือ รับเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจควบคุมบุคคลอื่นเพื่อความ มุ่งประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ การแสวงหาประโยชน์อย่างน้อยที่สุด ให้รวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่นหรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่นการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาส หรือการกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับหรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย	การจัดให้มีการเข้าประเทศ โดยผิดกฎหมายของบุคคล ซึ่งมีใช้คนในชาติที่ลักลอบเข้าไปเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือผลประโยชน์

ตารางที่ ๓ ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการค้ามนุษย์กับการลักลอบขน ผู้โยกย้ายถิ่นฐาน (สรไกร ศรีศรี และคณะ, ๒๕๕๕, น.๒๒-๒๓)

ลักษณะ	การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons)	การลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน (Smuggling of Migrants)
๔. ต้นทาง / ปลายทาง	เกิดขึ้นได้ทั้งภายในประเทศ และในต่างประเทศ หรือ ระหว่างประเทศโดยผู้เสียหายไม่สามารถจะเลือกหรือเรียกร้องว่าจะไปอยู่หรือทำงานในสถานที่ใดได้	เกิดได้ระหว่างประเทศเท่านั้น วัตถุประสงค์หลักเพียงอย่างเดียว คือ การพาคนจากประเทศหนึ่งเข้าไปยังอีกประเทศหนึ่งโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และเมื่อสามารถพาข้ามแดนไปได้แล้ว ผู้รับจ้างถือว่าหมดภารกิจ ผู้ที่ถูกพาข้ามแดนจะเดินทางไปที่ได้ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของตนเอง
๕. การติดต่อชักชวน	ผู้กระทำความผิดจะเป็นผู้ออกไปแสวงหาเอง และเมื่อพบผู้เสียหาย จะใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้อุบายหลอกลวง ชักจูง โน้มน้าว หรือ ใช้กำลังบังคับเพื่อให้ได้ตัวผู้เสียหายมา	ผู้ประสงค์ข้ามแดนจะไปติดต่อขอใช้บริการเอง หรือผู้นำพาอาจไปติดต่อชักชวนผู้ข้ามแดนก็ได้
๖. วัตถุประสงค์	พาผู้เสียหายไปยังจุดหมายปลายทางโดยมีเจตนาเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ	ผู้นำพามีวัตถุประสงค์เพื่อนำพาข้ามแดนตามที่ตกลงกันไว้เท่านั้น โดยมีได้มีเจตนาที่จะแสวงหาประโยชน์อื่นใด นอกเหนือไปจากค่าจ้างตอบแทนที่ได้ตกลงกันไว้ล่วงหน้า
๗. ความยินยอม	ผู้เสียหายไม่ยินยอมที่จะถูกพามาแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ แต่อาจถูกหลอกลวงถูกบังคับ หรืออยู่ในภาวะจำยอมไม่สามารถขัดขืนได้(อย่างไรก็ดีหลักความยินยอมไม่นำมาใช้กรณีผู้เสียหายเป็นเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี)	ผู้ที่ถูกนำพาข้ามแดนสมัครใจที่จะให้ผู้นำพาอำนวยความสะดวกพาข้ามแดนไปยังประเทศปลายทาง

ตารางที่ ๓ ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการค้ามนุษย์กับการลักลอบขน ผู้โยกย้าย

ถิ่นฐาน (สรไกร ศรีศรี และคณะ, ๒๕๕๕, น.๒๒-๒๓) (ต่อ)

ลักษณะ	การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons)	การลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน (Smuggling of Migrants)
๘. ความสัมพันธ์	ความสัมพันธ์เชิงธุรกิจจะเกิดขึ้นระหว่างผู้ค้ามนุษย์ด้วยกัน หรือระหว่างผู้ค้ามนุษย์กับผู้แสวงหาประโยชน์จากผู้เสียหายซึ่งไม่มีโอกาสรับรู้หรือต่อรองราคา หรือค่าตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น	ความสัมพันธ์เชิงธุรกิจจะเกิดขึ้นระหว่างผู้ค้ามนุษย์ด้วยกันหรือระหว่างผู้ค้ามนุษย์กับผู้แสวงหาประโยชน์จากผู้เสียหาย ซึ่งไม่มีโอกาสรับรู้หรือต่อรองราคา หรือค่าตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น
๙. เสรีภาพทางกาย	ความสัมพันธ์มีลักษณะเป็นการควบคุมบังคับ ไม่สามารถที่จะยกเลิกการเดินทางได้หรือถูกจำกัดเสรีภาพ หน่วงเหนี่ยว กักขัง	ผู้นำพาข้ามแดนเป็นผู้รับจ้าง ผู้ถูกนำพาเป็นผู้ว่าจ้างสามารถยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงการเดินทางได้
๑๐. เสรีภาพในการตัดสินใจ	ผู้เสียหายไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเลือกหรือต่อรองเกี่ยวกับเรื่องใดทั้งสิ้น อนาคตและชะตาชีวิตจะขึ้นอยู่กับผู้ค้ามนุษย์หรือขบวนการค้ามนุษย์ที่จะเป็นผู้กำหนดผู้เสียหายมักจะถูกควบคุม บังคับ และไร้อำนาจต่อรอง เสรีภาพอาจถูกกลืนได้ด้วยความกลัว การข่มขู่ว่าจะใช้ความรุนแรง	ผู้ประสงค์จะเดินทางยังคงสามารถคิด ตัดสินใจหรือสามารถเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขอย่างไรก็ได้ ผู้ถูกนำพาไม่มีอำนาจควบคุมจำกัดเสรีภาพ
๑๑. ผลประโยชน์	ผู้นำพามีวัตถุประสงค์ที่จะนำผู้เสียหายหรือเหยื่อไปแสวงหาประโยชน์ที่จุดหมายปลายทางซึ่งอาจมีการส่งต่อเป็นทอดๆ โดยได้รับผลประโยชน์ตอบแทน	เมื่อไปถึงจุดหมายผู้นำพาได้รับค่าตอบแทนเพียงจำนวนเดียวจากค่าจ้างนำพาข้ามแดน
๑๒. การใช้ความรุนแรง	เมื่อพบว่าตกเป็นเหยื่อ ผู้เสียหายมักต่อสู้ขัดขืนหรือหาทางหลบหนีวิธีการหนึ่งที่จะควบคุมหรือบังคับให้ผู้เสียหายยอมทำตาม คือ การใช้ความรุนแรงต่อผู้เสียหาย	ไม่มีความจำเป็นใดๆ ที่จะต้องใช้ความรุนแรง เนื่องจากผู้รับจ้างมีได้มีความประสงค์จะนำผู้ประสงค์ข้ามแดนมาอยู่ภายใต้ความควบคุมดูแลของตน

ตารางที่ ๓ ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการค้ามนุษย์กับการลักลอบขน ผู้โยกย้าย

ถิ่นฐาน (สรไกร ศรีศรี และคณะ, ๒๕๕๕, น.๒๒-๒๓) (ต่อ)

ลักษณะ	การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons)	การลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน (Smuggling of Migrants)
๑๓. ความเป็นไป เมื่อเดินทาง ถึงที่หมาย	เมื่อผู้เสียหายถึงที่หมายปลายทางแล้วจะถูก ขายหรือถูกบังคับให้ทำงานในสถานที่ที่ กำหนดไว้โดยไม่มีอิสระหรือถูกควบคุมจาก ผู้ค้าหรือผู้แสวงหาประโยชน์เอกสารการ เดินทางหรือเอกสารสำคัญประจำตัวอื่นๆ มัก ถูกริบหรือยึดไป	เมื่อผู้รับจ้างพาผู้ประสงค์เดินทาง มาถึงที่หมายปลายทางแล้ว ทั้งสอง ฝ่ายไม่มีพันธะผูกพันใดๆ ต่อกัน อีกต่อไป

ตารางที่ ๓ ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการค้ามนุษย์กับการลักลอบขน ผู้โยกย้าย
ถิ่นฐาน (สรไกร ศรีศรี และคณะ, ๒๕๕๕, น.๒๒-๒๓) (ต่อ)

จากตารางการจำแนกลักษณะการค้ามนุษย์ และการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน
ดังกล่าว นำมาพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ด้านแรงงานข้ามชาติและแรงงานทาง
ทะเล ได้ดังนี้

๑) พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒

- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ เนื่องจากในปัจจุบัน คน
ต่างด้าว ซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรได้ทวีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.
๒๔๙๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้ใช้บังคับมาเป็น
เวลานานแล้วและมีบทบัญญัติต่าง ๆ ที่ไม่ทันสมัยและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สมควร
ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเสียใหม่ ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงของประเทศและเพื่อความสงบ
เรียบร้อยของประชาชน แต่ต่อมาเนื่องจากพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้มีการ
ตรวจลงตราหนังสือเดินทางหรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทาง แต่ยังไม่ได้กำหนดการเรียกเก็บ
ค่าธรรมเนียมในการตรวจลงตราในหนังสือเดินทาง ฯลฯ ให้สอดคล้องกับทางปฏิบัติอันเป็นหลักสากล
ที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเสียใหม่ให้มีการเรียกเก็บ
ค่าธรรมเนียมดังกล่าว มาตราที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ได้แก่

- มาตรา ๖๓ นำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร ระวังโทษจำคุก
ไม่เกิน ๑๐ ปีและปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
- มาตรา ๖๔ ให้พักช้อนเรือนอุปการะหรือช่วยด้วยประการใดๆ ให้คน
ต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง พ้นการจับกุม ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปีและปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท
- มาตรา ๘๑ อยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการ อนุญาต
สิ้นสุดหรือถูกเพิกถอน ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปีหรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒) พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลบังคับใช้วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ โดยให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑ เนื้อหาของพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นการรวมกฎหมายหลัก ๒ ฉบับ ที่ควบคุมการทำงานของคนที่ไม่ใช่สัญชาติไทยเข้าด้วยกัน ได้แก่ พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งออกในสมัยการปกครองของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) ลงนามโดยพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ และ พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ออกโดยคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตราที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองได้แก่

- มาตรา ๒๖ ห้ามผู้ใดประกอบธุรกิจการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี โดยผู้ขออนุญาตนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ ต้องเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด

- มาตรา ๒๗ ผู้ขออนุญาตนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ ต้องเป็นบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม

(๗) มีผู้จัดการซึ่งเป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม (๘) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่กฎหมายบัญญัติให้ถือเอาการกระทำโดยทุจริตเป็นองค์ประกอบ หรือในความผิดตามพระราชกำหนดนี้ กฎหมายว่าด้วยการจัดหางาน และคุ้มครองคนหางาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานทางทะเล หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๓) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑

กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในประเทศไทยได้ประกาศใช้มาแล้วจำนวนทั้งสิ้น ๖ ฉบับ ฉบับแรก ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยเหตุผลที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ เนื่องจากประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐๓ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้ใช้บังคับ มาเป็นเวลานาน บทบัญญัติบางประการประกอบกับข้อ กำหนดเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานที่ออกตามประกาศ ของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน จากนั้นได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานต่อมาอีก ๕ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๔)

พ.ศ. ๒๕๕๓ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐

เนื่องจากประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐๓ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้ใช้บังคับมาเป็น เวลานาน บทบัญญัติบางประการจึงไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ประกอบกับข้อกำหนดเกี่ยวกับ การคุ้มครองแรงงานที่ออกตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว อยู่ในรูปของประกาศกระทรวง อันมีฐานะ เป็นกฎหมายลำดับรอง จึงมีปัญหาในเรื่องการยอมรับ ดังนั้น เพื่อให้การใช้แรงงานเป็นไปอย่างเป็นธรรม และ เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป สมควรปรับปรุงบทบัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับการใช้แรงงาน ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น การให้อำนาจแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงเพื่อให้ความคุ้มครองแก่การใช้แรงงาน บางประเภทเป็นพิเศษกว่าการใช้แรงงานทั่วไป เช่น การห้ามมิให้นายจ้างเลิกจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงเพราะเหตุมีครรภ์ การกำหนดเงื่อนไขในการนำหนี้บางประเภทมาหักจากค่าตอบแทน การทำงานของลูกจ้าง ตลอดจนปรับปรุงอัตราโทษให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน มาตราที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองได้แก่

- มาตรา ๒๓ นายจ้างไม่ประกาศเวลาทำงานปกติให้ลูกจ้างทราบ ระวังโทษปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท
- มาตรา ๒๔ นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาในวันทำงาน โดยไม่ได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- มาตรา ๒๕ นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดโดยไม่ได้รับ ความยินยอมจากลูกจ้าง ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- มาตรา ๒๖ นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลา ทำงานในวันหยุดรวมทั้งทำงานล่วงเวลาในวันหยุดเกินกว่า สัปดาห์ละ ๓๖ ชั่วโมง ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- มาตรา ๒๗ ในวันที่มีการทำงาน นายจ้างไม่จัดให้ลูกจ้างมีเวลาพักระหว่างการ ทำงาน ระวังโทษปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท
- มาตรา ๒๘ นายจ้างไม่จัดให้ลูกจ้างมีวันหยุดประจำสัปดาห์ ระวังโทษปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท
- มาตรา ๓๘ ให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงทำงานอันตรายตามที่กำหนดใน มาตรา นี้ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- มาตรา ๓๙ ให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่ กำหนดในมาตรา นี้ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- มาตรา ๓๙/๑ ให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์ทำงานในระหว่าง เวลา ๒๒.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๐๖.๐๐ นาฬิกา ทำงานล่วงเวลา หรือทำงานในวันหยุด ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- มาตรา ๔๔ จ้างเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีเป็นลูกจ้าง ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปีหรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- มาตรา ๔๕- ความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในกรณีที่มี การจ้างเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีเป็นลูกจ้าง ระวังโทษปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท
- มาตรา ๔๖ ไม่จัดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กมีเวลาพัก ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- มาตรา ๔๗ ให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีทำงานใน ระหว่างเวลา ๒๒.๐๐ น. ถึงเวลา ๐๖.๐๐ น. โดยไม่ได้รับอนุญาต ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- มาตรา ๔๘ นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ทำงานล่วงเวลา หรือในวันหยุด ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- มาตรา ๔๙ นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ทำงานอันตราย อย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดในมาตรานี้ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- มาตรา ๕๐ นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ทำงานใน สถานที่ตามที่กำหนดในมาตรานี้ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๔) พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔

ให้มีกฎหมายว่าด้วยสถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เนื่องจากการประสบอันตรายและการเจ็บป่วยด้วยโรคอันเนื่องจากการทำงานหรือเกี่ยวกับการทำงานมีแนวโน้มที่จะรุนแรงและก่อให้เกิดความสูญเสียเพิ่มมากขึ้น จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจัดตั้งสถาบันเพื่อส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพความปลอดภัยของแรงงาน มาตราที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองได้แก่

- มาตรา ๘ นายจ้างไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดใน กฎกระทรวงที่ออก ตามมาตรา ๘ มาตรา ๕๓ - ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปีหรือปรับไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

- มาตรา ๓๖ วรรค ๑ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานตรวจ ความปลอดภัย ทรัพย์สินให้หยุดการใช้เครื่องจักร อุปกรณ์อาคารสถานที่ หรือผู้กมดประทับตราสั่ง ที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อลูกจ้าง ดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วน มาตรา ๖๕ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑.๑ กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์

๑) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๙

การพิจารณาคดีดำเนินคดี รัฐได้ออก มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙ โดยกำหนดวิธีพิจารณาคดีเป็นแบบไต่สวน

๒) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เนื่องจากผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นผู้มีอิทธิพลและการค้ามนุษย์สามารถทำได้ให้กับผู้ค้ามนุษย์ได้มาก การปราบปรามจึงจำเป็นต้องนำวิธีการที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการเงินมา เพื่อใช้ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ดังนั้น จึงต้องกำหนดให้ความผิดมูลฐานตามกฎหมายนี้เป็นความผิด มูลฐานของกฎหมายฟอกเงิน มาตรา ๑๔ “ให้ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดมูลฐาน ตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒”

๓) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

- มาตรา ๑๔ (๔) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ใดๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์ นั้นประชาชนอาจเข้าถึงได้ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปีหรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- มาตรา ๑๕ ผู้ให้บริการผู้ใดจงใจสนับสนุน หรือยินยอมให้มีการ กระทำความผิดตามมาตรา ๔ ในระบบคอมพิวเตอร์ ที่อยู่ในคอมพิวเตอร์ของตน ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปีหรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๔) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖

- มาตรา ๒๕ มีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ระวังโทษจำคุก ๔ - ๑๕ ปีหรือปรับ ๘๐,๐๐๐ - ๓๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- มาตรา ๓๒ เป็นบุคคลมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรม ข้ามชาติ ระวังโทษปรับตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๕. แนวคิดเกี่ยวกับการตีความกฎหมาย

สมยศ เชื้อไทย (๒๕๕๔ , น.๑๒๖) กล่าวถึงการตีความกฎหมายว่า เป็นการค้นหาหรืออธิบายความหมายของถ้อยคำที่ปรากฏในตัวบทกฎหมาย โดยอาศัยการใช้เหตุผลตามหลักตรรกวิทยาและสามัญสำนึกให้มีความหมายที่ชัดเจนขึ้น เพื่อที่จะนำ กฎหมายนั้นไปใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม ได้อธิบายถึงการตีความกฎหมายไว้ ดังนี้

๕.๑ การตีความกฎหมาย

หมายถึง การตี “ถ้อยคำ” ของกฎหมายให้ได้เป็น “ข้อความ” เพื่อที่จะนำไปใช้วินิจฉัยชี้ขาดคดีข้อพิพาท ก่อนอื่นขอให้เรามาพิจารณาคำว่า “ตี” นี้เสียก่อน ตีเป็นกริยาอาการอย่างหนึ่ง เมื่อใช้กับถ้อยคำก็คือการทำความเข้าใจของถ้อยคำให้ชัดเจน มีผู้เข้าใจว่าการตีความหมายอย่างเดียวกับ “การแปลความ” สองคำนี้แม้จะมีความหมายใกล้เคียงกันมากแต่ก็มี ข้อแตกต่างกันอยู่ การแปลเป็นการกระทำตรงไปตรงมาไม่ต้องขบคิดค้นหาอะไรมาก ความในภาษา หนึ่งเป็นอย่างไร แปลไปสู่อีกภาษาหนึ่งให้ตรงกันก็ใช้ได้ แต่การตีความนั้นกระเตื้องไปในทาง “ไขความ” คือขบคิดค้นหาอะไรบางอย่างที่ถูกปกปิดหรือซ่อนเร้นอยู่ให้เปิดเผยกระจ่างแจ้งออกมาทำนองเดียวกับการตีปริศนาซึ่งเป็นการพยายามทายคำตอบและเลือกคำตอบที่ถูกต้อง แต่การตีความ กับตีปริศนาแม้จะมีส่วนเหมือนกันแต่ก็มีส่วนที่แตกต่างกันอยู่ ส่วนที่เหมือนกันคือการเลือกสรรคำตอบที่ถูกต้อง แต่การตีปริศนานั้นเป็นการทายปริศนา ซึ่งเป็นเรื่องเดาที่ประกอบด้วยความบังเอิญมีลักษณะการสุ่มการเสี่ยงเป็นส่วนสำคัญ ส่วนการตีความกฎหมายนั้นจะเรียกว่าทายหรือเดาคำตอบทางกฎหมายไม่ได้เป็นอันขาด เพราะการตีความนั้นจะต้องเป็นการใช้เหตุใช้ผลตาม หลักตรรกวิทยาและสามัญสำนึกเพื่อนำไปสู่ผลสรุปที่ถูกต้องที่ตีที่เป็นธรรม จึงสรุปความหมายของการตีความได้ว่า เป็นกระบวนการขบคิดค้นหา “ข้อความ” หรือความหมายจากบทบัญญัติของกฎหมายโดยวิธีใช้เหตุผลตามหลักตรรกวิทยา และสามัญสำนึกเพื่อนำไปใช้วินิจฉัยข้อพิพาทในคดีได้อย่างถูกต้อง คือเหมาะสม เหมาะสม และเป็นธรรม การตีความจึงมีลักษณะสำคัญดังนี้

๑) การตีความกฎหมายจะต้องมีวัตถุประสงค์ในการตีความคือ “ถ้อยคำ” ซึ่งอยู่ในบทบัญญัติของ กฎหมายลายลักษณ์อักษร จึงไม่มีการตีความจารีตประเพณีหรือหลักกฎหมายทั่วไป เพราะไม่มี วัตถุประสงค์ในการตีความ

๒) การตีความเป็นการขบคิดค้นหาคำตอบทางกฎหมายโดยการใช้เหตุผลตามหลัก ตรรกะและสามัญสำนึกในเรื่องความถูกต้องไม่ใช่การเสี่ยงทายหรือเดาสุ่มเอาเองตามใจชอบ

๓) การตีความเป็นการใช้สติปัญญา (mental activity) โดยมุ่งต่อวัตถุประสงค์คือความถูกต้องและเป็นธรรม ถ้าเทียบกับการยิงปืนก็คือการยิงเป้าซึ่งต้องเป็นการยิงที่ตั้งใจเล็งให้ถูกเป้า หมาย ไม่ใช่ยิงขึ้นฟ้าเพื่อให้เกิดเสียงสนั่นหวั่นไหวสนุกๆ ไปเท่านั้นเอง

๕.๒ การวิเคราะห์ถ้อยคำ

การวิเคราะห์ถ้อยคำหรือการวิเคราะห์ตัวอักษรนั้น มีเป้าหมายอยู่ที่การแยกแยะประเภท ของถ้อยคำของบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่ามีความหมายหลากหลายอย่างไร แต่ละประเภทมีความ หมายแตกต่างกันอย่างไร แต่ละคำมีขอบเขตความหมายกว้างแคบแตกต่างกันอย่างไร การวิเคราะห์ใน ลำดับนี้ก็เพื่อที่จะแยกแยะให้เห็นว่าแต่ละคำที่ประกอบรวมกันเป็นข้อความหนึ่งนั้นมีทางที่ตีความหมาย ได้หลายอย่าง ก่อนจะลงมือตีความต้องทำความเข้าใจเรื่องถ้อยคำเสียก่อนดังต่อไปนี้

ก) ประเภทของคำศัพท์

คำศัพท์ที่ใช้อยู่ในบทบัญญัติกฎหมายมาตราต่างๆ นั้น สามารถแยกออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ *คำศัพท์สามัญ* อย่างหนึ่ง และ *คำศัพท์กฎหมาย* อีกอย่างหนึ่ง ในการร่าง

บทบัญญัติกฎหมาย นั้นผู้ร่างก็ใช้ถ้อยคำสำนวนที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในสังคม ถ้อยคำเหล่านี้จะมีความหมายเป็นไปตามที่ สามัญชนทั่วไปเข้าใจกัน ส่วนศัพท์กฎหมายนั้นจะใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องของกฎหมายโดยที่ไม่มี คำศัพท์สามัญจะนำไปใช้ได้ เช่นคำว่า นิติกรรมหรือโมฆียกรรม เป็นต้น

ข) ขอบเขตความหมายของคำ

การวิเคราะห์ตัวอักษรจะต้องพิจารณาถึงขอบเขตความหมายของคำ โดยปกติคำที่ใช้ใน กฎหมายมีอยู่ ๒ จำพวก จำพวกแรกเป็นคำมีความหมายยืดหยุ่น ไม่แน่นอนชัดเจนตายตัว ผู้ตีความ ต้องใช้ดุลพินิจอย่างมากในการตีความคำจำพวกนี้ เช่น คำว่า “โดยสุจริต” (มาตรา ๕) “เป็นการสมแก่ฐานะานุรูป” (มาตรา ๒๔) หรือ “เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

๕.๓ การวิเคราะห์ข้อความ

การวิเคราะห์ถ้อยคำตามที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นการวิเคราะห์ข้อความจากถ้อยคำโดยตรง ข้อความที่ได้จึงอยู่ภายในกรอบของตัวหนังสือของบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น แต่การวิเคราะห์ข้อความตามนัยนี้ความหมายที่ได้มาจะเป็นข้อความใหม่ที่มีได้มีอยู่ในตัวหนังสือโดยตรง แต่เป็นข้อความที่สรุปได้จากการให้เหตุผลในทางตรรกเป็นข้อความที่ไม่มีใครจะสามารถปฏิเสธได้ว่าไม่มีอยู่ตามที่สรุปได้นั้นและไม่อาจปฏิเสธได้ว่าข้อความใหม่นั้นมิได้มาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น ทั้งนี้เนื่องจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายบางบทมีพลังความหมายแฝงอยู่ในข้อความของบทบัญญัตินั้น ซึ่งสามารถเปล่งความหมายบางประการที่ไม่ปรากฏชัดเจนตามถ้อยคำแห่ง บทบัญญัตินั้น

๑) ตำแหน่งแหล่งที่มาของบทบัญญัติกฎหมายนั้นประกอบ

เมื่อตำแหน่งแหล่งที่มาของบทบัญญัติกฎหมายนั้นว่าภายใต้หมวดหมู่ ลักษณะ บรรพ หรือกฎหมายเรื่องอะไร ก็อาจจะช่วยให้เราหยั่งทราบถึงความมุ่งหมายไปในทางเดียวกันกับคำ เฉพาะที่น่าห็น่าอยู่คือ ต้องเป็นสิทธิเด็ดขาดเท่านั้นไม่รวมถึงสิทธิเรียกร้องด้วย

ตัวอย่าง เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐ บัญญัติว่า “การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ” อ่านประกอบกับบทบัญญัติมาตราอื่น

ให้อ่านบทบัญญัติกฎหมายมาตราที่ต้องการตีความประกอบกับบทบัญญัติกฎหมายมาตรา อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวโยงถึงกันได้ ก็อาจช่วยให้ค้นพบความมุ่งหมายของบทบัญญัติกฎหมาย มาตราที่เราต้องการตีความได้ บทกฎหมายนั้นมีความเกี่ยวโยงสัมพันธ์กันเป็นระบบ เมื่อมีปัญหาต้องตีความโดยพิจารณาบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องประกอบกันเพื่อให้ได้ข้อความที่ถูกต้องและเป็นธรรม

๒) พิจารณาถึงสภาวการณ์ที่เกี่ยวข้องที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

บทบัญญัติกฎหมายที่ออกมานานแล้วเมื่อสภาวการณ์เปลี่ยนแปลงไป ความมุ่งหมายและ เหตุผลของบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นก็อาจจะเคลื่อนคล้อยแปรผันไปตามสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ไปด้วย ทั้งนี้เพราะบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่บัญญัติมาครั้งหนึ่งในอดีตยังคงดำรงตนมีความเป็นอยู่ ของมันอยู่เรื่อยไป แยกตัวเป็นอิสระและเป็นเอกเทศจากผู้บัญญัติกฎหมาย ความหมายและเหตุผล ของบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวก็คงจะมีความเป็นอยู่แยกจากสิ่งที่เป็นอยู่เดิมกฎหมายจึงสามารถ มีความหมาย ความมุ่งหมายและเหตุผลเป็นอิสระในตัวของมันได้ และปรับตัวให้

เข้ากับสภาวการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงไปได้

ตัวอย่าง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๔ วรรคแรก บัญญัติว่า “ในกรณีทำให้เสียหายแก่ร่างกาย หรืออนามัยนั้น ผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้ชดใช้ค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป...”

เดิมศาลฎีกาได้วางหลักไว้ว่าต้องเสียหายจริง คือ ผู้ถูกละเมิดเสียค่าใช้จ่ายไปจริงเท่าไร ก็เรียกได้เท่านั้น หากผู้ถูกละเมิดมีสวัสดิการตนเองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนนั้นเท่าไร จะมาเรียก เอาจากผู้ทำละเมิดในส่วนนั้นไม่ได้ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๔/๒๕๑๕ วินิจฉัยไว้ว่า “พิเคราะห์แล้วเห็นว่าตามกฎหมายเมื่อจำเลยเป็นผู้ทำละเมิดต่อโจทก์ก็ได้รับความเสียหายแก่ร่างกายอนามัย แล้วจำเลยต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น แต่ปัญหาเรื่องค่าสินไหมทดแทนนั้น กฎหมายให้ เท่าที่เสียหายไปจริง ไม่ต้องการให้มาหากำไรจากการเรียกค่าสินไหมทดแทนกรณีจึงเป็นว่าทางราชการได้ออกเงินจำนวนนี้ชดใช้ให้โจทก์ไปแล้ว พฤติการณ์เช่นนี้ถือว่าโจทก์ยังได้รับความเสียหายอยู่และมีสิทธิเรียกร้องเงินค่าเสียหายจำนวนนี้จากจำเลยอีกนั้นหาชอบไม่”

ในปัจจุบันเรื่องการให้สวัสดิการการรักษาพยาบาลเป็นที่นิยมในบริษัทเอกชนด้วยหากยัง ตีความให้ผู้ทำละเมิดไม่ต้องรับผิดชอบ สำหรับการรักษาพยาบาลที่ผู้ให้สวัสดิการได้จ่ายให้ไปแล้ว ก็ย่อมเท่ากับเป็นการสนับสนุนให้บุคคลกระทำละเมิดมากขึ้น อันเป็นการไม่สมควรยิ่งในปัจจุบัน มีการ ใช้จ่ายพาหนะเป็นจำนวนมาก หากผู้ใช้ไม่ระมัดระวังย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวมได้ การได้รับผลร้ายในทางแพ่ง โดยให้จ่ายค่าเสียหายเป็นจำนวนมาก ย่อมจะทำให้ผู้ใช้ยานพาหนะ มีความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น อาจจะช่วยเหตุนี้และด้วยเหตุผลอื่นศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่ จึงได้ วินิจฉัยแตกต่างไปจากแนวคำพิพากษาเดิม ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๕๕/๒๕๑๙ ซึ่งวินิจฉัยว่า “แม้โจทก์ซึ่งเป็นข้าราชการจะได้รับเงินจำนวนนี้จากทางราชการแล้ว ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ เห็นว่าโจทก์ก็ยังมีสิทธิที่จะเรียกร้องเอาจากจำเลยที่ ๑ เพราะสิทธิของโจทก์ที่จะได้รับค่ารักษาพยาบาล จากทางราชการเป็นสิทธิซึ่งรัฐกำหนดให้แก่ข้าราชการไม่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของจำเลยที่ ๑”

๓) ให้ตีความเป็นคุณแก่คู่กรณีที่เสียเปรียบ

หลักการตีความนั้นมีเป้าหมายอยู่ที่ความถูกต้องเป็นธรรม ดังนั้นการ ค้นหาความมุ่งหมาย ของบทบัญญัติกฎหมายก็ต้องอยู่ภายใต้กรอบแห่งเป้าหมายของการตีความ คือ อยู่ในกรอบแห่ง ความถูกต้องเป็นธรรม ด้วยเหตุนี้ทุกครั้งที่มีการค้นหาความมุ่งหมายของบทบัญญัติกฎหมายนัก กฎหมายต้องถามตัวเองอยู่เสมอว่าความมุ่งหมายที่ได้รับมานั้นมันถูกต้องเป็นธรรมหรือไม่ ในกรณี ที่ไม่แน่ใจว่ามีความสงสัย ก็ต้องเลือกเอาความมุ่งหมายที่เข้าข้างฝ่ายที่อยู่ในฐานะที่เสียเปรียบซึ่งเป็นวิธีที่สอดคล้องกับความเป็นธรรมเช่นเดียวกันและหลักการเช่นนี้ก็มีบัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่มีข้อสงสัย ให้ตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่คู่กรณีฝ่ายซึ่งจะ เป็นผู้ต้องเสียในมูลหนี้”

๔) ในบางกรณีต้องเลือกความหมายโดยพฤตินัย (de facto)

ในบางกรณีความหมายทางนิตินัย (de jure) ไม่สามารถให้ความยุติธรรม ได้จึงจำเป็น ต้องพิจารณาในแง่พฤตินัย (de facto) ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การตีความบรรลุเป้าหมายของการ

ตีความ คือ เป็นธรรมทั้งต่อคู่กรณี ต่อเรื่องราว และต่อสังคมโดยรวมด้วย

ตัวอย่าง เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๒๗ บัญญัติว่า “บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรอง แล้วและบุตรบุญธรรมนั้น ให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดาน เหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้”

๕) ต้องถือว่ากฎหมายมีความมุ่งหมายที่จะให้กฎหมายมีผลใช้บังคับได้

ในกรณีที่มีความสงสัย ซึ่งสามารถจะตีความได้สองทางคือทางที่จะให้กฎหมายนั้นมีผล ใช้บังคับได้ทางหนึ่ง และทางที่จะทำให้กฎหมายนั้นไร้ผลอีกทางหนึ่ง ต้องถือว่ากฎหมายนั้นมีความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ที่จะให้กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ มิฉะนั้นก็คงจะไม่บัญญัติกฎหมายนั้นขึ้นมา (หยุด แสงอุทัย, ๒๕๓๘, น.๑๐๐) หลักการนี้ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อความข้อใดข้อหนึ่งในเอกสารอาจตีความได้สองนัย นัยไหนจะทำให้เป็นผลบังคับได้ ให้ถือเอาตาม นัยนั้นดีกว่าที่จะถือเอาที่ไร้ผล”

นอกจากนี้ กิตติศักดิ์ ปรกิติ (มปป., ๒๒-๒๕) กล่าวว่า การตีความกฎหมายแบบต่างๆ ในบรรดาระบบกฎหมายที่สำคัญๆ ของโลกนั้น หากเปรียบเทียบหลักตีความกฎหมายใน ระบบกฎหมายเยอรมัน ฝรั่งเศส และอังกฤษแล้ว เราจะพบว่าเยอรมันจะกล่าวถึงการตีความบทกฎหมายโดยแยกแยะออกเป็น ๔ หลักใหญ่ๆ คือ

(๑) การตีความตามหลักภาษา (Grammatical Interpretation) หมายถึง การตีความตามถ้อยคำของบทกฎหมาย รูปประโยคที่ใช้ทั้งนี้โดยคำนึงถึงรูปแบบการใช้ภาษาตามปกติ เป็นเกณฑ์ และในกรณีมีการใช้ศัพท์เฉพาะ หรือคำนิยามก็เป็นไปตามความหมายที่พึงเข้าใจกันตามรูปศัพท์นั้น นอกจากนี้การนำเอาแนวคำพิพากษาของศาลที่เคยตัดสินไว้มาช่วยอธิบายก็จัดอยู่ในการตีความตามหลักภาษาอย่างหนึ่งด้วยและโดยที่ถ้อยคำที่ใช้อาจมีความหมายในเวลาที่ตรากฎหมาย ขึ้นแตกต่างจากเวลาที่ปรับใช้และตีความกฎหมายนั้น ดังนั้นการตีความกฎหมายตามหลักภาษาก็ต้องคำนึงถึงความเข้าใจถ้อยคำนั้นๆ ในเวลาที่ตรากฎหมายนั้นประกอบไปด้วย

(๒) การตีความตามหลักทางประวัติศาสตร์ (Historical Interpretation) หมายถึงการ ตีความโดยวิเคราะห์ประวัติพัฒนาการและความเป็นมาของการตรากฎหมายอันได้ความเป็นมาของหลักเกณฑ์ที่มีอยู่ก่อนตรากฎหมายนั้น ปัญหาหรือข้อขัดข้องอันเป็นเหตุแห่งการเสนอกฎหมายนั้น หรือเหตุผลที่ใช้ประกอบข้อเสนองานร่างกฎหมาย บันทึกรายงานการประชุม รวมทั้ง การแก้ไขปรับปรุงในระหว่างพิจารณาร่างกฎหมายและความเห็นของผู้เกี่ยวข้องด้วย

(๓) การตีความอย่างสอดคล้องกันเป็นระบบ (Systematic Interpretation) หมายถึงการ ตีความโดยคำนึงถึงข้อความและเหตุผลแวดล้อมของบทกฎหมายและความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของ บทกฎหมายนั้นกับระบบกฎหมายทั้งระบบ ซึ่งหมายรวมถึงตั้งแต่ตำแหน่งแห่งที่แห่งบทกฎหมาย การจัดหมวดหมู่การจัดลำดับ หัวเรื่องและอาร์มบทของกฎหมาย ทั้งนี้โดยถือว่าบทกฎหมายกับ ระบบกฎหมายมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นเอกภาพทั้งระบบ มีลำดับชั้น และสอดคล้องกันเป็นเนื้อเดียวกัน ไม่ขัดแย้งกันเองและมีความท้าวถึงกันอย่างมีระเบียบ มีเหตุผลทั้งในระดับภายในประเทศและระดับระหว่างประเทศด้วย เช่น หลักเสรีภาพในการแสดงเจตนา หลักการผูกนิติสัมพันธ์ตามเจตนาที่

แท้จริง หรือหลักความรับผิดชอบมีขึ้นเมื่อมีความผิด หรือมีพฤติการณ์ที่ผู้รับผิดชอบต้องรับผิดชอบ หลักความคุ้มครองผู้เกี่ยวข้องโดยมีการชั่งน้ำหนักประโยชน์ได้เสียในบทกฎหมายต่างๆ หรือหลักสุจริต หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง หลักคุ้มครองความเชื่อถืออันบุคคลพึงมีแก่กัน ล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กัน และสัมพันธ์กับระบบกฎหมายทั้งระบบอย่างมีเหตุผลสอดคล้องเป็นเนื้อเดียวกัน เป็นต้น และ

(๔) การตีความตามความมุ่งหมาย (Teleological Interpretation) หมายถึงการตีความ ตามความมุ่งหมายหรือคุณค่า หรือตามเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังบทกฎหมายนั้น โดยมีได้ขึ้นอยู่กับ ความประสงค์ของผู้บัญญัติกฎหมายแต่อย่างใด แต่ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของบทกฎหมายนั้น โดยตัวของบทกฎหมายนั่นเอง เช่น ในกฎหมายแพ่งกฎหมายมุ่งคุ้มครองให้นิติสัมพันธ์อันเป็นผลจากเจตนาเป็นไปตามเจตนาที่แท้จริงแต่ขณะเดียวกันก็มุ่งคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริตและต้องเสียหายเพราะเชื่อถือในความมีผลแห่งเจตนาที่แสดงออกซึ่งมีขึ้นก็เพื่อคุ้มครองความมั่นคงในการติดต่อค้าขายกัน ความมุ่งหมายในกฎหมายอาญาก็อาจหมายถึง “สิ่งที่กฎหมายมุ่งคุ้มครอง” หรือ “หลักความสมควรแก่เหตุ” และ “ความมีดุลยภาพระหว่างประโยชน์ส่วนรวมและประโยชน์ เอกชน” ในกฎหมายปกครอง ซึ่งหลักการนี้เป็นที่รู้จักกันมาตั้งแต่สมัยโรมันในรูปของ ratio legis (เหตุผลแห่งบทบัญญัติ) หรือ ratio iuris (เหตุผลแห่งกฎหมาย)

กล่าวโดยสรุปการตีความเป็นกระบวนการ (process) ค้นหาความหมายของกฎหมายจากการอ่านพิเคราะห์ถ้อยคำตัวอักษรของกฎหมาย โดยคำนึงถึงเหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมายเรื่องนั้นพร้อมกันไปในขณะที่เดียวกัน

๖. แนวความคิดเกี่ยวกับการรวบรวมกฎหมาย (Compilation of laws and regulations)

การรวมกฎหมาย หรือ compilation เป็นการรวบรวมกฎหมายฉบับต่างๆ ที่บังคับใช้ในเรื่องหนึ่งไว้ในเอกสารฉบับเดียว โดยเรียงกฎหมายฉบับต่างๆ ไปตามลำดับปีที่ประกาศใช้บังคับหรือตามหัวข้อเรื่อง พร้อมทั้งปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายที่ประกาศใช้บังคับในครั้งแรกให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ (consolidation) โดยนำบทบัญญัติของกฎหมายฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมมาใส่ไว้ เพื่อให้บทบัญญัติกฎหมายในเรื่องหนึ่งมีความครบถ้วนสมบูรณ์ สะดวกแก่การค้นคว้าและปฏิบัติงาน (วรรณชัย บุญบำรุง และคนอื่นๆ, ๒๕๔๘, น.๔๕)

การรวบรวมกฎหมาย เป็นการบูรณาการกฎหมายอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งจัดทำโดยหน่วยงานของรัฐสำหรับใช้ในการปฏิบัติงานหรือโดยสำนักพิมพ์เอกชนเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า กรณีจึงแตกต่างจากการจัดทำประมวลกฎหมายหรือ codification ซึ่งเป็นการบูรณาการกฎหมายอย่างเป็นทางการ เป็นการนำบทบัญญัติกฎหมายที่ใช้บังคับในเรื่องหนึ่งของกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกันมารวบรวมไว้ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ จัดหมวดหมู่ใหม่ โดยไม่เปลี่ยนแปลงหลักการ และเมื่อจัดทำเสร็จแล้วจะเสนอให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบและมีการประกาศใช้บังคับแทนบทบัญญัติที่นำมารวมไว้ในประมวลกฎหมาย (วรรณชัย บุญบำรุง และคนอื่นๆ, ๒๕๔๘, น.๔๕)

ในประเทศต่างๆ ได้มีการจัดทำเอกสารรวมกฎหมาย หรือ compilation มาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นการจัดทำโดยสำนักพิมพ์เอกชนเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษากฎหมายหรือเพื่อการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย โดยบางกรณีจะเรียก

เอกสารรวมกฎหมายดังกล่าวว่า “ประมวลกฎหมาย” เช่นในฝรั่งเศส มีการจัดทำ “ประมวลกฎหมาย” โดยนำบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายฉบับต่างๆ มารวบรวมไว้ในเอกสารฉบับเดียวกัน โดยแบ่งหมวดหมู่ให้ชัดเจน เพิ่มเติมแนวคำวินิจฉัยและข้อสังเกตทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระบบคำค้นสำหรับความสะดวกในการสืบค้นซึ่งในแวดวงกฎหมายเรียกเอกสารนี้โดยทั่วไปว่า “ประมวลกฎหมายฉบับอ้างอิง” (code annoté)

เหตุผลความจำเป็นในการจัดทำ compilation เป็นการดำเนินการที่มีวัตถุประสงค์สามประการด้วยกัน ได้แก่ (๑) เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการค้นคว้ากฎหมาย (๒) เพื่อแก้ไขปัญหาการเข้าถึงกฎหมายของส่วนราชการต่างๆ ที่มีส่วนทำให้การปฏิบัติงานยุ่งยากและผิดพลาด และ (๓) เพื่อพัฒนาระบบกฎหมายของประเทศโดยรวมให้มีระบบระเบียบ ซึ่งการรวบรวมกฎหมายให้เป็นหมวดหมู่ในเบื้องต้นนี้จะเป็นฐานข้อมูลในการจัดทำประมวลกฎหมาย (codification) อันเป็นขั้นตอนที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นต่อไป (จรัญ ภัคดีธนากุล, ๒๕๔๘, น.๗ - ๘)

๗. แนวคิดในการจัดทำฐานข้อมูล

การจะได้มาซึ่งผลงานวิชาการที่มีคุณภาพนั้น ต้องเริ่มจากการมีแหล่งข้อมูล (Resource) ที่ดี ซึ่งแหล่งข้อมูลนี้อาจได้มาจากการศึกษาเป็นระบบระเบียบระเบียบของผู้อื่น และ/หรืออาจได้มาจากผลการศึกษาของผู้เขียนเอง การทบทวนวรรณกรรมเป็นขั้นตอนเริ่มแรกในการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการ และเริ่มต้นจากการทบทวนวรรณกรรมในเรื่องนั้นๆ เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรมที่ดี ถูกต้อง มีคุณภาพ เปรียบเสมือนฐานที่สำคัญต่อผลงานวิชาการในอนาคต

ฐานข้อมูลออนไลน์ ในชีวิตประจำวันบุคคลต้องเกี่ยวข้องกับสารสนเทศหลายรูปแบบเป็นจำนวนมาก จึงมีการรวบรวมสารสนเทศเพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งให้สามารถนำสารสนเทศ มาใช้ได้ทันทีโดยไม่ต้องไปรวบรวมใหม่ทุกครั้ง ดังนั้นองค์กรต่างๆ ได้หันมาให้ความสนใจกับการพัฒนาฐานข้อมูลและการใช้ฐานข้อมูลกันมากขึ้น ทั้งนี้ฐานข้อมูลที่ได้รับความนิยมในการใช้ อย่างแพร่หลายจะมีลักษณะการให้บริการทางออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ความหมายของฐานข้อมูล จากการศึกษาเอกสารต่างๆ ให้ความหมายของคำว่า ฐานข้อมูล ดังนี้ International Encyclopedia of Information and Library Science (๒๐๐๘, p. ๓๒) ให้นิยามฐานข้อมูล ไว้ว่า หมายถึง การรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นอย่างเป็นระบบจัดเก็บสารสนเทศไว้ในแฟ้มข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือในซีดีรอม ฐานข้อมูลอาจจะบรรจุข้อมูลทางบรรณานุกรมตัวเลข หรือข้อมูลทางสถิติ ข้อมูลจัดเก็บด้วยโครงสร้างของฐานข้อมูลเพื่อให้สามารถแสวงหาและสืบค้นได้อย่างอัตโนมัติ การเข้าถึงฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์โดยทั่วไปจะเข้าถึงโดยผ่านออนไลน์ เครือข่าย อินเทอร์เน็ต

นงลักษณ์ ไม่น่ายากิจ (๒๕๔๓, หน้า ๖๓) กล่าวว่า ฐานข้อมูล หมายถึง การรวบรวมข้อเท็จจริง/สารสนเทศในรูปแบบที่อ่านได้ด้วยคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วยแฟ้มข้อมูลคอมพิวเตอร์หลายแฟ้มที่มีความสัมพันธ์กัน แฟ้มข้อมูลแต่ละแฟ้มประกอบด้วยระเบียบ ซึ่งอาจจะเป็นข้อเท็จจริง (Facts) หรือตัวเลข (Figures) รายการบรรณานุกรมหรือสาระสังเขปเนื้อหาเต็มของบทความ

ประกาศ สืบสนธิ (๒๕๔๓, น.๔๐) กล่าวว่า ฐานข้อมูล หมายถึง ระเบียบข้อมูลที่เก็บบันทึกในคอมพิวเตอร์หรือบนแผ่นซีดี-รอม ข้อมูลที่เก็บมีรูปลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เช่น เป็นสาขาวิชาเดียวกันหรือประเภทเดียวกัน เช่น ฐานข้อมูลบรรณานุกรม ฐานข้อมูลสถิติตัวเลข

กิดานันท์ มลิทอง (๒๕๓๙, น.๑๑๔) กล่าวว่า ฐานข้อมูล หมายถึง การรวบรวมข้อมูล ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับหัวข้อที่ได้ทำให้เป็นระบบและจัดให้เป็นฐานสำหรับการค้นคืนข้อมูล การสรุปผล และการตัดสินใจ การรวบรวมข้อมูลใดๆ ก็ตามเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รวบรวมอยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์อย่างเป็นระบบให้ข้อมูลในรูปแบบบรรณานุกรม สารระสังเขป และบทความฉบับเต็ม สามารถสืบค้นด้วยซีดีรอมออนไลน์ และระบบเครือข่ายได้ตาม ความต้องการของผู้ใช้จากความหมายที่มีผู้กล่าวถึงฐานข้อมูล

ดังที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ฐานข้อมูล คือ แหล่งรวบรวมข้อเท็จจริงโดยจัดเก็บเป็นระเบียบข้อมูลคอมพิวเตอร์อย่างเป็นระบบให้ข้อมูลในรูปแบบบรรณานุกรม สารระสังเขป และ บทความฉบับเต็ม เพื่อให้สามารถแสวงหา หรือสืบค้นทางซีดีรอมออนไลน์ และระบบเครือข่ายได้ตาม ความต้องการของผู้ใช้ ความสำคัญของฐานข้อมูล การจัดข้อมูลให้เป็นระบบฐานข้อมูลจะช่วยสร้างระบบการจัดเก็บข้อมูลขององค์กร ให้เป็นระเบียบ จำแนกข้อมูลตามประเภท ทำให้ข้อมูลประเภทเดียวกันจัดเก็บอยู่ด้วยกัน สามารถ ค้นหาและเรียกใช้ได้ง่าย ไม่ว่าจะนำมาพิมพ์รายงาน นำมาคำนวณ หรือนำมาวิเคราะห์ ซึ่งทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการใช้ประโยชน์ขององค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆ (กิตติ ภัคดี วัฒนะกุล, ๒๕๔๑) ลดการเก็บข้อมูลที่ซ้ำซ้อน ข้อมูลบางชุดที่อยู่ในรูปของแฟ้มข้อมูลอาจมีปรากฏอยู่หลายๆ แห่ง เพราะมีผู้ใช้ข้อมูลชุดนี้หลายคน

เมื่อใช้ระบบฐานข้อมูลแล้วจะช่วยให้ความซ้ำซ้อน ของข้อมูลลดน้อยลง เช่น ข้อมูลอยู่ในแฟ้มข้อมูลของผู้ใช้หลายคน ผู้ใช้แต่ละคนจะมีแฟ้มข้อมูล เป็นของตนเอง ระบบฐานข้อมูลจะลดการซ้ำซ้อนของข้อมูลเหล่านี้ให้มากที่สุด โดยจัดเก็บใน ฐานข้อมูลไว้ที่เดียวกัน ผู้ใช้ทุกคนที่ต้องการใช้ข้อมูลชุดนี้จะใช้โดยผ่านระบบฐานข้อมูล ทำให้ไม่เปลืองเนื้อที่ในการเก็บข้อมูลและลดความซ้ำซ้อนลงได้ รักษาความถูกต้องของข้อมูล เนื่องจากฐานข้อมูลมีเพียงฐานข้อมูลเดียว ในกรณีที่มีข้อมูลชุดเดียวกันปรากฏอยู่หลายแห่งในฐานข้อมูล ข้อมูลเหล่านี้จะต้องตรงกัน ถ้ามีการแก้ไข ข้อมูลนี้ทุกๆ แห่งที่ข้อมูลปรากฏอยู่จะแก้ไขให้ถูกต้องตามกันหมดโดยอัตโนมัติด้วยระบบจัดการ ฐานข้อมูล

นอกจากนี้ยังป้องกันและรักษาความปลอดภัยให้กับข้อมูลทำได้อย่างสะดวก การป้องกันและ รักษาความปลอดภัยกับข้อมูลระบบฐานข้อมูลจะให้เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้นจึงจะมีสิทธิ์เข้าไปใช้ ฐานข้อมูลได้เรียกว่ามีสิทธิส่วนบุคคล (Privacy) ซึ่งก่อให้เกิดความปลอดภัย (Security) ของข้อมูล ด้วย ฉะนั้นผู้ใดจะมีสิทธิ์ที่จะเข้าถึงข้อมูลได้จะต้องมีการกำหนดสิทธิ์กันไว้ก่อนและเมื่อเข้าไปใช้ ข้อมูลนั้นๆ ผู้ใช้จะเห็นข้อมูลที่ถูกเก็บไว้ในฐานข้อมูลในรูปแบบที่ผู้ใช้ออกแบบไว้ ตัวอย่างเช่น ผู้ใช้สร้างตารางข้อมูลขึ้นมาและเก็บลงในระบบฐานข้อมูล ระบบจัดการฐานข้อมูลจะเก็บข้อมูล

เหล่านี้ลงในอุปกรณ์เก็บข้อมูลในรูปแบบของระบบจัดการฐานข้อมูลซึ่งอาจเก็บข้อมูลเหล่านี้ลงในแผ่นจานบันทึกแม่เหล็กเป็นระเบียบ บล็อกหรืออื่นๆ ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องรับรู้โครงสร้างของแฟ้มข้อมูลนั้นเป็นอย่างไร ปล่อยให้มันเป็นหน้าที่ของระบบจัดการฐานข้อมูลดังนั้นถ้าผู้ใช้เปลี่ยนแปลงลักษณะการเก็บข้อมูล เช่น เปลี่ยนแปลงรูปแบบของตารางเสียใหม่ ผู้ใช้ก็ไม่ต้องกังวลว่าข้อมูลของเขาจะถูกเก็บลงในแผ่นจานบันทึกแม่เหล็กในลักษณะใด ระบบการจัดการฐานข้อมูลจะจัดการให้ทั้งหมด ในทำนองเดียวกันถ้าผู้ออกแบบระบบฐานข้อมูลเปลี่ยนวิธีการเก็บข้อมูลลงบนอุปกรณ์จัดเก็บข้อมูล ผู้ใช้ก็ไม่ต้องแก้ไขฐานข้อมูลที่เขาออกแบบไว้แล้ว ระบบการจัดการฐานข้อมูล จะจัดการให้ ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า ความไม่เกี่ยวข้องกันของข้อมูล (Data Independent)

เนื่องจากในระบบฐานข้อมูลจะเป็นที่เก็บรวบรวมข้อมูล ทุกอย่างไว้ ผู้ใช้แต่ละคนจึงสามารถที่จะใช้ข้อมูลในระบบได้ทุกข้อมูล ซึ่งถ้าข้อมูลไม่ได้ถูกจัดให้ เป็นระบบฐานข้อมูลแล้ว ผู้ใช้ก็จะใช้ได้เพียงข้อมูลของตนเองเท่านั้น เช่น ข้อมูลของระบบ เงินเดือน ข้อมูลของระบบงานบุคคลถูกจัดไว้ในระบบแฟ้มข้อมูลผู้ใช้ที่ใช้ข้อมูลระบบเงินเดือน จะใช้ข้อมูลได้ระบบเดียว แต่ถ้าข้อมูลทั้งถูกเก็บไว้เป็นฐานข้อมูลซึ่งถูกเก็บไว้ในที่ที่เดียวกัน ผู้ใช้ทั้ง ๒ ระบบก็จะสามารถเรียกใช้ฐานข้อมูลเดียวกันได้ ไม่เพียงแต่ข้อมูลเท่านั้นสำหรับ โปรแกรมต่างๆ ถ้าเก็บไว้ในฐานข้อมูลก็จะสามารถใช้ร่วมกันได้

มีความเป็นอิสระของข้อมูล เมื่อผู้ใช้ต้องการเปลี่ยนแปลงข้อมูลหรือนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับโปรแกรมที่เขียนขึ้นมา จะสามารถสร้างข้อมูลนั้นขึ้นมาใช้ใหม่ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อระบบฐานข้อมูล เพราะข้อมูลที่ผู้ใช้นำมาประยุกต์ใช้ใหม่นั้นจะไม่กระทบต่อโครงสร้างที่แท้จริงของการจัดเก็บข้อมูล นั่นคือการใช้ระบบฐานข้อมูลจะทำให้เกิดความเป็นอิสระระหว่างการจัดเก็บข้อมูลและการประยุกต์ใช้

สามารถขยายงานได้ง่าย เมื่อต้องการจัดเพิ่มเติมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจะสามารถเพิ่มได้อย่างง่ายไม่ซับซ้อน เนื่องจากมีความเป็นอิสระของข้อมูล จึงไม่มีผลกระทบต่อข้อมูลเดิมที่มีอยู่

ทำให้ข้อมูลบูรณะกลับสู่สภาพปกติได้เร็วและมีมาตรฐาน เนื่องจากการจัดพิมพ์ข้อมูลในระบบที่ไม่ได้ใช้ฐานข้อมูล ผู้เขียนโปรแกรมแต่ละคนมีแฟ้มข้อมูลของตนเองเฉพาะ ฉะนั้นแต่ละคนจึงต่างก็สร้างระบบการบูรณะข้อมูลให้กลับสู่สภาพปกติในกรณีที่ข้อมูลเสียหาย ด้วยตนเองและด้วยวิธีการของตนเอง จึงขาดประสิทธิภาพและมาตรฐาน แต่เมื่อมาเป็นระบบ ฐานข้อมูลแล้ว การบูรณะข้อมูลให้กลับคืนสู่สภาพปกติจะมีโปรแกรมชุดเดียวและมีผู้ดูแล เพียงคนเดียวที่ดูแลทั้งระบบ ซึ่งย่อมต้องมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกันแน่นอน สรุปได้ว่าฐานข้อมูลเป็นการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้ใช้สามารถใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในระบบงานต่างๆ ร่วมกันได้โดยลดความซ้ำซ้อนของข้อมูลและยังสามารถหลีกเลี่ยง ความขัดแย้งของข้อมูลด้วยอีกทั้งข้อมูลในระบบจะถูกต้องเชื่อถือได้ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยมีการกำหนดระบบความปลอดภัยของข้อมูลขึ้น

ฐานข้อมูลจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะระบบงานต่างๆ ที่ใช้คอมพิวเตอร์การออกแบบและพัฒนาระบบฐานข้อมูลจึงต้อง คำนึงถึงการควบคุมและการจัดการความถูกต้องตลอดจนประสิทธิภาพในการเรียกใช้ข้อมูล (นิตดาวดี ชาญอนงค์สุข, ๒๕๔๘, น. ๕๑ อ้างอิงจาก Chowdhury, ๒๐๐๔, p. ๖๓)

ดังนั้น เมื่อเป็นที่เข้าใจแน่ชัดแล้วว่าการพัฒนากฎหมายเกี่ยวข้องกับศาสตร์ด้านต่างๆ ทั้งหมด การพัฒนากฎหมายจึงจะอาศัยแต่นักกฎหมายไม่ได้และต้องมีนักวิชาการฝ่ายอื่นๆ ร่วมด้วย ซึ่งวิชากฎหมายเปรียบเทียบ (comparative law) จะมีประโยชน์อย่างมากที่จะได้เห็นแนวทางและผลของแนวทางการแก้ปัญหาในอีกระบบกฎหมายหนึ่ง ทำให้ได้เห็นข้อเสนอที่แตกต่างและผลที่แตกต่างกัน อันจะช่วยให้เลือกแนวทางที่เหมาะสมได้ดีขึ้น “การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์” จึงถือเป็นขั้นตอนหนึ่งของการพัฒนากฎหมาย ที่เป็นการรวบรวมกฎหมายเพื่อมิให้กระจัดกระจาย และทำให้ง่ายต่อการสืบค้นและทำความเข้าใจ การพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับสังคมเป็นเรื่องที่ต้องพัฒนาอยู่ตลอดตามความจำเป็นแห่งสภาพของสังคมและบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยใช้สหวิชาการต่างๆ เข้าวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อหาข้อยุติ เช่น เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา เนื่องด้วยหลักคิดที่ว่ากฎหมายมีศาสตร์ต่างๆ อยู่เป็นพื้นฐานของกฎหมายนั่นเอง

บทที่ ๓

วิธีการศึกษา

การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้เข้ารับการศึกษาประเมินมีจุดมุ่งหมายให้เป็นฐานข้อมูลทางวิชาการ เพื่อจัดระบบกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยให้เป็นฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์และเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ส่วนราชการและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว โดยการรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทย โดยวิธีการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

๑. วิธีการศึกษา

การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้เข้ารับการศึกษาประเมินใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Data) ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Documentary) ได้แก่ รัฐธรรมนูญ กฎหมาย เรื่องราวต่างๆ ที่เป็นประจักษ์พยานอันแท้จริง เช่น เอกสารภาพถ่าย เอกสารกฎหมาย เอกสารการปฏิบัติหน้าที่ และรายงานการประชุม เป็นต้น ตลอดจนข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Documentary) ที่ได้จากการศึกษาวิจัยเชิงเอกสารตำรา (Documentary Research) บทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น เอกสารทางวิชาการ วารสาร บทความหนังสือพิมพ์ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์สารสนเทศ (Internet) ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้

๒. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้เข้ารับการศึกษาประเมินมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการจัดทำวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค โดยการค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานได้จากการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความหมายแนวคิดทฤษฎี เจตนารมณ์ และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค การพิจารณาเรียบเรียงข้อมูล จัดลำดับความสำคัญของข้อมูลที่ได้มา รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

จากนั้น นำมาวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำหมวดหมู่กฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคแต่ละประเภท ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เขียนใช้การใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยการวิเคราะห์ถึงแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกับบริบททางการเมือง สังคมและวัฒนธรรม โดยใช้หลักทฤษฎี แนวคิดต่างๆ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ข้อมูลและนำมาสู่การสรุปผลการศึกษาตลอดจนข้อเสนอแนะ

ทั้งนี้ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ผลของการศึกษาคั้งนี้ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๑) การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครอง เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการกำหนดหมวดหมู่และขอบเขตของการคุ้มครองในประเทศไทย เพื่อนำมาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น จนนำมาสู่แนวทางการแก้ปัญหาการคุ้มครองในประเทศไทยในรูปแบบของการกำหนดนโยบาย มาตรการ และการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒) การรวบรวมนโยบายมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง ได้แก่ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๓) การรวบรวมกฎหมายฉบับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง โดยในเบื้องต้นผู้เข้ารับการประเมินจะพิจารณาถึงขอบเขตของกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครอง (Scope) ว่ามีขอบเขตเพียงใด จากนั้นจึงรวบรวมกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด และบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง โดยในการรวบรวมจะต้องตรวจสอบว่าบทบัญญัติของกฎหมายมีความครบถ้วน มีเนื้อหาถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

๔) การจัดหมวดหมู่ตามเนื้อหาของเรื่อง โดยแบ่งเนื้อหาของเรื่องการคุ้มครองเป็นส่วนๆ ด้วยการกำหนดเป็นหัวข้อหลักและหัวข้อย่อย โดยการแบ่งหมวดหมู่จะต้องมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ และนำเสนอรูปแบบของข้อมูลเป็นหัวข้อซึ่งประกอบไปด้วย

- นโยบายมาตรการที่เกี่ยวข้อง
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศ อันได้แก่อนุสัญญาและพิธีสารต่างๆ
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยในระดับพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด

และบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ

๕) การเพิ่มเติมข้อมูลและแหล่งสืบค้นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ โดยการเพิ่มเติมเอกสารทางวิชาการ เช่น รายชื่อหนังสือ ตำราวิชาการ หนังสือ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความวิชาการ ฯลฯ ในรูปแบบของบรรณานุกรม

๖) การนำลงสู่ฐานข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ โดยเป็นการนำผลของการศึกษาที่ได้ในรูปแบบของเอกสารมาเพิ่มช่องทางในการเผยแพร่และการสืบค้น โดยการนำลงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (ในที่นี้หมายถึงฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักกฎหมาย www.parliament.go.th/elaw) เพื่อให้ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ง่ายต่อการสืบค้นและนำไปใช้ประโยชน์

๗) การปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เป็นการติดตามการตรากฎหมาย การแก้ไขเพิ่มเติม หรือการยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการติดตามเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เพื่อนำมาปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยและสามารถนำไปใช้งานได้อยู่เสมอ

๓. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๖๕๒ โดยแผนและระยะเวลาการดำเนินงานตามกรอบระยะเวลา และรายละเอียดกิจกรรม ปรากฏตามตารางดังต่อไปนี้

ลำดับ	รายละเอียดกิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินงาน											
		เดือน ที่ ๑	เดือน ที่ ๒	เดือน ที่ ๓	เดือน ที่ ๔	เดือน ที่ ๕	เดือน ที่ ๖	เดือน ที่ ๗	เดือน ที่ ๘	เดือน ที่ ๙	เดือน ที่ ๑๐	เดือน ที่ ๑๑	
๑	ค้นคว้ากฎหมายเพื่อพิจารณา ความสำคัญของกฎหมาย เกี่ยวกับการค้ามนุษย์	←→											
๒	การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ในชั้นของการพิจารณาโดยฝ่ายนิติ บัญญัติทั้งหมด เช่น ในชั้นการ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติของ คณะกรรมการวิสามัญ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา การ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในที่ ประชุมสภาผู้แทนราษฎร และในที่ ประชุมวุฒิสภา และ/หรือในที่ ประชุมรัฐสภา		←→										
๓	การพิจารณาเรียบเรียงข้อมูล จัดลำดับความสำคัญของข้อมูลที่ ได้มา รวมทั้งตรวจสอบความ ถูกต้องของข้อมูล		←→										
๔	การวิเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูล		←→										
๕	การนำเสนอข้อมูลต่อผู้บังคับ บัญชาเพื่อรับทราบ และรับรอง							←→					
๖	แจ้งเวียนเพื่อให้ข้าราชการสำนัก กฎหมายทราบโดยทั่วกัน พร้อม ทั้งจัดเตรียมกระบวนการ เผยแพร่ข้อมูลต่อไป											←→	
๗	นำลงฐานข้อมูล www.parliament.go.th/elaw เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์											←→	

ตารางที่ ๔ แสดงระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๔. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้เข้ารับการประเมินวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยมาจัดทำให้เป็นระบบและหาความเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อให้สามารถรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย การจำแนกหมวดหมู่ และการจัดระบบเพื่อแยกประเภทของกฎหมายการค้ามนุษย์และเพื่อนำมาเป็นการรวบรวมกฎหมายการค้ามนุษย์ในประเทศไทยในบริบททางสังคม และกฎหมายของประเทศไทยต่อไป

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้เข้ารับการศึกษา วิเคราะห์กฎหมายโดยใช้แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

๑. สภาพปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทย
๒. นโยบาย มาตรการ และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทย
๓. แนวทางการรวบรวมกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยให้เป็นหมวดหมู่ และเป็นฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ส่วนราชการและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้

๑. สภาพปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค พบว่าในประเทศไทยปัญหาการคุ้มครองผู้บริโภคมีหลักฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเป็นในรูปแบบของการค้าทาส มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่ามีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ เช่น พระอัยการลักษณะลักพา พ.ศ. ๑๙๐๑ พระอัยการลักษณะผัวเมีย พ.ศ. ๑๙๐๔

ต่อมา เป็นยุคที่เป็นจุดเริ่มต้นของการแก้ปัญหาการคุ้มครองผู้บริโภค เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงออกพระราชบัญญัติพิทักษ์เกษียณอายุลูกทาสไทย พ.ศ. ๒๔๑๗ ซึ่งเรียกว่าเป็นการเลิกทาสในสมัยนั้น

การคุ้มครอง ในยุคถัดมาเป็นเรื่องของการค้าประเวณีเป็นหลัก การแก้ปัญหาในช่วงสมัยนั้นเน้นไปในการควบคุมการค้าประเวณีให้เป็นไปอย่างถูกต้องโดยการขึ้นทะเบียน และการควบคุมโรคที่เกิดจากการค้าประเวณี กฎหมายควบคุมดังกล่าว ได้แก่ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๔๗๐ และพระราชบัญญัติการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๔๗๑ โดยเป็นไปตามการที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๑๙๒๑

ในสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นยุคที่ประเทศไทยมีการติดต่อกับนานาประเทศเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ออกพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๐๓ ขึ้นภายใต้แนวคิดห้ามมีการค้าประเวณีโดยเด็ดขาด ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายควบคุมการค้าประเวณีในเด็กและหญิง เป็นฉบับแรก

อย่างไรก็ตามสถานการณ์การค้าประเวณีที่มีความซับซ้อนขึ้น และการคุ้มครองได้แผ่กระจายมาในหลายรูปแบบ ส่งผลให้การตรากฎหมายเพื่อแก้ปัญหาการคุ้มครองมีออกมาในเฉพาะเรื่อง เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายคุ้มครองเด็ก กฎหมายการขอทาน เป็นต้น

จนมาถึง รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ ค.ศ. ๒๐๑๘ ที่ได้เปิดเผยโดยกระทรวงต่างประเทศสหรัฐอเมริกา และได้กล่าวถึงการจัดสถานะไทยให้อยู่ในอันดับ เทียร์ ๒ โดยขยับขึ้นมาจากปี ค.ศ.๒๐๑๗ ที่อยู่ในอันดับ เทียร์ ๒ เผ่าระวัง หรือ Tier ๒ Watch List สถานะเดียวกับปี ค.ศ. ๒๐๑๕ - ๒๐๑๖ ผลที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยจากการถูกจัดอันดับ คือ สหรัฐอเมริกา อาจมีมาตรการระงับการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ (ยกเว้นความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและด้านการค้า) ตัดงบประมาณในการเข้าร่วมโครงการด้านการศึกษาและวัฒนธรรม รวมถึงอาจตัดด้านการให้ความช่วยเหลือจากองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก (World Bank) ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศในด้านเศรษฐกิจในภาพรวม เช่น ความน่าเชื่อถือต่อการท่องเที่ยว และการลงทุน และภาพลักษณ์ของประเทศในการถูกจับตามองในเวทีระหว่างประเทศในด้านต่างๆ ทั้งการลงทุนและในเรื่องของการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีเช่น ประเทศชูดานที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจและการค้าต่อชูดานเป็นเวลา ๒๐ ปี จนสหรัฐได้ตัดสินใจยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจและการค้าต่อชูดานในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ผ่านมานี้เนื่องจากรัฐบาลชูดานมีความคืบหน้าในการต่อต้านการก่อการร้าย และในด้านสิทธิมนุษยชน

กระบวนการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรดังกล่าวได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ในช่วงปลายสมัยของอดีตประธานาธิบดีบารัค โอบามา แม้เผชิญการคัดค้านจากกลุ่มสิทธิมนุษยชนในส่วนของประเทศชูดานมองว่าการตัดสินใจดังกล่าวถือเป็นพัฒนาการที่ดีสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างชูดานและสหรัฐ โดยเป็นผลมาจากการเจรจาอย่างจริงจัง โปร่งใส และเป็นไปในทางสร้างสรรค์

ทั้งนี้ แม้ยังไม่มีข้อมูลแน่ชัดว่า ชูดานสูญเสียมูลค่าทางเศรษฐกิจไปเท่าใดจากการคว่ำบาตรของสหรัฐในช่วงที่ผ่านมา แต่มีการประมาณการว่า มูลค่าความเสียหายโดยรวมอาจจะอยู่ที่ ๕ แสนล้านดอลลาร์ หรือ ๔ พันล้านดอลลาร์ต่อปี นอกจากนี้ มาตรการคว่ำบาตรยังส่งผลกระทบต่อทั้งภาคธนาคาร การขนส่ง รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานของประเทศด้วย โดยธนาคารของชูดานต้องปิดหน่วยงานด้านการเงินทั่วโลก เนื่องจากมาตรการคว่ำบาตรห้ามไม่ให้มีธุรกรรมด้านการค้าและการเงินทุกประเภทกับชูดาน ส่วนภาคอุตสาหกรรมสายการบินก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน เนื่องจากมาตรการคว่ำบาตรของสหรัฐห้ามไม่ให้สายการบินของชูดานสามารถเข้าถึงแหล่งจำหน่ายชิ้นส่วนเครื่องบิน และการซ่อมบำรุงเครื่องบินรายปี ส่วนในภาคสาธารณสุขนั้น ได้มีการระงับนำเข้าอุปกรณ์ทางการแพทย์และยาจากสหรัฐ ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพของห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ของชูดานด้อยลงไปด้วย (<https://www.ryt๙.com/s/iq๒๖/๒๗๒๒๘๒๑>, สืบค้นเมื่อ ๕ มีนาคม ๒๕๖๒)

อย่างไรก็ตาม ประเทศจีนที่ถูกกระทรวงต่างประเทศของสหรัฐ เปิดเผยแพร่รายงานประจำปีการค้ามนุษย์ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยมีการจัดให้จีนตกไปอยู่ระดับที่แย่ที่สุดหรือเทียร์ ๓ หลังจากรั้งอยู่ที่เทียร์ ๒ มานาน ๓ ปี โดยในรายงานระบุว่า จีนยังมีการค้ามนุษย์อย่างแพร่หลาย รวมถึงการส่งตัวแรงงานทาสชาวเกาหลีเหนือกลับประเทศ โดยไม่มีการคัดกรองแต่อย่างใด จึงปรับให้จีนลงไปอยู่เทียร์ ๓ หรือประเทศที่มีการค้ามนุษย์รุนแรงที่สุด

อนึ่งความสัมพันธ์ของ ๒ ประเทศยิ่งไปกว่านั้นก็คือ ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ เริ่มไม่พอใจมาตรการที่จีนใช้กับเกาหลีเหนือรวมถึงการค้าระหว่าง ๒ ประเทศ ที่สหรัฐอ้างว่าถูกจีนเอา

เปรียบเทียบโดยตลอด ดังนั้น การที่จีนตกไปอยู่ที่เทียร์ ๓ นั้นหมายความว่าสหรัฐและนานาชาติ สามารถลดหรือตัดให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ แต่ที่ผ่านมา ผู้นำสหรัฐมักจะยกเลิกมาตรการนี้กับจีนมาโดยตลอด

ในส่วนของรายงานการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีนนั้น ระบุถึงชาวอุยกูร์ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยชาวมุสลิมทางภาคตะวันตกของจีนว่าถูกบังคับใช้แรงงาน รวมทั้งการที่ปักกิ่งส่งชาวเกาหลีเหนือกลับคืนประเทศโดยไม่ตรวจสอบว่าคนเหล่านั้นเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์หรือไม่ รายงานฉบับนี้ถือเป็นครั้งแรกที่คณะบริหารทรัมป์ ประณามปัญหาสิทธิมนุษยชนของจีน จากก่อนหน้านี้ที่วอชิงตันพยายามหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำรุนแรงกับปักกิ่ง เนื่องจากทรัมป์ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับพญามังกรเหนือความขัดแย้งทางการค้าและโครงการนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ การเปิดเผยรายงานประจำปีครั้งนี้ยังดูเหมือนเป็นการส่งสัญญาณว่า คณะบริหารของทรัมป์บรรจุประเด็นสิทธิมนุษยชนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายต่างประเทศ และย้ำว่าการยุติปัญหานี้เป็นเป้าหมายสำคัญอันดับต้นๆ ของนโยบายต่างประเทศของคณะบริหารทรัมป์

ทางด้านโฆษกกระทรวงการต่างประเทศจีน ได้แถลงตอบโต้ว่าจีนคัดค้านการวิจารณ์อย่างไร้ความรับผิดชอบของอเมริกาเกี่ยวกับการดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศอื่นโดยอิงกับกฎหมายท้องถิ่นของตัวเอง พร้อมยืนยันว่าปักกิ่งแก้ปัญหาได้อย่างจริงจังและยินดีร่วมมือกับทุกประเทศกวาดล้างอาชญากรรมนี้

ในส่วนของเกาหลีเหนือ รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ได้จัดลำดับให้อยู่ที่เทียร์ ๓ เนื่องจากมีการบังคับให้ประชาชน ๕๐,๐๐๐-๘๐,๐๐๐ คนออกไปทำงานนอกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจีนและรัสเซีย และส่งค่าแรงกลับไปให้รัฐบาลโดยตรงรวมมูลค่าปีละหลายร้อยล้านดอลลาร์ โดยระบุว่า การที่จีนยอมรับแรงงานที่ถูกบีบบังคับของเกาหลีเหนือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้จีนถูกลดอันดับ

ในการที่ประเทศไทยมีแนวทางในการพัฒนากฎหมาย และเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย มีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายบางประการที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ ที่มีความรุนแรง ซับซ้อนขึ้น ทำให้ประเทศไทยขยับขึ้นมาอยู่ในอันดับ เทียร์ ๒ ฝ้าระวัง หรือ Tier ๒ Watch List แสดงถึงมาตรการ และนโยบายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีการแก้ไขที่ชัดเจน มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์มากขึ้น และยกระดับการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องแก้ปัญหาโดยเร็ว

จึงเห็นได้ว่า การค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนร้ายแรง ซึ่งในปีที่ผ่านมารัฐบาลได้มีความพยายามดำเนินการเพื่อขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ ถึงแม้ในปี ๒๕๖๑ นี้ สหรัฐอเมริกาได้ปรับอันดับของประเทศไทยให้อยู่ในระดับ Tier ๒ ซึ่งหมายถึงประเทศหรือรัฐบาลที่ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายว่าด้วยการปกป้องเหยื่อการค้ามนุษย์ (Trafficking Victims Protection Act of ๒๐๐๐ หรือ TVPA) ไม่ครบถ้วนแต่มีความพยายามอย่างมีนัยสำคัญเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานเหล่านั้น สะท้อนให้เห็นว่า สหรัฐอเมริกาตระหนักถึงความจริงจัง ความพยายามและความคืบหน้าในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในทุกรูปแบบที่รัฐบาลไทยได้มุ่งมั่นสร้างขึ้นในช่วงปีที่ผ่านมา ทั้งในด้านการบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด การคุ้มครองดูแล

ผู้เสียหาย และการป้องกันการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ โดยไทยพร้อมจะร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และนานาชาติซึ่งรวมถึงสหรัฐอเมริกาอย่างใกล้ชิดต่อไป เพื่อผลักดันให้การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

วาระแห่งชาติในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ส่งผลให้ทุกภาคส่วนมีนโยบาย มาตรการ และกฎหมายเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง และมีกฎหมายที่กระจายอยู่ในหลายหน่วยงาน จนยากต่อการศึกษาและสืบค้นเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ไปในทิศทางเดียวกันและบูรณาการร่วมกันได้

๒. นโยบาย มาตรการ และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

จากประเด็นดังกล่าว ส่งผลให้รัฐบาลเร่งแก้ปัญหาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์อย่างเร่งด่วน และมีนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์จำนวนมาก โดยจากเดิมที่มีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายหลักในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ก็ได้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ขึ้นอีก ๒ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ นอกจากนี้ได้มีการตราพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ขึ้นเป็นฉบับแรก เพื่อแยกคดีค้ามนุษย์ออกจากคดีอื่น ๆ และให้คดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ได้รับการพิจารณาพิพากษาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม

นอกจากกฎหมายแล้ว ยังมีนโยบาย และมาตรการที่รัฐบาลดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเริ่มกล่าวถึงประเด็นการค้ามนุษย์ในช่วงตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ ใน ๓ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม ให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ต่อเนื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม จนมาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ฉบับปัจจุบันที่ถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน โดยกำหนดเป็นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ โดยแนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินี้คือ ยกระดับมาตรฐานของไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานและบรรทัดฐานสากลตาม พันธกรณีระหว่างประเทศ โดยให้สามารถปรับตัวตามกลไกกฎระเบียบ ทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลก และมาตรฐานสากลต่างๆ

นอกจากนี้ ยังมียุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่ได้ กำหนดแนวทางการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ไว้ในยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ภายใต้กรอบแนวคิดที่เรียกว่า “ความมั่นคงแบบองค์รวม” ที่จะเป็นการบูรณาการในการส่งเสริมผลักดันหลักการ นโยบาย ยุทธศาสตร์ตลอดถึงโครงการสำคัญของประเทศให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งการติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหที่อาจอุบัติขึ้นใหม่

๓. แนวทางการรวบรวมรวมกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทยให้เป็นหมวดหมู่ และเป็นฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ส่วนราชการและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้

รัฐสภาในฐานะองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีภาระหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การตรากฎหมาย โดยกฎหมายที่รัฐสภาเป็นผู้ออก ได้แก่ พระราชบัญญัติ ซึ่งถือเป็นกฎหมายที่มีศักดิ์เป็นลำดับที่สองรองจากรัฐธรรมนูญ และกลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย เป็นส่วนหนึ่งของกลไกขับเคลื่อนงานของรัฐสภา มีอำนาจหน้าที่ติดตามและประสานการจัดทำร่างกฎหมายในชั้นพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมวุฒิสภา ที่ประชุมรัฐสภา และที่ประชุมคณะกรรมการธิการ รวมทั้งศึกษา วิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบและพัฒนากฎหมาย ดังนั้น แนวความคิดในการพัฒนาข้อมูลวิชาการด้านกฎหมายเพื่อสนับสนุนกระบวนการนิติบัญญัติ โดยประโยชน์สำคัญคือการเป็นข้อมูลในการพัฒนากฎหมาย เช่น การศึกษาเพื่อยกร่างกฎหมายใหม่ แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิม หรือการให้ยกเลิกกฎหมายที่ไม่มีความจำเป็น โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนางค์กรให้ก้าวไปสู่การเป็น Digital Parliament & Smart Parliament และสอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ที่เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลบวรวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ถือเป็นขั้นตอนของการพัฒนากฎหมายในระดับแรก โดยจำเป็นต้องรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยแจกแจงตามประเภทของการค้ามนุษย์ และวิเคราะห์ให้ได้ว่าแต่ละประเภะนั้นมีข้อจำกัดหรือมีประเด็นปัญหาอย่างไร มีผลต่อการกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งหลักเกณฑ์ประเด็นปัญหาอย่างไร สอดคล้องและเป็นไปตามอนุสัญญาใดบ้าง และปัญหาที่ได้มาจะนำไปกำหนดแนวทางการพัฒนากฎหมายต่อไปได้อย่างไรก่อนที่จะพัฒนากฎหมายในระดับอื่นอย่างต่อเนื่อง เช่น ในระดับเนื้อหาของกฎหมายซึ่งจะเป็นหน้าที่ของนักกฎหมายโดยตรงต่อไป

บทที่ ๕

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการจัดทำ “การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์” ผู้เข้ารับการประเมินสามารถนำมาสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล การศึกษา และข้อเสนอแนะจากการศึกษา ได้ดังนี้

๑. สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษา และรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำกรวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำ ฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ พบว่าสภาพปัญหาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ใน ประเทศไทย ส่งผลให้ประเทศไทยต้องดำเนินมาตรการหลายอย่างเพื่อแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ และเร่ง สร้างความน่าเชื่อถือต่อนานาชาติ ในการดำเนินการของรัฐบาลตั้งแต่การกำหนดนโยบายเพื่อ ปฏิบัติ การกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ และนำมาสู่การกำหนดแผนในระดับชาติ เพื่อวางมาตรการใน การแก้ปัญหา ตลอดจนการตรากฎหมายเพื่อบังคับ และลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

เนื่องจากปัญหาการค้ามนุษย์มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในหลายหน่วยงาน จึง ได้มีมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ออกมาจากหลายภาคส่วนอีกทั้ง ในส่วนของการตรากฎหมายต่างๆ ที่ออกมาเพื่อเป็นมาตรการในการควบคุม เป็นกฎเกณฑ์ในการ ลงโทษ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติแก่ผู้เกี่ยวข้องนั้น ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีกฎหมายที่ออกมาเพื่อ บังคับใช้ และมีกฎหมายที่เตรียมร่างขึ้นมาใหม่ และแนวคิดในการการเตรียมแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์อีกเป็นจำนวนมาก นโยบาย มาตรการ และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย จึงมีความกระจัดกระจายอยู่ในทุกภาคส่วน ส่งผลต่อการปฏิบัติและแก้ไข ปัญหาการค้ามนุษย์แบบบูรณาการ

การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการค้า มนุษย์ จึงเป็นแนวทางการรวบรวมกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทยให้เป็นหมวดหมู่ และเป็นฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ส่วนราชการและ ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมปฏิบัติงานในฐานะขององค์กร นิติบัญญัติที่จะต้องมีการหยิบใช้กฎหมาย และศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเสนอแนะต่อรัฐสภา ในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย หรือยกเลิกกฎหมายเดิม หรือร่างกฎหมาย ให้เกิดความสะดวกรวดเร็วใน การนำกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ที่แยกส่วน กระจัดกระจายและยังไม่มีการจัดหมวดหมู่ นำมาอยู่ ในที่เดียวกันโดยการจัดหมวดหมู่ใหม่ให้ง่ายต่อการสืบค้นและการนำมาใช้

๒. อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษา และรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำ การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำ ฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ พบว่าแนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ที่ปรากฏ ในกฎหมายของประเทศไทยนั้น มีอยู่กระจัดกระจายตามกระทรวงต่างๆ ที่มีภารกิจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การตรากฎหมายเพื่อป้องกันและแก้ไขการค้ามนุษย์ในประเทศไทยนั้น ได้มีการพัฒนาต่อเนื่องมาเป็น ระยะเวลาอันยาวนานจนเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงภายหลังที่ประเทศไทยถูกจัดอันดับการค้ามนุษย์อยู่ในระดับ Tier ๓

การนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ มาจัดหมวดหมู่ใหม่เพื่อให้มีความชัดเจน และสะดวกต่อการนำไปใช้และพัฒนากฎหมายต่อไปนั้น ผู้เข้ารับการประเมินได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการ รวบรวมกฎหมายการพัฒนากฎหมายและการตีความกฎหมาย เพื่อแบ่งแยกสาระสำคัญของกฎหมาย ออกมาให้เห็นถึงความเชื่อมโยงในการจัดหมวดหมู่ของกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ สอดคล้องตาม แนวคิดที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ ๒ ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในอดีตเป็นไปในรูปแบบของการค้าทาส (Slavery) โดย การถูกทำให้เป็นสินค้า (Commodification) การค้าทาสยุคเก่ากับการค้าทาสยุคใหม่ หรือการค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons) เป็นการส่งผ่านการกดขี่ของผู้มีอำนาจเหนือกว่าการแสวงหาประโยชน์ จากบุคคลอื่นที่มีพัฒนาการตามยุคสมัยของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การค้ามนุษย์จึงมีรูปแบบที่ หลากหลายและมีวิธีการหาคนไปเป็นทาสมากขึ้น ซึ่งวิธีหรือช่องทางที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การหา ประโยชน์จากผู้ที่ต้องการอพยพ โยกย้ายถิ่นฐาน โดยการหลอกลวง บังคับ ชูเชิญ กดดัน ผู้ที่ตกเป็น เหยื่อในหลายรูปแบบ เช่น การบังคับใช้แรงงานเยี่ยงทาส การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (ดลฤทัย ไกร อ่ำ, ๒๕๕๓ , น.๑๓) กฎหมายฉบับแรกของโลกที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการค้าทาส ได้แก่ประมวล กฎหมายพระเจ้าฮัมมูราบีแห่งบาบิโลน ถือเป็นกฎหมายฉบับแรกของโลกที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการ ค้าทาส โดยบัญญัติเกี่ยวกับการค้าทาสว่า บุคคลสามารถไถ่ถอนตนเองให้เป็นอิสระได้อย่างไรบ้าง (อำนาจ เนตยสุภา, ๒๕๕๒, น.๑๐) และมีปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งถือเป็นเอกสาร ประวัติศาสตร์ในการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับแรกของโลก และเป็นพื้นฐาน ของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับที่มีอยู่ในปัจจุบัน

การค้ามนุษย์ในยุคปัจจุบัน ได้มีการแบ่งประเภทของการค้ามนุษย์ในแต่ละประเทศ โดยกำหนดประเภทของการค้ามนุษย์ที่แตกต่างกันออกไป เช่น สำนักงานตรวจสอบและต่อสู้กับการ ค้ามนุษย์ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แบ่งการค้ามนุษย์ออกเป็น ๙ กลุ่ม ได้แก่ แรงงานบังคับ แรงงานที่ถูก ผูกมัด ภาระหนี้และความไม่แน่นอนในหมู่แรงงานข้ามชาติ การบังคับใช้คนงานในบ้าน การบังคับใช้ แรงงานเด็ก ทหารเด็ก การค้าเรื่องเพศและโสเภณี การใช้ประโยชน์เด็กๆ ในเชิงพาณิชย์ และการ ท่องเที่ยว

พันธมิตรทั่วโลกด้านการค้าหญิง ได้เสนอรูปแบบของการค้ามนุษย์โดยแบ่งตาม วัตถุประสงค์ของการค้ามนุษย์ที่แตกต่างกัน เช่น การค้ามนุษย์เพื่องานบริการทางเพศ การค้ามนุษย์เพื่อ การรับใช้งานบ้าน การค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงาน การค้ามนุษย์เพื่อให้ไปเป็นขอทาน และ การค้ามนุษย์เพื่อการแต่งงาน

นอกจากนี้ จากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศ พบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ ได้แก่ Trafficking Victims Protection Act ๒๐๐๐ (TVPA) ในฐานะกฎหมายแม่บทของสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านการค้ามนุษย์ และ Trafficking Victims Protection Reauthorization Acts (TVPRAs) ในฐานะกฎหมายลูกบทของ TVPA ซึ่งกล่าวได้ว่า ประเทศสหรัฐอเมริกามีบทบาทนำในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็ก และเป็นกฎหมายที่ครอบคลุมความผิดฐานค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้ามนุษย์เพื่อแสวงประโยชน์ทางเพศและการบังคับใช้แรงงาน ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ โดยมีวัตถุประสงค์หลักสามประการคือ การป้องกัน (Prevention) การคุ้มครอง (Protection) และการฟ้องคดี (Prosecution) แตกต่างกับกฎหมายของประเทศอังกฤษในเรื่องเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ที่บัญญัติขึ้นในปี ค.ศ.๒๐๐๓ - ๒๐๐๔ ซึ่งมี ๓ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าเมือง การให้ที่ลี้ภัย และการให้สัญชาติ ค.ศ.๒๐๐๓ (The Nationality, Asylum and Immigration Act ๒๐๐๓ : NIAA) และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางเพศ ค.ศ. ๒๐๐๓ (The Sexual Offences Act ๒๐๐๓) และพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้ที่ลี้ภัยและการเข้าเมือง ค.ศ.๒๐๐๔ (The Immigration and Asylum Act ๒๐๐๔) นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติความผิดทางเพศ ค.ศ. ๑๙๕๖ (The Sexual Offences Act ๑๙๕๖) ซึ่งกล่าวได้ว่า กฎหมายการค้ามนุษย์ของประเทศอังกฤษมุ่งลงโทษผู้ค้ามนุษย์ในความผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีและการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

เมื่อสืบค้นถึงที่มาของประเด็นปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า การค้ามนุษย์ในประเทศไทย มีหลักฐานที่เด่นชัดว่าเริ่มตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจากการค้าทาส โดยปะปนกับการค้าประเวณี บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีมีอยู่ในกฎหมายสมัยอยุธยาหลายฉบับ เช่น พระอัยการลักษณะลักพา พ.ศ. ๑๙๐๑ พระอัยการลักษณะฝัวเมีย พ.ศ. ๑๙๐๔ ซึ่งนับเป็นบทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เป็นฉบับแรกๆ และเมื่อพิจารณาตามพัฒนาการของรูปแบบการค้ามนุษย์ในประเทศไทยจึงกล่าวได้ว่า การค้ามนุษย์ของประเทศไทยเริ่มต้นและมีความเชื่อมโยงกับประเด็นการค้าประเวณีมาโดยตลอด จนเมื่อสังคมมีการพัฒนาและความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ มีการติดต่อกับต่างประเทศ รูปแบบของการค้ามนุษย์จึงมีความเชื่อมโยงกับการอพยพของแรงงาน แรงงานข้ามชาติ และการใช้แรงงานภาคบังคับ

เมื่อพิจารณาในประเด็นกฎหมาย ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายหลักในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์สอดคล้องกับประเทศสหรัฐอเมริกาที่มี Trafficking Victims Protection Act ๒๐๐๐ (TVPA) ในฐานะกฎหมายแม่บทของสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านการค้ามนุษย์ และเมื่อประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการถูกจัดอันดับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ตามกฎหมาย Trafficking Victims Protection Reauthorization Acts (TVPRAs) ในฐานะกฎหมายลูกบทของ TVPA ของประเทศสหรัฐอเมริกา จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินมาตรการยกระดับจากการจัดอันดับการค้ามนุษย์ ดังกล่าว ให้อยู่ในลำดับ Tier ๑ ในอนาคต ดังนั้น “การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์” จึงแบ่งรูปแบบของการค้ามนุษย์ในประเทศไทยกฎหมายเพื่อจัดหมวดหมู่ในการสืบค้นเป็นฐานข้อมูล ได้โดยสอดคล้องกับแนวทางของประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนี้

๑. กฎหมายการคุ้มครองผู้ที่เกี่ยวข้องกับหญิงและเด็ก

จากผลการศึกษาที่พบว่า การคุ้มครองผู้ที่เกี่ยวข้องกับหญิงและเด็กจะมีความเชื่อมโยงกับการค้าประเวณี โดยมีหลักเกณฑ์การแบ่งแยกระหว่างการค้าประเวณี และการคุ้มครองในรูปแบบการค้าประเวณี เช่น การค้าประเวณีจะให้บริการมีเสรีภาพที่จะเลือกงานอย่างเสรี ตัดสินใจด้วยตนเอง โดยปราศจากการล่อลวง ชูเชื้อ หรือบังคับ ไม่ถูกจำกัดเสรีภาพ แต่การคุ้มครองในรูปแบบการค้าประเวณีผู้ให้บริการเป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปีหรือ อายุเกิน ๑๘ ปีถูกหลอกลวง ปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำงาน หรืออาจอยู่ในสภาพบังคับทำให้ต้องทำงานโดยไม่สมัครใจ และถูกจำกัดเสรีภาพ ยึดหนังสือเดินทาง กักขัง หน่วงเหนี่ยว ห้ามติดต่อครอบครัวหรือบุคคล ภายนอก เป็นต้น

หลักเกณฑ์ดังกล่าว ผู้เข้ารับการประเมินได้วิเคราะห์และนำมารวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับหญิงและเด็กได้ดังนี้

- ๑) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘
- ๒) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖
- ๓) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐
- ๔) พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. ๒๕๕๙
- ๕) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙
- ๖) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๔๖
- ๗) ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙

๒. กฎหมายการคุ้มครองด้านแรงงานข้ามชาติและแรงงานทางทะเล

จากการศึกษา ผู้เข้ารับการประเมินพบว่า การใช้แรงงานหรือบริการอาจจะเป็นความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์นั้น ต่อเข้าหลักเกณฑ์ เช่น บุคคลนั้นถูกหลอกลวง กระทำการงานดังกล่าวด้วยความยินยอม แต่กระทำเพราะถูกหลอกลวง ปกปิดข้อเท็จจริง หรือมีการให้เงินหรือผลประโยชน์แก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล หรือการกระทำการงานนั้นเกิดขึ้นจากการถูกบังคับข่มขืนใจ ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สิน เช่น การข่มขู่ว่าถ้าไม่ทำงานจะทำร้ายร่างกายของผู้เสียหายหรือ ครอบครัว หรือญาติหรือการข่มขู่ว่าจะแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ เป็นต้น โดยผู้เข้ารับการประเมินรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ด้านแรงงานข้ามชาติและแรงงานทางทะเล ได้ดังนี้

- ๑) พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๒) พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐
- ๓) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑

๔) พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๕๔

๓. กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีคุ้มครอง

๑) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครอง พ.ศ.๒๕๕๙

๒) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

๓) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

๔) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรม

ข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖

จากการจัดทำ “การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครอง” จึงสอดคล้องกับแนวความคิดเกี่ยวกับการรวบรวมกฎหมาย (Compilation of laws and regulations) ที่เป็นการรวบรวมกฎหมายฉบับต่างๆ ที่บังคับใช้ในเรื่องหนึ่งไว้ในเอกสารฉบับเดียว เป็นการบูรณาการกฎหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยนำบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายฉบับต่างๆ มารวบรวมไว้ในเอกสารฉบับเดียวกัน โดยแบ่งหมวดหมู่ให้ชัดเจน รวมทั้งระบบสืบค้นเพื่อความสะดวกในการสืบค้น และใช้ประโยชน์ โดยเป็นการดำเนินการที่มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ๓ ประการ คือเพื่อศึกษาสภาพปัญหาการคุ้มครองในประเทศไทย เพื่อศึกษาถึงนโยบาย มาตรการ และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองในประเทศไทย และเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามารวบรวมกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองในประเทศไทยให้เป็นหมวดหมู่ และเป็นฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ส่วนราชการและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้

อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาระบบกฎหมายของประเทศโดยรวมให้มีระบบระเบียบ ซึ่งการรวบรวมกฎหมายให้เป็นหมวดหมู่ในเบื้องต้นนี้จะเป็นฐานข้อมูลในการจัดทำประมวลกฎหมาย (codification) อันเป็นขั้นตอนที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นต่อไป (เจริญ ภักดีธนากุล, ๒๕๔๘, น.๗ - ๘) อีกทั้ง เป็นแนวทางเบื้องต้นเพื่อพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครอง ในรูปแบบของการวิเคราะห์รวบรวมกฎหมายการคุ้มครองในอยู่ในที่เดียวกัน เพื่อง่ายต่อการนำไปปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม หรือให้มีกฎหมายใหม่ ตลอดจนเพื่อศึกษาวิจัยในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการคุ้มครองต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับแนวทาง “สานพลังประชารัฐ” ตามแนวทางของประเทศไทย ๔.๐ ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ธนาคาร ประชาชน สถาบันศึกษาและสถาบันวิจัยต่างๆ ให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุมประชากรมากที่สุด เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงทุกภาคส่วนได้อย่างไม่สะดุด

๓. ข้อเสนอแนะ

จากการที่ผู้เข้ารับการประเมินจัดทำ “การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครอง” ผลการศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อให้การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครอง และการวิเคราะห์และ

รวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการเรื่องอื่นๆ ในอนาคตประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพเป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์ในการพัฒนางานขององค์กร ดังนี้

๓.๑ ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

๑) การกำหนดให้ต้องมีการจัดทำ

ผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดทำการวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และการวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการในประเด็นด้านอื่นๆ ที่มีความน่าสนใจ เพื่อการพัฒนางานกฎหมายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒) กำหนดหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง

ควรกำหนดให้มีหน่วยงานภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นเจ้าของเรื่องในการจัดทำฐานข้อมูลวิชาการในการวิเคราะห์และรวบรวมกฎหมายในหลายๆ เรื่องที่มีความน่าสนใจ ตั้งแต่ข้อมูลในระดับเจตนากรณีกฎหมาย เพื่อง่ายต่อการสืบค้น ความสะดวกในการค้นหาและนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งการเพิ่มฐานข้อมูลประเภทเจตนากรณีจะเป็นประโยชน์เมื่อมีปัญหาหรือต้องมีการตีความในภายหลัง

๓.๒ ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

๑) ควรมีการพิจารณาคัดเลือกประเด็นกฎหมายที่จะนำมาวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูล

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายที่ประกาศใช้ในประเทศไทยมีเป็นจำนวน มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับนโยบายของทั้งภาครัฐและเอกชนหลายภาคส่วน การจะนำกฎหมายทุกฉบับมาจัดทำวิเคราะห์และรวบรวมเป็นฐานข้อมูลอาจเกิดความยุ่งยาก เนื่องจากการศึกษาพบว่ามีข้อจำกัดในหลายประการ เช่น เอกสารข้อมูลมีเป็นจำนวนมากและกระจัดกระจาย การเข้าถึงข้อมูลมีเงื่อนไขและความยุ่งยากพอสมควร จึงควรมีการเลือกประเด็นกฎหมายที่มีความน่าสนใจและมีความเป็นไปได้ที่จะวิเคราะห์และรวบรวมก่อน เช่น กฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ เนื่องจากขั้นตอนการสืบค้นข้อมูล และแหล่งอ้างอิงทางวิชาการจะมีความหลากหลาย อันจะเป็นประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพสูงสุด

๒) ควรมีการสร้างความร่วมมือในหน่วยงาน

เนื่องจากการจัดทำ “การวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อจัดทำฐานข้อมูลวิชาการ เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์” ต้องอาศัยการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการศึกษาและวิเคราะห์ แล้วรวบรวมเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ดังนั้น ในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องนั้นควรมีระบบเชื่อมโยงข้อมูลในการเข้าตรวจสอบ ค้นคว้า ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาพระราชบัญญัติซึ่งกันและกันได้ นอกจากนี้ ต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตรากฎหมายด้วย เช่น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หน่วยงานเจ้าของ ร่างพระราชบัญญัติ เป็นต้น

๓) ควรได้รับการสนับสนุนในการเผยแพร่ข้อมูล

เพื่อประโยชน์ในการจัดทำ ควรได้รับการสนับสนุนหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับทางด้านอิเล็กทรอนิกส์พัฒนาฐานข้อมูลให้เป็นระบบและทันสมัยยิ่งขึ้น ในการให้ประชาชนและผู้สนใจโดยทั่วไปเข้าไปสืบค้น

๔) จัดทำคู่มือ

เพื่อให้การนำเสนอการวิเคราะห์และการรวบรวมข้อมูลทางกฎหมายเรื่องอื่นๆ ในอนาคตเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน ควรมีการจัดทำคู่มือให้แก่เจ้าหน้าที่ในการจัดทำแนวทางการวิเคราะห์และรวบรวมกฎหมาย ซึ่งจะทำให้ฐานข้อมูลของกฎหมายดังกล่าวมีความน่าสนใจมีเนื้อหาที่สมบูรณ์ มีความน่าเชื่อถือ และเป็นงานวิชาการที่ได้รับการยอมรับและสามารถนำไปใช้ในการอ้างอิงทางวิชาการได้อย่างถูกต้อง

ลงชื่อผู้เสนอผลงาน.....

(นางสาววรรณนัช สว่างแจ้ง)

ตำแหน่ง วิทยากรชำนาญการพิเศษ

วันที่ สิงหาคม ๒๕๖๓

ลงชื่อผู้ควบคุมดูแลการดำเนินการ.....

(นายกุลพล วัชรภาพ)

ตำแหน่ง ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพัฒนากฎหมาย

วันที่ สิงหาคม ๒๕๖๓

ลงชื่อผู้บังคับบัญชาระดับสำนัก.....

(นายจักรพันธ์ จันทระเจริญ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

วันที่ สิงหาคม ๒๕๖๓

บรรณานุกรม

- นภา เศรษฐกร. (๒๕๕๐). *ทิศทางใหม่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์*, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- บรรศักดิ์ อูวรรณโน, *ทิศทางการวิจัยทางนิติศาสตร์เพื่อการพัฒนาประเทศ*, วารสารวิธีวิทยาการวิจัย ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มีนาคม ๒๕๕๖).
- พงษ์นคร นครสันติภาพ. (๒๕๕๗). *บทบาทของตำรวจตรวจคนเข้าเมืองด้านการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์*.
- ภัทรารรรณ เวชศาสตร์. *แนวทางการแก้ปัญหการค้ามนุษย์อย่างบูรณาการ*
Integrated Approach for Combating Trafficking in Persons, วารสารสถาบันชาติ
การป้องกันประเทศ (NATIONAL DEFENCE STUDIES INSTITUTE JOURNAL) ปีที่ ๖
ฉบับที่ ๔ กันยายน - ธันวาคม ๒๕๕๘.
- ระรินทิพย์ ศิโรรัตน์. (๒๕๕๒). *ระบบฐานข้อมูลต้นแบบด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์*, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ศิระ สว่างศิลป์. (๒๕๕๗). *แนวทางเสริมสร้างศักยภาพการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ของ
ไทย : ศึกษาเปรียบเทียบ Trafficking Victims Protection Act ๒๐๐๐ ของ
สหรัฐอเมริกา และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑*.
เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- สรไกร ศรีศรีและคณะ. (๒๕๕๕). *"ค้ามนุษย์" การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน*, กรุงเทพฯ : มูลนิธิ
พัฒนาการคุ้มครองเด็ก.
- สมยศ เชื้อไทย. (๒๕๕๔). *ทฤษฎีกฎหมายนิติปรัชญา*, กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- สามารถชาย จอมวิญญา. (๒๕๕๓). *การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์*, รายงาน
การศึกษาส่วนบุคคลหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ ๒, กระทรวงการต่างประเทศ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

อริสรา ยอดดำเนิน. (๒๕๕๑). ปัญหาการค้ามนุษย์ : ศึกษากรณีการค้าหญิงและเด็กต่างด้าวเข้าเมือง ผิดกฎหมายโดยการบังคับใช้แรงงานในประเทศไทย, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสาคร. “สถานการณ์การค้ามนุษย์ของประเทศไทย ยุทธศาสตร์นโยบายแผนงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทย”. (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.samutsakhon.m-society.go.th/postt๑๐.html> (สืบค้นวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๘).

สุพิศ ประณีตพลกรัง. (๒๕๕๙). กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์, สำนักพิมพ์ : สำนักพิมพ์นิติธรรม.

องค์กรสากลต่อต้านความเป็นทาส. (๒๕๕๖). การค้ามนุษย์สิทธิมนุษยชนกับนิยามใหม่ของการคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อ, กรุงเทพฯ : บริษัท ตาลาภ ศรีเอท ทราเวลเอเยนซี จำกัด.

ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กระทรวงการต่างประเทศ. “การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปรามและลงโทษ การค้ามนุษย์ Ref. code: ๒๕๖๐๕๘๐๖๐๓๔๑๑๑BZM ๑๒๙ โดยเฉพาะสตรีและเด็กเสริมอนุสัญญาฯ.” <http://www.mfa.go.th/main/th/mediacenter/๑๔/๔๐๑๗๕.html> สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๑.

กระทรวงแรงงาน. “อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ที่ไทยให้สัตยาบัน.” http://www.mol.go.th/anonymouse/ilo_convention สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๑.

กรมองค์การระหว่างประเทศ. “สนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน - Core international human rights treaties.” <http://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/international-human-rights-mechanism/> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๐).

บรรณานุกรม (ต่อ)

คณะผู้แทนสหภาพยุโรปประจำประเทศไทย, http://eeas.europa.eu/delegations/thailand/documents/thailande_eu_coop/๑๔_forced_labour_by_police_lieutenant_colonel_pongnakorn_nakornsantipap_th.pdf. สืบค้นเมื่อ

๔ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ชัยวัฒน์ วงศ์วิวัฒนศาสตร์, การพัฒนากฎหมาย (Legal Development)

<http://web.krisdika.go.th/activityDetail.jsp?actType=I&actCode=๖๓&head=๔&item=n๕>. สืบค้นเมื่อ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๑.

โยอนงค์ ทิมสุวรรณ, สิทธิมนุษยชนกับการค้ามนุษย์, (ออนไลน์) แหล่งที่มา

http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=๑๕๑๔, สืบค้นวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๒.

ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์. (๒๕๕๘). รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี ๒๕๕๗. [ออนไลน์].

สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย. (๒๕๕๗). รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗, <http://thai.bangkok.usembassy.gov/tipthaireport๑๔-t.html>, สืบค้นเมื่อ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

สหประชาชาติ. (๒๕๔๓). อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร. [ออนไลน์].

สำนักข่าวไทยพับลิกา. ๓ คำ ๓ แนวคิด ๓ ภาคส่วน : เวทีกำหนดนโยบายแรงงานข้ามชาติ, จาก

<http://thaipublica.org/๒๐๑๒/๑๑/migrant-working-dangerous-dirty-difficult/>. สืบค้นเมื่อ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๘.

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (๒๕๖๑). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. [ออนไลน์].

แบบขอเข้ารับการประเมิน

ข้อมูลส่วนบุคคล				
๑. ชื่อ	นางสาววรรณนัช	นามสกุล	สว่างแจ้ง	
วุฒิการศึกษา	- สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต - นิติศาสตรมหาบัณฑิต			
๒. ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประเภท	วิชาการ	ตำแหน่ง	วิทยากร	ระดับ
ตำแหน่งเลขที่	๑๐๙๓	กลุ่มงาน	กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย	
สำนัก	สำนักกฎหมาย	สังกัด	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	
๓. ขอประเมินแต่งตั้งเพื่อดำรงตำแหน่ง	วิทยากร	ระดับ	เชี่ยวชาญ	
ตำแหน่งเลขที่	๑๐๙๓	กลุ่มงาน	กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย	
สำนัก	สำนักกฎหมาย	สังกัด	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	
๔. ประวัติการศึกษา				
คุณวุฒิและวิชาเอก (ปริญญา/ประกาศนียบัตร)	ปีที่สำเร็จการศึกษา	สถาบัน		
- นิเทศศาสตรบัณฑิต	๒๕๔๑	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย		
- สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต (สังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์)	๒๕๔๔	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์		
- นิติศาสตรบัณฑิต	๒๕๕๒	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์		
- นิติศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายมหาชน)	๒๕๕๕	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)		
๕. ประวัติการรับราชการ (จากเริ่มรับราชการจนถึงปัจจุบัน แสดงเฉพาะที่ได้รับแต่งตั้งในระดับสูงขึ้นแต่ละระดับ และการเปลี่ยนแปลงในการดำรงตำแหน่งในสายงานต่าง ๆ)				
วัน เดือน ปี	ตำแหน่ง	อัตราเงินเดือน	สังกัด	
๒๒ มีนาคม ๒๕๕๖	วิทยากรชำนาญการพิเศษ	๒๒,๗๓๐	กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย	
๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖	วิทยากรชำนาญการพิเศษ	๒๒,๔๕๐	กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย	
๙ มิถุนายน ๒๕๕๔	วิทยากรชำนาญการ	๑๗,๖๙๐	กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย	
๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๒	วิทยากร๖	๑๔,๓๓๐	กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย	
๕ มกราคม ๒๕๔๙	วิทยากร๕	๑๐,๓๕๐	กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย	
๕ มกราคม ๒๕๔๗	วิทยากร๔	๗,๗๘๐	กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย	

๖. ประวัติการฝึกอบรมและดูงาน

๖.๑ การฝึกอบรมดูงาน

ลำดับ	หลักสูตร / โครงการ	จัดโดย	วัน / เดือน / ปี
๑.	สัมมนาโครงการเปิดห้องเรียน "อาเซียนศึกษา" "การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนศึกษา" ครั้งที่ ๓	สำนักพัฒนาบุคลากร	๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗
๒.	โครงการพัฒนาระบบการจัดการผลกระทบของสำนักงานฯ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖	สำนักนโยบายและแผน	๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ๗.๓๐ - ๑๔.๐๐ น.
๓.	อบรมหลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับการประชุม คณะกรรมการและการประชุม คณะกรรมาธิการและการประชุม คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณา งบประมาณรายจ่ายประจำปี	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.
๔.	ทดสอบภาษาอังกฤษ ณ สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ รุ่น ๒	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๗
๕.	สัมมนาเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการปรับกระบวนการทัศน์และบทบาทการปฏิบัติงานด้านกฎหมายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	สำนักพัฒนาบุคลากร	๑๔ - ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๖
๖.	โครงการส่งเสริมบทบาทภารกิจของรัฐสภา การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยและการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทุกภาคส่วนของสังคม ๘๑ ปี รัฐสภาไทยเปิดมิติใหม่ "สำนักงานรัฐสภา ประจำจังหวัด"	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๖

ลำดับ	หลักสูตร / โครงการ	จัดโดย	วัน / เดือน / ปี
๗.	การประเมินสมรรถภาพตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการพิเศษ (สายนิติกรและสายงานวิทยากร) เวลา ๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.	สำนักพัฒนาบุคลากร	๓ , ๔ , ๑๐ , ๑๑ , ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๖
๘.	อบรมเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในการประชุมพิจารณา ร่าง พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖
๙.	โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการเพิ่มศักยภาพและเร่งรัดดำเนินการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖ เวลา ๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	สำนักนโยบายและแผน	๕ - ๗ สิงหาคม ๒๕๕๖
๑๐.	โครงการบรรยายเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจสำหรับ ผู้ไปศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนบุคลากร ณ ต่างประเทศ เรื่อง "ความรู้ในวงงานรัฐสภา"	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๖
๑๑.	สัมมนาโครงการเปิดห้องเรียนอาเซียน "อาเซียนศึกษา" การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน" ครั้งที่ ๗,๘	สำนักพัฒนาบุคลากร	๑๖ กันยายน ๒๕๕๖
๑๒.	สัมมนาโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗
๑๓.	โครงการพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลของข้าราชการรัฐสภาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ การสร้างเครือข่ายด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา	สำนักพัฒนาบุคลากร	๑๕ - ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๗
๑๔.	อบรมด้านประชาคมอาเซียนในบริบทพื้นฐานของประชาคมอาเซียนและองค์ความรู้เชิงลึก กลุ่ม ๒	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗

ลำดับ	หลักสูตร / โครงการ	จัดโดย	วัน / เดือน / ปี
๑๕.	โครงการพัฒนาระบบการบริหาร ทรัพยากรบุคคลของข้าราชการ รัฐสภาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ การสร้างเครือข่ายด้านการบริหาร ทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัด รัฐสภา (ครั้งที่ ๒)	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗
๑๖.	สัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการเพิ่ม ศักยภาพและเร่งรัดดำเนินการ ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปี ๒๕๕๗ (PMQA) กิจกรรมที่ ๑	สำนักพัฒนาบุคลากร	๗ สิงหาคม ๒๕๕๗
๑๗.	สัมมนาเรื่อง “การเพิ่มศักยภาพและ เร่งรัดดำเนินการตามคำรับรองการปฏิบัติ ราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๗
๑๘.	สัมมนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการ ตามยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคล ของส่วนราชการ สังกัดรัฐสภา ประจำปี งบประมาณ ๒๕๕๗	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๔ ธ.ค. ๕๗ - ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๘
๑๙.	รายชื่อวิทยากร รุ่นที่ ๑ อบรมพฐ ,พหุห้สบัติ เวลา ๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.	สำนักพัฒนาบุคลากร	๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘
๒๐.	โครงการส่งเสริมค่านิยมองค์กร ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการรัฐสภา	สำนักพัฒนาบุคลากร	๑๒ - ๑๓ มกราคม ๒๕๕๘
๒๑.	สัมมนาเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานด้านกระบวนการพัสดุ โรงแรมแกรนด์ ทาวเวอร์ อินน์	สำนักพัฒนาบุคลากร	๑๐ - ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๘
๒๒.	โครงการพัฒนาระบบการบริหาร ทรัพยากรบุคคลของข้าราชการรัฐสภา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘	สำนักงานเลขานุการ ก.ร.	๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘
๒๓.	โครงการพัฒนาระบบการบริหาร ทรัพยากรบุคคลของข้าราชการรัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ การสร้างเครือข่ายด้านการบริหาร	ICT	๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘

ลำดับ	หลักสูตร / โครงการ	จัดโดย	วัน / เดือน / ปี
	ทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการ สังกัดรัฐสภา		
๒๔.	สัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนา คุณภาพ การบริหารจัดการภาครัฐ	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๘
๒๕.	สัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การทบทวน และปรับแผนยุทธศาสตร์ของ สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๐	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๘
๒๖.	สัมมนาทางวิชาการเรื่องการพัฒนา ฐานข้อมูลกฎหมายของประเทศ	ประธานคณะกรรมการ เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อของสภา นิติบัญญัติแห่งชาติ (ส.ว.)	๑ กันยายน ๒๕๕๘ เวลา ๙.๐๐ – ๑๑.๓๐ น.
๒๗.	การเสวนาการถ่ายทอดองค์ความรู้และ ชุมชนนักปฏิบัติ (สัปดาห์แห่งการเรียนรู้ วัน LO)	สำนักพัฒนาบุคลากร	๑๖ , ๑๗ , ๒๑ กันยายน ๒๕๕๘
๒๘.	อบรมหลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพ การเป็นวิทยากรฝึกอบรมเผยแพร่ ร่าง รธน. ฉบับใหม่ เพื่อสนับสนุนงาน ด้านนิติบัญญัติ รุ่นที่ ๔	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๘ กันยายน ๒๕๕๘
๒๙.	อบรมอาชีพอนามัยและสภาพแวดล้อม การทำงาน “การป้องกันโรคร้ายที่เกิด จากการใช้งานด้านเทคโนโลยี” รุ่นที่ ๓	สำนักพัฒนาบุคลากร	๑๒ - ๑๓ กันยายน ๒๕๕๘
๓๐.	อบรมสัมมนาเรื่อง การทบทวนและปรับ แผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๓ กันยายน ๒๕๕๘
๓๑.	สัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการทบทวน และปรับแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.

ลำดับ	หลักสูตร / โครงการ	จัดโดย	วัน / เดือน / ปี
๓๒.	โครงการรณรงค์ส่งเสริมค่านิยมองค์กรตามประมวลจริยธรรมข้าราชการรัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ รุ่นที่ ๓ โรงแรมรามาร์คเด็นส์ ณ ห้องแคทลียา ๑ ชั้น ๑ ถ.วิภาวดี - รังสิต กรุงเทพฯ	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๕ - ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๓๓.	โครงการสัมมนาเชิงวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานการให้บริการและพัฒนาศักยภาพบุคลากรของสำนักกฎหมาย โรงแรมเซอร์เจมส์รีสอร์ท คันทรีคลับ จ.สระบุรี	สำนักกฎหมาย	๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐
๓๔.	การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำรายงานประเทศตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน โรงแรมอมารี ดอนเมือง	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ศูนย์ราชการ เฉลิมพระเกียรติฯ	๔ กันยายน ๒๕๖๐
๓๕.	โครงการรณรงค์การระงับข้อพิพาทภายใต้ชื่อโครงการ “รวมใจไกลเกลียด เฉลิมพระเกียรติ ๖๕ พรรษา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” เวลา ๘.๐๐ - ๑๔.๓๐ น. โรงแรมโกลด์ตันทิวลิป ซอฟเฟอริน กรุงเทพฯ	สำนักงานศาลยุติธรรม	๒๖ กันยายน ๒๕๖๐
๓๖.	สัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๐ เวลา ๘.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.	สำนักนโยบายและแผน	๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๐
๓๗.	สัมมนาหลักสูตร “พรบ.การจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และกฎหมายรับรอง โรงแรมกานต์มณี พาเลซ	สำนักพัฒนาบุคลากร	๒๕ มกราคม ๒๕๖๑
๓๘.	โครงการพัฒนาบุคลากรและเพิ่มประสิทธิภาพ สำนักกฎหมาย เรื่อง การเตรียมความพร้อมห้องหน่วยเฉพาะกิจสู่อาคารรัฐสภาชั่วคราว	สำนักพัฒนาบุคลากร	

๗. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

๗.๑ งานเลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ

๑) เลขานุการคณะทำงาน - คณะทำงานจัดทำคู่มือการเขียนบทความวิชาการและการเผยแพร่ผลงานวิชาการของสำนักกฎหมาย (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ปัจจุบัน)

๒) อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ - คณะอนุกรรมการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายด้านสังคมและวัฒนธรรม เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (กลุ่มที่ ๒ ความยุติธรรมและสิทธิ) (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๗)

๓) อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะอนุกรรมการออกข้อสอบ ตรวจสอบ และเฉลยข้อสอบ (พ.ศ. ๒๕๕๗)

๗.๒ งานอนุกรรมการ/คณะทำงาน

๑) คณะทำงานดำเนินการเกี่ยวกับสารสนเทศผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสียของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ปัจจุบัน)

๒) คณะทำงานสำรวจความพึงพอใจผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสียของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๐)

๓) คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโครงการเฉลิมพระเกียรติของสถานิติบัญญัติแห่งชาติ รวบรวมกฎหมายที่สนับสนุนในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน)

๔) คณะทำงานพัฒนาเว็บไซต์และระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสำนักกฎหมาย (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ปัจจุบัน)

๕) คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพการจัดการภาครัฐ (PMQA) ของสำนักกฎหมาย (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ปัจจุบัน)

๖) คณะทำงานจัดทำสาระสังเขปประเด็นปฏิรูปประเทศไทยด้านกระบวนการยุติธรรม (พ.ศ. ๒๕๕๗)

๗) คณะทำงานสนับสนุนคณะกรรมการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายด้านเศรษฐกิจเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (พ.ศ. ๒๕๕๖)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความที่แจ้งไว้ในแบบแสดงคุณสมบัติของบุคคลนี้ถูกต้องและตรงตามความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) (ผู้ขอรับการประเมิน)
(นางสาววรรณนัช สว่างแจ้ง)

(วันที่) สิงหาคม ๒๕๖๓